

SLUŽBENI GLASNIK GRADA OPUZENA

GODINA III

OPUZEN, 07. prosinca 2012.

BROJ 4

SADRŽAJ

br. akta

...

stranica

34. Odluka o izradi ciljanih izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Opuzena.....	54
35. Odluku o izradi Detaljnog plana uređenja područja Burčina.....	56
36. Odluku o izradi ciljanih izmjena i dopuna Detaljnog plana uređenja Poslovne zone 2 (zona malog i srednjeg gospodarstva).....	58
37. Zaključak o usvajanju Izvješća o stanju u prostoru Grada Opuzena 2013. – 2017.....	60

...

IGH Urbanizam d.o.o. , Vukovarska 8/II, 20 000 Dubrovnik, Hrvatska

GRAD OPUZEN

Trg Kralja Tomislava 1, Opuzen

20 355 OPUZEN

Gradonačelnik:

Ivo Mihaljević

Naziv dokumenta: IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA

**Stručni tim u izradi: Jurica Knego, mag.ing.geod. et geoinf., mag.geogr.
dr.sc. Zrinka Rudež, dipl.ing.arh.**

Direktor IGH Urbanizam d.o.o.: dr.sc. Zrinka Rudež, dipl.ing.arh.

Dubrovnik, studeni 2012.

SADRŽAJ

I. POLAZIŠTA

1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća.....	1
2. Zakonodavno-institucionalni okvir.....	2
3. Osnovna prostorna obilježja Grada Opuzena.....	4
3.1. Prometno-geografska obilježja.....	5
3.2. Prirodno-geografska obilježja.....	6
3.2.1. Reljef.....	6
3.2.2. Klima.....	6
3.2.3. Hidrografska obilježja.....	7
3.2.4. Tlo.....	8
3.2.5. Vegetacija.....	8
3.3. Demografska struktura.....	9
3.3.1. Razmještaj i struktura stanovništva.....	9
3.3.2. Razmještaj i struktura domaćinstava.....	20
3.3.3. Poljoprivredno stanovništvo.....	21
3.4. Sociogospodarska struktura.....	22
4. Grad Opuzen u okviru prostornog uređenja Dubrovačko-neretvanske županije.....	27

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA.....

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Grada Opuzena.....	29
1.1. Struktura korištenja zemljišta u Gradu.....	29
1.2. Struktura namjene zemljišta u Gradu.....	30
2. Obilježje sustava naselja i područja za razvoj izvan naselja.....	33
2.1. Struktura naselja.....	33
2.1.1. Veličina i tip naselja.....	33
2.1.2. Funkcionalna struktura naselja.....	36
2.1.3. Građevinska područja naselja.....	38
2.2. Izdvojena građevinska područja.....	41
3. Gospodarske djelatnosti.....	47
4. Infrastrukturna opremljenost Grada Opuzena.....	49
4.1. Prometna infrastruktura.....	49

4.2. Energetska infrastruktura.....	54
4.3. Vodnogospodarska infrastruktura.....	54
4.4. Gospodarenje otpadom.....	58
5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja.....	60
5.1. Korištenje prirodnih resursa.....	60
5.2. Zaštita prirodne i kulturne baštine.....	61
5.2.1. Zaštićene prirodne vrijednosti i ekološka mreža.....	61
5.2.2. Zaštita i očuvanje kulturne baštine.....	62
III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA.....	64
1. Izrada dokumenata prostornog uređenja.....	64
IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI.....	67
1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU GRADA OPUZENA OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE.....	67
2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENE I DOPUNE POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA NA RAZINI GRADA OPUZENA.....	68
3. PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU.....	68
V. LITERATURA I IZVORI.....	69

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

I. POLAZIŠTA**1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća****Osnova**

Osnova za izradu Izvješća o stanju u prostoru definira se primarno kroz članak 47. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br.:76/07, 38/09, 55/11 i 90/11), ali i kroz:

- članak 8. stavak 2. (Poglavlje 1.1. Načela prostornog uređenja):

„(2) Praćenje stanja u prostoru, izrada, donošenje i provođenje dokumenata prostornog uređenja su trajne aktivnosti prostornog uređenja čija stalnost i neprekidnost pridonosi očuvanju prostornih vrijednosti, ostvarivanju i usuglašavanju interesa te utvrđivanju prioriteta djelovanja.“

- članak 23. stavak 1. i 24. (Poglavlje 2.1. Subjekti prostornog uređenja, Obveza osiguranja prostornog uređenja):

„(1) Učinkovitost prostornog uređenja Države osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata određenih ovim Zakonom.“

- članak 41.- 46. (Poglavlje 2.2. Informacijski sustav prostornog uređenja)
- odredba iz članka 26. (Poglavlje 2.1. Subjekti prostornog uređenja, Nadležnost jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave):

„Prostorno uređenje u nadležnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvaća osobito: ... - prihvaćanje izvješća o stanju u prostoru...“, nadopunjujući članak 47. stavak 1. koji navodi o razmatranju Izvješća.

Ciljevi

Ciljevi izrade Izvješća su sljedeći:

Analitički ciljevi:

- analiza pokazatelja:
 - općih činitelja razvojnih kretanja u prostoru
 - razvoja naselja i područja za razvoj naselja
 - gospodarskih djelatnosti
 - opremljenosti prostora javnom i komunalnom infrastrukturom
 - zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora
 - područja od posebnog državnog interesa i obilježja
 - zaštite okoliša u prostornom uređenju
- analiza stanja i trendova prostornog razvoja
 - pokrivenost prostornim planovima
 - dosljednost razvojnih dokumenata i programa grada s prostornim planom uređenja grada
- analiza provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata
 - provedba dokumenata prostornog uređenja lokalne razine
 - odstupanja od planiranog prostornog razvoja
 - praćenje stanja u prostoru
 - inspekcijski nadzor
- ocjena stanja prostornog razvoja:

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

- mogućnosti i ograničenja daljnjeg prostornog razvoja grada u funkciji regionalnih razvojnih potreba
- odstupanja od planiranog prostornog razvoja
- međunarodna i prekogranična suradnja u području prostornog uređenja

Programski ciljevi s prijedlozima za unaprjeđenje prostornog razvoja s planom aktivnosti:

- prijedlozi i razlozi izrade, odnosno izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenja na lokalnoj razini
- prijedlozi izrade drugih razvojnih dokumenata i programa (studije istraživanja, razvojne koncepcije) s osnovnim polazištima
- prioritetne aktivnosti u provođenju dokumenata prostornog uređenja (sanacija degradiranih područja, sprječavanje negativnih procesa i ostvarivanje uvjeta za daljnji prostorni razvoj)
- prioritetne aktivnosti za unaprjeđenje sustava prostornog uređenja

Pregled prostornih pokazatelja:

- stanju u prostoru prema tematskim cjelinama
- s prijedlogom pokazatelja za naredno razdoblje

2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Obveza izrade Izvješća

U Zakonu o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br.:76/07, 38/09, 55/11 i 90/11) utvrđena je obveza izrade dokumenata praćenja stanja u prostoru, i to člankom 47. te poglavljem 2.3. („Dokumenti praćenja stanja u prostoru, Izvješće o stanju u prostoru“).

U članku 47. navodi se sljedeće:

„(1) Hrvatski sabor, odnosno predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave razmatraju četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru.

(2) Izvješće iz stavka 1. ovog članka sadrži analizu stanja i trendova prostornog razvoja na temelju obveznih prostornih pokazatelja o stanju u prostoru, analizu provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata te ocjenu stanja i prijedloge za unaprjeđenje prostornog razvoja s planom aktivnosti i prijedlogom prostornih pokazatelja za naredno razdoblje.

(3) Izvješće iz stavka 1. ovog članka se objavljuje u „Narodnim novinama“, odnosno u službenom glasilu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(4) Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su Ministarstvu i Zavodu dostaviti izvješće u roku od petnaest dana od dana objave u službenom glasniku.

(5) Sadržaj izvješća, obvezne prostorne pokazatelje na državnoj i lokalnoj razini i druge zahtjeve u vezi s praćenjem stanja na području prostornog uređenja propisuje ministar pravilnikom.“

Sastavni dijelovi Izvješća

Bivšim zakonom koji je regulirao područje prostornog uređenja (Zakon o prostornom uređenju – „Narodne novine“, br.: 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04), u poglavlju III. (Dokumenti praćenja stanja u prostoru, članci 10.-11a.), definirana su dva dokumenta praćenja stanja u prostoru: Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru.

Danas je to jedan dokument, čiji su osnovni dijelovi: analitički (utvrđuje se stanje u prostoru) i programski (utvrđuju se smjernice aktivnosti za poboljšanje stanja u prostoru). Njegova svrha je prostor i razvoj prostora s procesima koji se odvijaju i koji se planiraju. Izvješće se bavi elementima koji su sastavni dio svakog Plana (ovisno o razini), analizirajući ih u cijelosti te predlažući rješenja i smjernice u postupku koji je dinamičniji od postupka donošenja planova.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Sadržaj Izvješća određen je Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, br.: 117/2012). Primjenjuje se u postupku izrade Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina. Time se osigurava jednoobraznost i minimalan sadržaj Izvješća te postavljanje standarda tako da su iskazane vrijednosti usporedive po različitim jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave. Ovo je osobito važno kod uspostave informacijskog sustava prostornog uređenja.

Sadržaj ovog Izvješća ulazi u kategoriju Izvješća o stanju u prostoru koji se rade za velike gradove, gradove i općine. U Pravilniku je ovo Izvješće definirano člankom 7.:

„Izvješće na razini jedinica lokalne samouprave izrađuje se prema sljedećem sadržaju:

I. POLAZIŠTA

1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća
2. Zakonodavno-institucionalni okvir
3. Osnovna prostorna obilježja jedinice lokalne samouprave
4. Jedinica lokalne samouprave u okviru prostornog uređenja županije

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina jedinice lokalne samouprave
2. Sustav naselja
3. Gospodarske djelatnosti
4. Opremljenost prostora infrastrukturom
5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja
6. Obvezni prostorni pokazatelji

III. ANALIZE IZRADA I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Izrada dokumenata prostornog uređenja
2. Provedba dokumenata prostornog uređenja
3. Provedba drugih razvojnih i programskih dokumenata
4. Provedba zaključka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru jedinice lokalne samouprave

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru jedinice lokalne samouprave s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove
2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini jedinice lokalne samouprave
3. Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru

V. IZVORI PODATAKA.“**Izrada izvješća, sudionici u izradi i pristup podacima**

Izrada izvješća i sudionici u izradi definiraju se člankom 9. Pravilnika:

„(3) Izvješće na razini velikog grada, grada i općine izrađuju upravna tijela velikog grada, grada i općine nadležna za prostorno uređenje, odnosno zavodi za prostorno uređenje velikog grada ukoliko su ustrojeni.

(4) Nacrtni Izvješća na svim razinama mogu izrađivati i pravne osobe, odnosno ovlaštene arhitekti, registrirani za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja, te zavodi za prostorno uređenje županija i zavodi za prostorno uređenje velikih gradova ukoliko su isti ustrojeni.

(5) U izradi Izvješća sudjeluju nadležna državna tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj Izvješća.“

Pristup podacima za potrebe izrade Izvješća definira se člankom 10. Pravilnika:

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

„(1) Nadležna državna tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove te druge pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj Izvješća, dužna su omogućiti elektronički i drugi pristup potrebnim podacima, odnosno dostaviti tražene podatke iz članka 2. ovog Pravilnika, u roku od 30 dana na zahtjev izrađivača izvještaja.“

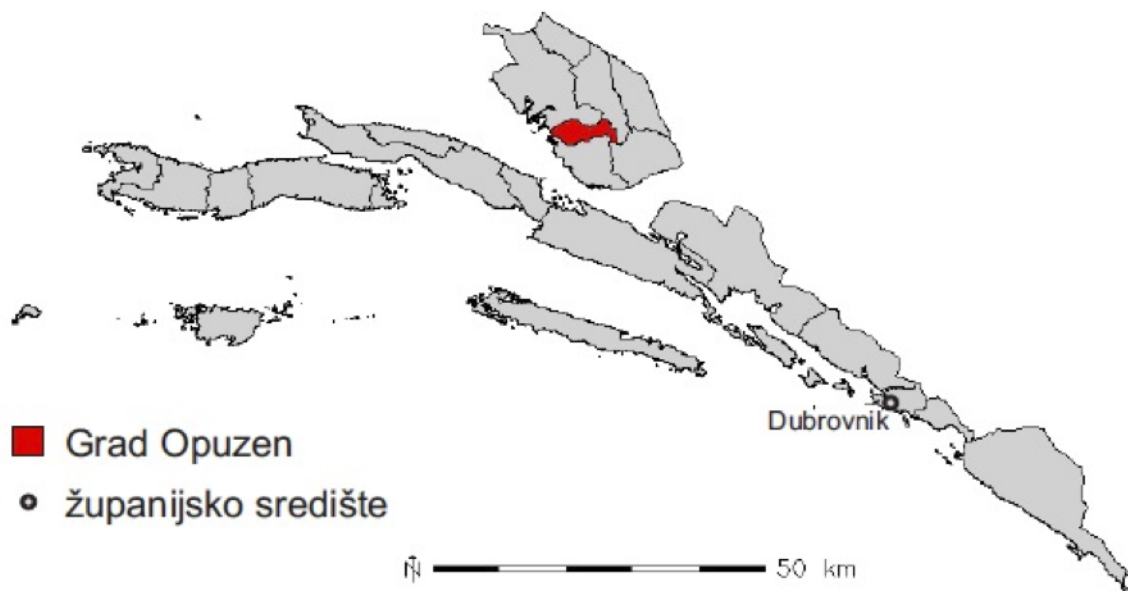
Vremenski okvir i nadležnost

Vremenski okvir Izvješća zakonom je zadan i odnosi se na razdoblje od četiri godine.

Nadležnost za razmatranje Izvješća proizlazi iz ustavnih prava i obveza sadržanih u članku 135. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br.: 56/90, 135/97, 8/98-pt, 113/00, 124/00-pt, 28/01, 41/01-pt, 55/01, 76/10 i 85/10-pt) te Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br.: 33/01, 60/01-vt, 129/05, 109/07, 125/08 i 36/09). Izvješće predstavlja opći dokument (akt) i podzakonski propis koji je javan i objavljuje se u službenom glasilu. Po primitku izvješća, Ministarstvo i Zavod omogućavaju nadzor i njegovu pohranu u bazu podataka.

3. Osnovna prostorna obilježja Grada Opuzena

Grad Opuzen jedna je od 22 jedinice lokalne samouprave Dubrovačko-neretvanske županije, utemeljena člankom 24. Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 10/97.), u okvirima XIX. Dubrovačko-neretvanske županije. Nalazi se na sjeverozapadnom dijelu županije, u Donjoneretvanskom kraju¹ (kartogram 1.). Graniči sa Općinom Kula Norinska na sjeveroistoku, Gradom Ploče na sjeveru, Općinom Slivno na jugu i Općinom Zažablje na jugoistoku. Pojedini dijelovi prostora graniče s vodotokom Male Neretve i morskom obalom, dok sjeverni dio presijeca rijeka Neretva.

Kartogram 1. Geografski smještaj Grada Opuzena u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

¹ U skladu s prirodno-geografskim, društveno-gospodarskim i funkcionalno-gravitacijskim obilježjima Dubrovačko-neretvanska županija dijeli se na tri veće geografske cjeline: Dubrovačko priobalje (Grad Dubrovnik, Općina Konavle, Općina Župa dubrovačka, Općina Dubrovačko primorje), otočno i poluotočno područje (Grad Korčula, Općina Lastovo, Općina Vela Luka, Općina Blato, Općina Smokvica, Općina Lumbarda, Općina Mljet, Općina Orebić, Općina Trpanj, Općina Janjina, Općina Ston) i Donjoneretvanski kraj (Grad Metković, Grad Ploče, Grad Opuzen, Općina Pojezerje, Općina Slivno, Općina Kula Norinska, Općina Zažablje)

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

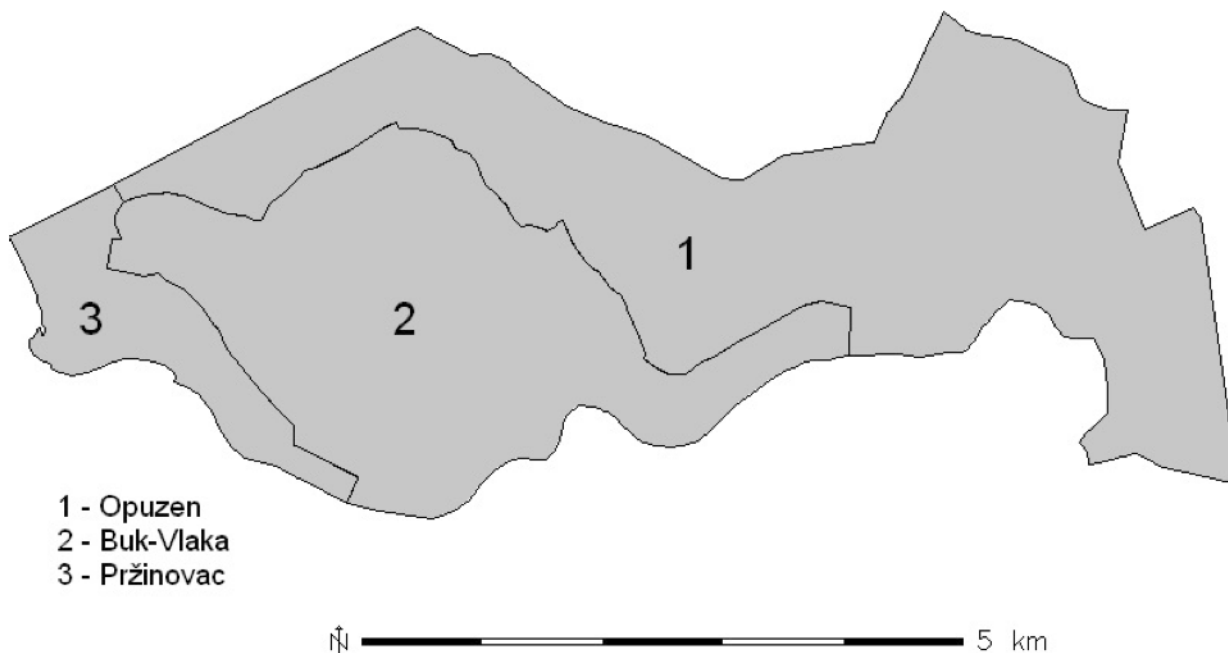
Grad Opuzen i čitav Donjoneeretvanski kraj karakterizira velika prostorna udaljenost od Dubrovnika kao županijskog središta, na koju utječe i prekinutost državnog i županijskog teritorija kod Neuma. Zbog toga su naselja ovog prostora razvila nešto jače međusobne veze i veze sa udaljenijim makroregionalnim središtem Splitom. Međusobne veze se očituju kroz prostorno-funkcionalnu i gospodarsku povezanost, odnosno preklapanje i nadopunjavanje funkcija sa okolnim gradovima Metković i Ploče.

U sklopu novoosnovane jedinice lokalne samouprave nalazila su se dva naselja (Opuzen, Buk-Vlaka). Do 2011. godine formirano je novo statističko naselje Pržinovac u sastavu Grada (kartogram 2.). Ukupna površina Grada Opuzena iznosi 24,04 km², u kojem je 2011. godine živjelo 3 264 stanovnika. To čini ukupno 1,35% površine te 2,6% stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije.

3.1. PROMETNO-GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

Grad Opuzen ima povoljan prometno-geografski položaj. Nalazi se na raskrižju važnih prometnih koridora cestovnog, željezničkog i riječnog prometa, koji u pravcu sjever-jug i zapad-istok presijecaju njegovo područje. Najvažnije prometnice prolaze kroz naselje Opuzen, koji je urbano i gospodarski najrazvijeniji dio Grada.

Jadranska magistrala (DC-8) predstavlja najvažniji prometni pravac, u smjeru sjever-jug, koji osigurava prometno povezivanje unutar Primorske Hrvatske te Dubrovačko-neretvanske županije s ostatkom Republike Hrvatske. Druga najvažnija prometnica je DC-9 (Opuzen-Metković-granica BiH), u smjeru zapad-istok, uz tok rijeke Neretve, preko koje se ostvaruje prometna veza prema Bosni i Hercegovini. Ova dionica predstavlja dio budućeg međunarodnog prometnog koridora Vc (Budimpešta-Sarajevo-Ploče), kojim će se prostor Opuzena i Donjoneeretvanskog kraja povezati za Srednjom Europom. Preostala prometna infrastruktura ima lokalni značaj i predstavlja vezu Grada Opuzena sa drugim jedinicama lokalne samouprave. Unutar Grada postoji dobra prometna povezanost, kao i prema drugim dijelovima županijskog i državnog prostora.

Kartogram 2. Naselja Grada Opuzena 2011. godine, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studenti 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Preko Grada Opuzena, uzduž rijeke Neretve, prolazi dionica željezničke pruge I. reda, koja služi za potrebe prijevoza uglavnom teretnog prometa Luke Ploče prema Bosni i Hercegovini. Umrežena je u europski sustav željeznica i preko nje se ostvaruje povezanost sa Zagrebom i ostatkom Republike Hrvatske (preko Bosne i Hercegovine), ali i sa državama Srednje Europe.

Osobito veliki potencijal u prometnom povezivanju ima rijeka Neretva, koja se prema svojim prirodno-geografskim karakteristikama može koristiti kao plovni put. Kao takva ona omogućuje prometno povezivanje dijela Bosne i Hercegovine te Metković i Opuzen sa morskim akvatorijem. Osigurava plovidbu brodova do 1 500 tona.

Uređivanjem postojeće i gradnjom nove prometne infrastrukture očekuje se daljnja valorizacija povoljnog prometno-geografskog položaja Grada te posljedično utjecaj na gospodarski i demografski razvoj.

3.2. PRIRODNO-GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

3.2.1. Reljef

Reljef predstavlja jednu od ključnih odrednica prirodne osnove koja utječe na gospodarski razvoj. Reljefna raznolikost pridonosi i raznolikosti gospodarenja prostorom.

Donjoneretvanski kraj reljefno je raznolik prostor s brojnim slikovitim krajolicima, čemu pridonosi atraktivna priroda koju karakterizira kontakt rijeke i mora, naplavne ravni i krša, jezera i močvare. Unutar opisanog okvira Grad Opuzen ima prostorni udio u samo dvije specifične fizionomske cjeline karakteristične za Donjoneretvanski kraj. To su:

- velika deltanska holocenska ravan
- manja obalna maritimno-litoralna zona.

Grad Opuzen u potpunosti pripada nizinskom dijelu delte Neretve, obuhvaćajući prostor sjeverno od Male Neretve. Nizina doline Neretve u stratigrafskom pogledu najmlađi je dio Donjoneretvanskog kraja. Tvore je kvartarne naslage izgrađene od organogeno-barskih i aluvijalnih (okolica Metkovića) sedimenata. Ušće Neretve izgrađuju sedimenti delte jer se na području proširena ušća akumulirao kompleks morskih, slatkovodno-brakičnih i lagunarnih naslaga. Intenzivnim taloženjem materijala, nošenih maticom rijeke Neretve od pleistocena do danas, postupno se pomiče morska obala prema zapadu, tj. u smjeru otjecanja Neretve. To je agrarno najvažniji dio Grada koji karakterizira novokultivirani kazetni krajolik.

Obalna maritimno-litoralna zona proteže se u smjeru sjeverozapad-jugoistok sa dužinom od oko 1 550 m². Unutar tog područja, na potezu između ušća Neretve i Male Neretve obala je niska i pješčana, kao rezultat nanosa rijeke, a mjestimično i muljevita, sa plažama na relativno velikom prostoru. Morska obala na dijelu Grada Opuzena predstavlja dio šireg prostora delte Neretve. Kao i cijela obala Hrvatske, geološki je mlada jer je nastala izdizanjem morske razine prije 10 000 godina. Transgresijom mora potopljen je cijeli donji tok Neretve, što je imalo odraza na njezinu konfiguraciju.

3.2.2. Klima

Donjoneretvanski kraj ima obilježja sredozemne ili mediteranske klime (Csa tip³), sa blagim i kišovitim zimama te vrućim i suhim ljetima. Prirodno-geografska obilježja ovog prostora (dolina rijeke Neretve koja se proteže duboko u unutrašnjost, gorski okvir, blizina mora, konfiguracija terena i dr.) utjecali su na specifične klimatske lokalne osobine i značajke, oblikujući mikroklimu pojedinih predjela.

² Prema studiji: "Utvrđivanje stanja, korištenja i zaštite prostora obalnog pojasa (Županijski zavod za prostorno uređenje", Dubrovnik, 1998. godine).

³ Prema Koppenovoj klasifikaciji, „Csa“ tip predstavlja sredozemnu klimu s vrućim ljetom i pravilnom izmjenom godišnjih doba.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Razmatranje klimatskih elemenata za ovo područje je osobito bitno, budući da su dominantne gospodarske djelatnosti (poljoprivreda, lov, šumarstvo) usko vezane uz prirodnu sredinu.

Kako na prostoru Grada postoji meteorološka postaja, za razmatranje klimatskih obilježja mogu se koristiti podaci meteorološke postaje u Opuzenu.

Prosječne temperature zraka proljetnih mjeseci (ožujak, travanj, svibanj) iznose 14 °C, a jesenskih (rujan, listopad, studeni) 16 °C, kolika je i srednja godišnja temperatura zraka u Donjoneeretvanskom kraju. Zimske prosječne temperature (prosinac, siječanj, veljača) iznose povoljnih 8 °C, a ljetne (lipanj, srpanj, kolovoz) za turizam idealna 24 °C. Srednja godišnja osunčanost Donjoneeretvanskog kraja iznosi 2 700 sati ili prosječno 7 sati dnevno. Ljeto je najsunčanije s 37% insolacije, podjednaka je osunčanost u proljeće (25%) i u jesen (22%), dok je zimi najmanje sunca (16%).

U Donjoneeretvanskom kraju tri su dominantna vjetrova: jugo, bura i maestral. Jugom se smatraju vjetrovi smjera SE i S, burom vjetrovi smjera N, NE i E, a maestralom vjetrovi smjera NW, W i SW. Najzastupljeniji vjetar je jugo (44%), a najjači bura (2,6 bofora). Tijekom ljeta najveću važnost imaju maestral (46%) i jugo (34%), dok se zimi smjenjuju jugo (51%) i bura (44%).

Ovaj prostor karakterizira velika količina padalina. U prosjeku, ovdje padne više od 1 000 mm padalina, uglavnom u obliku kiše. Rijetko padne snijeg, koji se pritom zadrži vrlo kratko. Prosječna godišnja količina padalina u Opuzenu iznosi 1 297 mm. Najviše padalina padne u jesen (33%) i zimi (30%). U proljeće padne nešto manje od četvrtine godišnjeg prosjeka, a ljeti padne najmanje padalina (14%). To je pogodno za turizam, ali nije dobro za poljoprivredu jer su moguća sušna razdoblja, pa je potrebno natapanje.

Osim reljefne predispozicije (dolina rijeke Neretve), sva spomenuta klimatska obilježja prostora (temperatura, insolacija, padaline) prema svojim karakteristikama omogućavaju razvoj poljoprivrede na području Grada Opuzena.

3.2.3. Hidrogeografska obilježja

Hidrogeografsku osnovu Grada Opuzena čini tok rijeke Neretve, Male Neretve i Crepine sa nizom meliorativnih kanala (glavnih i sporednih) veće ili manje širine. Osim uređenih dijelova poljoprivrednog zemljišta postoje i manja močvarna područja. Spomenuti vodni resursi imaju nekoliko svojih funkcija: natapanje poljoprivrednog zemljišta, vodoopskrba, odvijanje prometa, turizam i dr.

Rijeka Neretva ima najveće značenje unutar ukupnih vodenih površina. Presijeca teritorij Grada u dužini toka od oko 3 100 m. Širina iznosi 150-170 m. To je vrlo važan vodeni resurs koji osigurava dovoljno vode za čitavo poljoprivredno područje Grada Opuzena, a ima i ulogu u budućem turističkom razvoju ovog područja.

Mala Neretva (10 km) je ogranak glavnog toka rijeke Neretve, koja započinje upravo kod Opuzena. Zatvorena je branama u Opuzenu i na ušću, zapadno od naselja Blace, pa je njezina važnost za plovidbu smanjena. Koriste je jedino autohtona neretvanska plovila (lađe i trupice). Od utoka Prunjka u Malu Neretvu do njezina ušća u more ista predstavlja i administrativno-političku granicu prema susjednoj općini Slivno.

Naplavni prostor uz desnu obalu Male Neretve gotovo je u potpunosti melioriran. Nekadašnja močvarna prostranstva i Glogačko jezero zamjenio je kazetni krajolik, što danas predstavlja poljoprivredno najvrijedniji prostor u Dubrovačko-neretvanskoj županiji i na hrvatskoj obali. Uz rub je ostalo nekoliko okruglih izvora koji imaju prvorazrednu estetsku vrijednost.

Uz kopnene vode, drugi važan hidrografske resurs je more, koje je unutar granica Grada Opuzena prisutno s obalom dužine 1 500 m. Primarno je turističko vrednovanje more. Posebnost čine njegova obilježja: temperatura, salinitet, prozirnost, boja i dr. Srednje mjesečne površinske temperature mora u Neretvanskom kanalu kolebaju od 11,6 °C u veljači do 24,1 °C u kolovozu. Ljeti je temperatura mora najviša i srednja vrijednost joj je 23,2 °C. Tijekom proljeća more je hladnije (14,3 °C) nego u jesen (19,4 °C), a zimi je temperatura najniža (12,7 °C). Naglašeni značaj morske obale za razvitak turizma već je i danas prisutan kroz postojeće sadržaje na tom dijelu Grada (kamp, ugostiteljstvo, plaža).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

3.2.4. Tlo

Osnovno pedološko obilježje Donjoneretvanskog kraja je velika pedogenetska raznovrsnost i prostorna varijabilnost tala.

Ukupno područje Grada, od naselja Opuzen gdje je aluvijalna ravan zaravnjena i blago se spušta od Male Neretve prema ušću, sastoji se od ukupno 5 slojeva različitog sastava. Prvi je površinski sloj, čija dubina iznosi 0,5 - 1,6 m, a sastoji se od humusa i ilovače pomiješane s više ili manje pijeska. Drugi je sloj pijesak koji sadrži vodu. Treći sloj predstavlja nepropusnu podlogu i sastoji se od glina mjestimično pomiješanih s manjom količinom pijeska. Njegova debljina iznosi oko 3,9 m, s određenom varijabilnosti u tom iznosu. Ovaj se sloj prostire na cijelom području naselja. Ispod njega se pruža četvrti sloj sastavljen od pijeska srednje veličine, koji je zasićen vodom. Peti sloj sačinjava plastično-pjeskovita glina, koja se pruža na cijelom području naselja.

Na prostoru uz korita rijeke Neretve i Male Neretve prisutna su aluvijalna tla s grubljim pjeskovito ilovastim karbonatnim nanosom izrazite slojevitosti. Riječ je o antropogeniziranim, pretežito kolmiranim tlima. Udaljavanjem od korita rijeka nailazi se na taloženi finiji praškasto-glinoviti materijal slabije izražene slojevitosti, na kojem su prije hidromelioracija formirana mineralno močvarna tla srednje zaslanjenosti (hidromelioracijsko područje Opuzen-Ušće između Neretve i Male Neretve). Zaslanjenost zemljišta je veća što su tereni niži i bliži moru. Na području Opuzen-ušće (prije melioracije) ona iznosi 14,03‰.

Visoka razina podzemnih voda uvjetuje da su na nekim površinama još uvijek zastupljene močvare i povremeno plavljeni tereni. Deltu Neretve uz jezero Morić ispunjavaju pješčano-glinaste naslage u različitim formacijama (pjeskovita glina s mjestimično tankim slojem potonulog treseta, a uz more na površini prevladavaju pjeskovite ilovače, mulj i srednjezrni pijesak, pjeskoviti mulj i prašinsto-muljevite gline, pretežno plastične i nisko plastične konzistencije). Značajna karakteristika aluvijalne ravnice je raznolikost sastava tla, što je važno saznanje za korištenje i određivanje poljoprivredne kulture, posebno trajnih nasada. Raznolikost i neujednačenost tla prati i neujednačenost mikroklimatskih elemenata, pojava slane i slično, što također može doprinjeti boljem ili lošijem uspjehu u poljoprivrednoj proizvodnji.

Ovakav sastav podloge na aluvijalnoj ravni predstavlja problem za normalnu izgradnju na čitavom području naselja. Visoki vodostaj podzemnih voda onemogućava uobičajenu i jednostavnu izvedbu podruma zgrada.

3.2.5. Vegetacija

Šire područje Opuzena pripada submediteranskoj vegetacijskoj zajednici, gdje dominira hrast medunac kao predstavnik te bijeli grab. S druge strane, Opuzen se nalazi unutar mediteranske vegetacijske zajednice, uz prisutnost hrasta crnike kao primarnog predstavnika.

Zbog provedenih melioracijskih zahvata i prisutnosti kultiviranog poljoprivrednog krajolika, na širem području Opuzena nedostaje značajan vegetacijski pokrov. S vremenom su ovdje formirani vjetrozaštitni zeleni pojasevi, s obzirom na učestalost istočnih vjetrova koji nepovoljno djeluju na razvoj vegetacije ovog prostora (isušivanje tla i dr.).

Na vegetaciju Donjoneretvanskog kraja utjecali su i neki drugi činitelji, kao što je plavljenje deltastih dijelova, pri čemu je egzistencija biljnog pokrova postala uvjetovana razinom vode. S obzirom na azonalnu vegetaciju, tj. biljni pokrov vezan uz posebna svojstva staništa, u Donjoneretvanskom kraju razlikuju se vegetacija vlažnih i vegetacija slanih staništa. Prije početka suvremenih melioracijskih radova znatan dio holocenske nizine prekrivali su tršćaci. Oni danas obrastaju rubove bara, jezera, mrtvaja i kanalske mreže nastale u tijeku melioracija.

Biljne zajednice, koje izgrađuju današnju prirodnu vegetaciju močvarnih i poplavnih površina na području donjeg toka Neretve, pokazuju svojim florističkim sastavom da je njihov razvoj i opstanak uz postojeće klimatsko-geografske uvjete zavisao o dva faktora: dubini i duljini stagniranja vode i o većoj ili manjoj slanosti tla. S gledišta slanosti tla vegetacija se može podijeliti na tri područja, koja se međusobno prostorno prožimaju:

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

- vegetacija područja Vid i Kuti
- vegetacija područja Luke
- vegetacija područja Opuzen-ušće i Rogotin

Vegetacija područja Vid-Kuti ima obilježja slatkovodne močvarne sredine, s obzirom da su pod utjecajem izvora iz okolnog krškog prostora. Stoga, biljni pokrov čine vegetacija stajaćih i tekućih voda (*potamion eurosikinizam*), vegetacija trske, rogoza i oblića (oblaš – *Phragmition*) i dr. Biljne vrste vegetacijskog područja Luke u velikom su dijelu identične onima na području Vid i Kuti, uz nešto više prisutne halofilne elemente.

Predmetno područje, koje se nalazi na prostoru Opuzen-Ušće i Rogotin, karakteristično je po svojim vegetacijskim obilježjima u odnosu na prethodno spomenute. Specifičan smještaj u blizini mora uvjetovao je da osnovu vegetacije čine biljne zajednice koje su značajne za područje slanih i bočatih voda. Tu je prisutna izrazito halofilna vegetacija, tipična za slanu podlogu, gdje najveću važnost imaju asocijacije *Scirpetum maritimo-litoralis* (sveza *Phragmition*) te *Juncetum maritimo-acuti* (halofilna sveza *Junicion maritimi*)

3.3. DEMOGRAFSKA STRUKTURA

3.3.1. Razmještaj i struktura stanovništva

Podaci o stanovništvu i njegovim strukturnim obilježjima razmatraju se u razdoblju od prvog službenog Popisa stanovništva 1857. godine do posljednjeg popisa 2011. godine. U ovo je uključen i Popis poljoprivrede iz 2003. godine. Podaci su dostupni za pregledavanje i preuzimanje na službenim internet stranicama Državnog zavoda za statistiku (DZS). Za razliku od prethodnih Popisa, posljednji (2011.) sadrži samo podatke o broju stanovnika, broju popisanih osoba, ukupnom broju stanova, broju stanova za stalno stanovanje, ukupnom broju kućanstava i broju privatnih kućanstava, na razini naselja, općina/gradova, županija i države u cijelosti. Ostali detaljni podaci su još uvijek u fazi obrade i njihova se objava očekuje krajem 2012. godine, zbog čega ne ulaze u Izvještaj. U ovaj je Popis uključena kategorija i naknadno popisanih stanovnika, koji pritom nisu razvrstani po naseljima već se promatraju skupno na razini cijele jedinice lokalne samouprave. Njihov udio u ukupnom stanovništvu iznosi 0,15% što je zanemarivo u razmatranju broja stanovnika naselja.

RAZMJEŠTAJ I BROJ STANOVNIKA

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ br.: 10/97) na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije određeni su novi gradovi i općine, uključivo naselja u njihovom sastavu. Područje razmatrano u okviru Izvješća izdvojeno je iz nekadašnje općine Metković i utvrđeno kao jedinica lokalne samouprave, odnosno Grad. Tada su u sastav Grada Opuzena ulazila dva naselja: Opuzen i Buk-Vlaka, ukupne površine 24,04 km², što čini tek 1,35% površine Dubrovačko-neretvanske županije. U posljednjem međupopisnom razdoblju (2001.-2011.) unutar Grada formirano je novo statističko naselje Pržinovac. U zadnjih 150 godina ova su naselja mijenjala svoj teritorijalni obuhvat, uz povećanje ili smanjenje teritorija, zbog čega se javlja problem usporedivosti pripadajućih demografskih podataka između popisnih godina.

U tablici 1. prikazano je kretanje broja stanovnika po naseljima Grada Opuzena i Grada u cijelosti, od 1857. do 2011. godine. Za naselje Opuzen postoje podaci za sve popisne godine. Kao najveće naselje unutar Grada ono bilježi gotovo konstantan porast broja stanovnika, izuzevši međupopisna razdoblja 1910.-1921. te 1991.-2001. godine. Ukupan broj stanovnika Grada također bilježi porast i „prati“ kretanje broja stanovnika naselja Opuzen.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

KRETANJE BROJA STANOVNIKA 1857. - 2011.																
Naselje	Popisne godine															
	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
BUK-VLAKA ⁴	0	0	0	0	0	0	0	0	0	47	68	493	457	680	512	494
OPUZEN ⁵	512	547	630	816	928	1 004	928	963	1 165	1 270	1 470	1 742	2 308	2 778	2 730	2 732
PRŽINOVAC ⁶	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	33
Naknadno pop.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5
Σ GRAD	512	547	630	816	928	1 004	928	963	1 165	1 317	1 538	2 235	2 765	3 458	3 242	3 264

Tablica 1. – Broj stanovnika Grada Opuzena i pripadajućih naselja 1857.-2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012., i Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, travanj 2004.

Sve do 1953. godine podaci o broju stanovnika Grada mogu se pratiti na razini naselja Opuzen. Do tada je Opuzen činio gotovo 100% stanovništva Grada. Formiranjem novih naselja u drugoj polovici 20. stoljeća struktura naseljenosti je postajala sve složenija. Godine 2011. Grad Opuzen se sastojao od ukupno tri naselja, u kojem živi određeni broj stanovnika sa različitim strukturnim obilježjima. U naselju Opuzen živi najviše stanovništva, čak 83,7%, potom u Buk-Vlaci (15,1%) te Pržinovcu (1%). Preostali dio (0,2%) čine naknadno popisani stanovnici.

U razdoblju od 1857. do 1910. godine broj stanovnika Grada Opuzena se udvostručio, sa 512 na 1 004 stanovnika. Na takav porast broja stanovnika značajno je utjecalo prometno otvaranje ovog područja regulacijom i produbljenjem korita te uređenjem plovnosti rijeke Neretve od mora do Metkovića. Prvi pad broja stanovnika zabilježen je u međupopisnom razdoblju od 1910. do 1921. godine, kada je zbog tadašnje krize u poljoprivredi i opće neimaštine značajan broj stanovnika iselio s prostora Grada. Od drugog desetljeća 20. stoljeća dolazi do općeg društveno-gospodarskog razvoja ovog područja, potaknutog gradnjom uskotračne željezničke pruge, a od druge polovice 20. stoljeća i gradnjom Jadranske magistrale i prvim intenzivnim melioracijskim radovima u dolini Neretve. Godine 1966. uskotračna pruga je zamijenjena željezničkog prugom normalnog kolosijeka, s produžetkom do Ploča. Tako je od 1910. do 1971. godine zabilježeno novo udvostručenje broja stanovnika, sa 1 004 na 2 235 stanovnika. Intenzivno razvijanje poljodjelstva i suvremenih tržišnih kultura u delti Neretve na melioriranim površinama te razvoj drugih djelatnosti i Grada Opuzena u cjelini utjecali su na daljnji porast broja stanovnika. Najveći broj stanovnika ostvaren je 1991. godine, kada je na teritoriju Grada živjelo 3 458 stanovnika. Ratna zbivanja 90-ih godina utjecala su na migracije što je dovelo do ukupnog pada broja stanovnika. Na početku 21. stoljeća, u posljednjem međupopisnom razdoblju, zabilježen je blagi porast broja stanovnika. Pretpostavka je da će se takav trend i dalje nastaviti, s obzirom na aktualnu gospodarsku obnovu i stupanj cjelokupnog društveno-gospodarskog razvoja, koji je u uskoj vezi sa prometno-geografskim položajem Opuzena. Čvorišni položaj unutar raskrižja važnih razvojnih koridora, koji se pružaju priobalnim područjem (Jadranska magistrala) i u dubinu prostora (Opuzen-Metković-BiH kao sastavni dio budućeg međunarodnog Vc koridora), uključujući različite oblike prometa (cestovni – DC-8, DC-9; plovni put Neretvom; željeznička pruga I. reda), osigurava Opuzenu i Gradu u cijelosti kvalitetne uvjete za budući gospodarski razvoj.

Na grafikonu 1. prikazan je indeks kretanja broja stanovnika Grada Opuzena između svih popisnih godina. Time se ukazuju promjene u kretanju broja stanovnika. Porast broja stanovnika nije bio ravnomjeran. U svim međupopisnim razdobljima zabilježene su različite stope rasta stanovništva. Najveći porast ostvaren je nakon Drugog svjetskog rata, u međupopisnom razdoblju od 1961. do 1971. godine (145,3). Najveći pad ostvaren je u međupopisnom razdoblju od 1910. do 1921. godine (-7,6%).

⁴ Od 1953. do 1981. godine iskazuje se kao dio naselja. Od 1991. godine se iskazuje kao samostalno naselje nastalo izdvajanjem dijela područja naselja Podgradina i Slivno Ravno (općina Slivno) te dijela naselja Opuzen. U 1981. godini dio podataka sadržan je u naselju Slivno Ravno. U 2001. godini naselje je smanjeno izdvajanjem naselja Vlaka (općina Slivno).

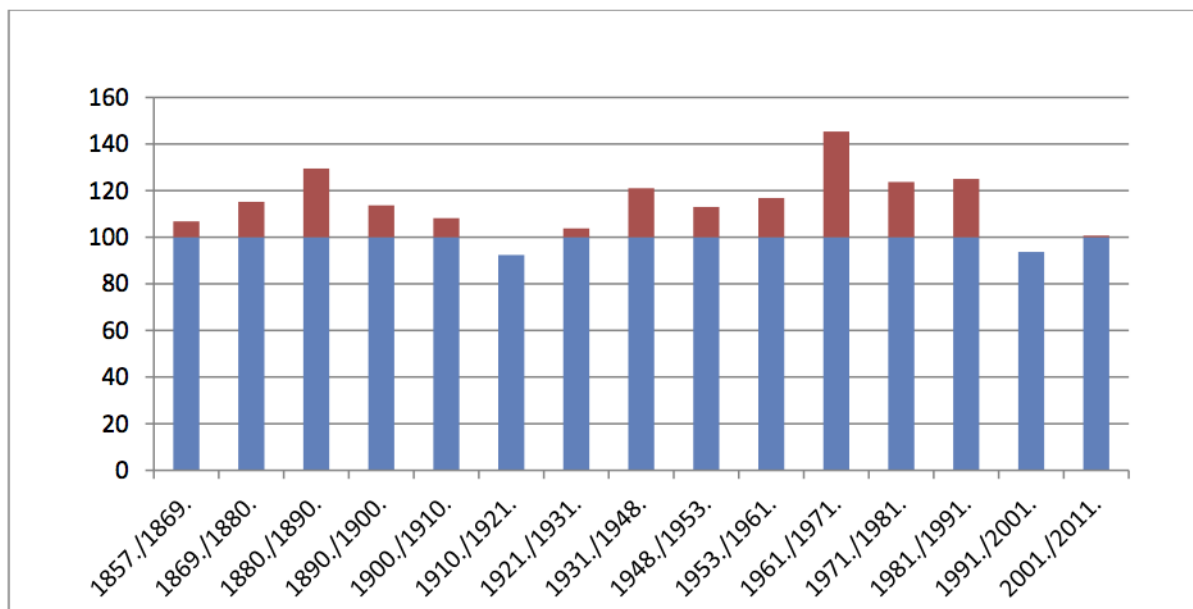
⁵ Od 1857. do 1971. godine sadrži podatke za naselje Trnovo. Godine 1981. naselje je povećano pripajanjem naselja Trnovo. Godine 1991. Izdvojen je dio naselja i formirano je naselje Buk-Vlaka.

⁶ Pržinovac se kao statističko naselje spominje prvi put u Popisu stanovništva 2011. godine.

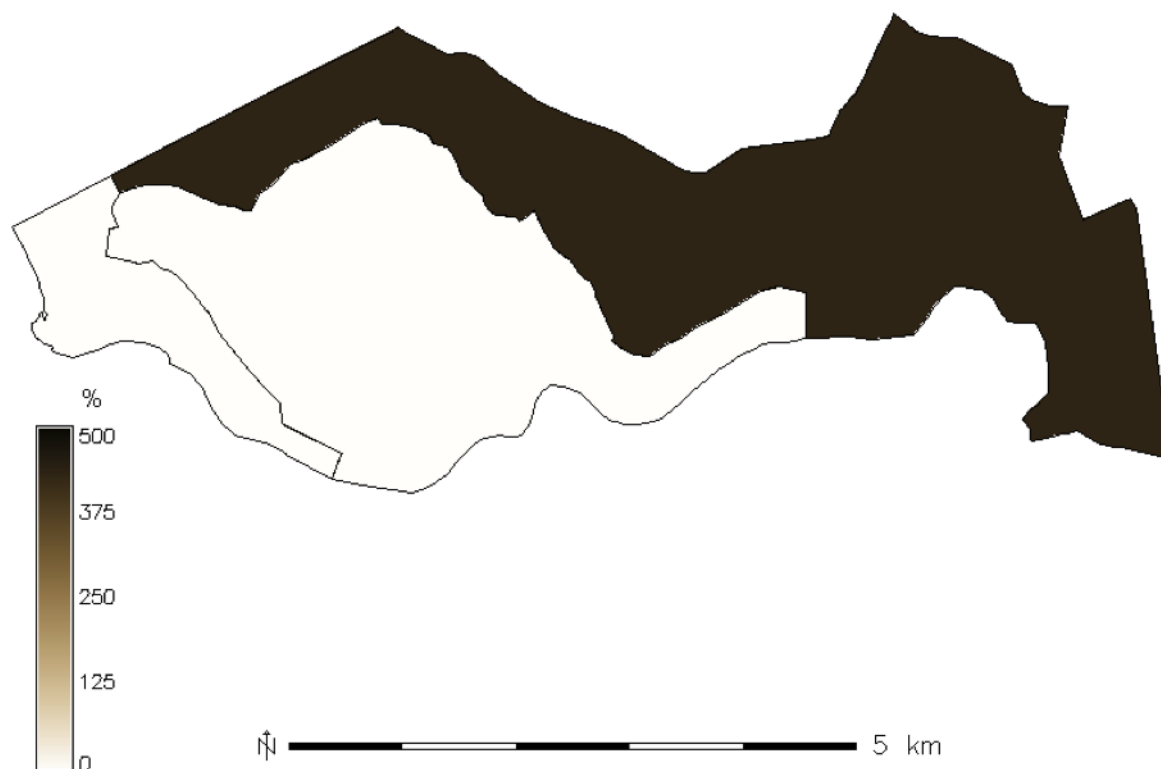
IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Pad je još zabilježen krajem 20. stoljeća (1991.-2001.: -6,3%). Nakon 2001. godine nastavlja se trend porasta broja stanovnika, ali u minimalnom iznosu (indeks 100,7).

Na kartogramu 3. prikazana je promjena broja stanovnika 1857.-2011. godine za naselja Grada Opuzena. S obzirom da 1857. godine Buk-Vlaka i Pržinovac nisu postojali kao samostalna statistička naselja, ovu je promjenu moguće promatrati samo za naselje Opuzen. Broj stanovnika naselja Opuzen povećao se za 433%. Za ostala dva naselja taj podatak nije moguće prikazati.

Grafikon 1. Indeks kretanja broja stanovnika Grada Opuzena, Popis stanovništva 2001. i 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Kartogram 3. Promjena broja stanovnika po naseljima Grada Opuzena 1857.-2011. godine, Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Popis stanovništva 2011., Izvor: www.dzs.hr, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

PRIRODNI PRIRAST STANOVNIŠTVA

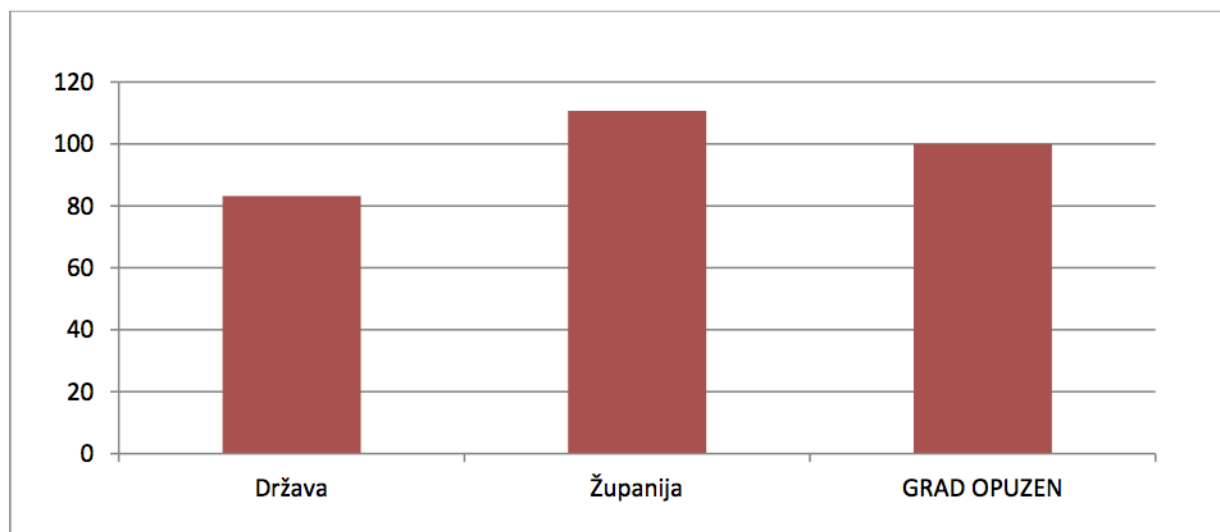
Prirodno kretanje stanovništva ukazuje na odnos između rodnosti (nataliteta) i smrtnosti (mortaliteta) stanovništva, i jedna je od odrednica ukupnog kretanja broja stanovnika. Ovisno o stopama rodnosti i smrtnosti, prirodno kretanje može biti pozitivno (prirodni prirast) ili negativno (prirodni pad). Za Grad Opuzen nema točnih podataka o prirodnom kretanju broja stanovnika tijekom daljnje prošlosti, no može se pretpostaviti kako su stope nataliteta bile dosta visoke, ali isto tako i stope mortaliteta. Osnovni faktor visoke smrtnosti bio je haranje malarije u močvarnom području u kojem se Opuzen nalazi. Istrebljenjem ove bolesti nakon isušivanja delte smanjuju se stope mortaliteta, ali uskoro i stope nataliteta. Sve veća urbanizacija područja i promjena načina života uvjetovala je velike promjene koje su se odrazile i na prirodno kretanje stanovništva. Unatoč tome, 90-ih godina 20. stoljeća stope nataliteta su bile više od stopa mortaliteta te je ostvaren prirodni prirast stanovništva.

Najnoviji podaci o prirodnom kretanju stanovništva iz 2010. godine ukazuju na smanjenje rodnosti i njeno izjednačenje sa smrtnosti. Broj rođenih i umrlih 2010. godine iznosi 43, što znači da je indeks vitalnosti stanovništva 100 (grafikon 2.). U odnosu na Dubrovačko-neretvansku županiju taj je indeks nešto niži (županija=110,7), dok je nešto viši u odnosu na vitalni indeks države (83,2). Sličan indeks u Dubrovačko-neretvanskoj županiji imaju općine Dubrovačko primorje (100,0) i Slivno (100,0).

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Osnovni pokazatelji starosti stanovništva su koeficijent starosti i indeks starosti. Koeficijent starosti je udio stanovništva starijeg od 60 godina u ukupnom stanovništvu, dok je indeks omjer stanovništva starijeg od 60 godina i stanovništva mlađeg od 20 godina. S obzirom da ovo i sva sljedeća obilježja stanovništva iz Popisa 2011. još nisu dostupna, prikazati će se podaci iz Popisa 2001. godine. Također, obuhvatiti će se naselja koja su tada ulazila u sastav Grada Opuzena: Opuzen i Buk-Vlaka.

U tablici 2. i na grafikonu 3. prikazani su pokazatelji starosti po naseljima Grada Opuzena 2001. godine. Najveći indeks i koeficijent starosti ima naselje Buk-Vlaka. U naselju Opuzen ti su pokazatelji nešto povoljniji, s obzirom da je Opuzen središte te gospodarski i demografski najznačajnije naselje Grada.

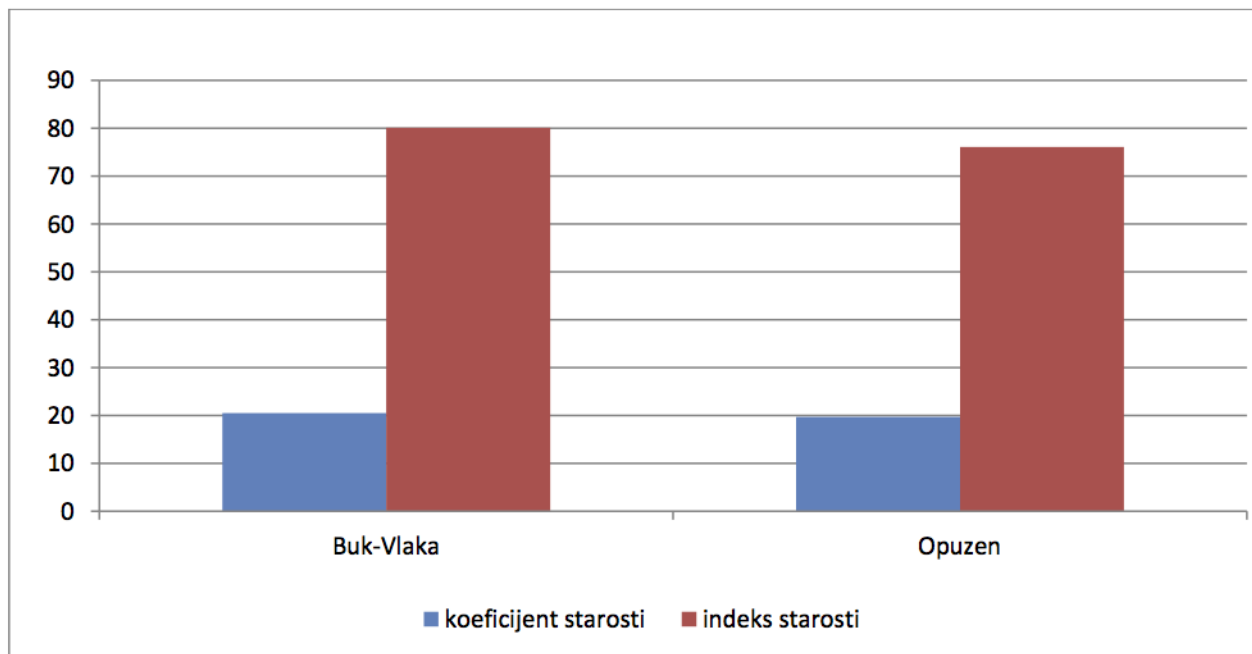
Grafikon 2. Vitalni indeks Republike Hrvatske, Županije i Grada Opuzena, Izvor: Prirodno kretanje stanovništva u 2010. po županijama i gradovima/općinama, Statistička izvješća 1439/2011, DZS

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA						
1	2	3	4	5	6	7
redni broj	naselje	stanovništvo 2001.	stanovništvo staro do 20 godina	stanovništvo staro preko 60 godina	koeficijent starosti (5/3 u %)	indeks starosti (5/4 u %)
1.	BUK-VLAKA	512	131	105	20,5	80,1
2.	OPUZEN	2 730	708	539	19,7	76,1
GRAD OPUZEN		3 242	839	644	19,9	76,7

Tablica 2. Starosna struktura stanovništva, Popis 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Male razlike u pokazateljima starosti objašnjavaju se prostornom blizinom ovih naselja, kao i činjenice da je Buk-Vlaka dijelom ili u potpunosti nekada bila u sastavu naselja Opuzen, pa je njena starosna struktura naslijeđena. Za očekivati je daljnje starenje stanovništva i povećanje koeficijenta i indeksa starosti na razini cijeloga Grada. Taj će porast biti veći u rubnim naseljima (Buk-Vlaka, Pržinovac).

Grafikon 3. Starosna struktura stanovništva, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

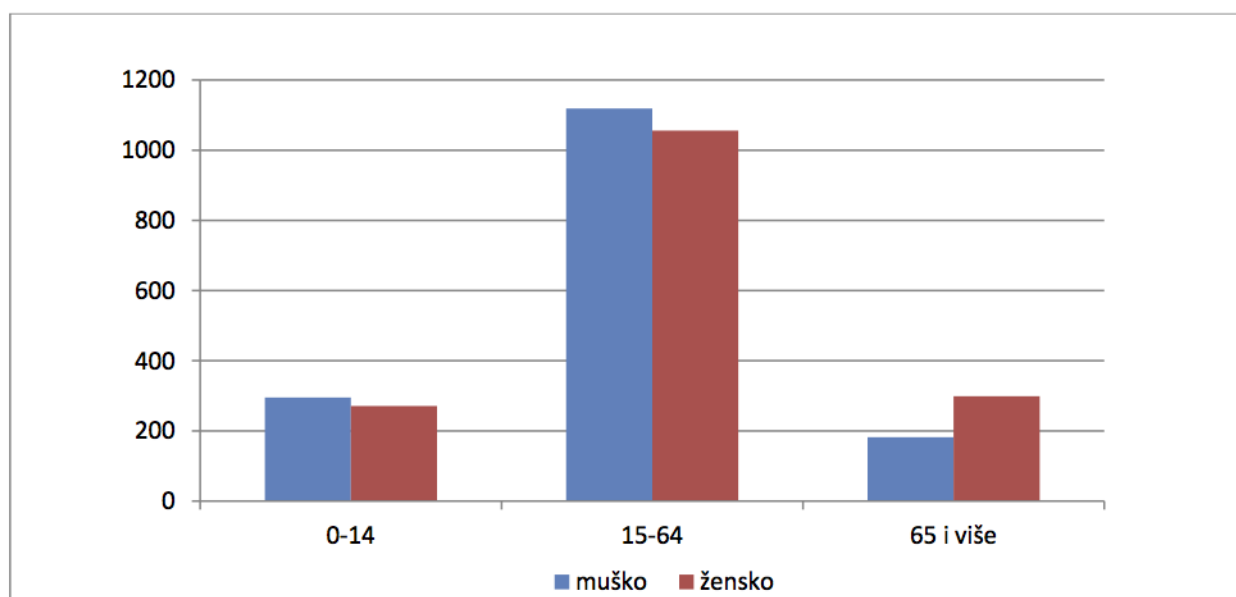
DOBNA I SPOLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Na sva tri nivoa (Grad Opuzen, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska) žene čine većinu u ukupnom stanovništvu. Razlika između zastupljenosti muškog i ženskog stanovništva najmanje je izražena upravo u Gradu Opuzenu. Također, uzevši u obzir dobne skupine, muškarci čine većinu u dobnim skupinama do 14 godina starosti te od 15 do 64 godina starosti. To nije slučaj kod županije i države, gdje muškarci čine većinu samo u dobnj skupini do 14 godina starosti. U dobnj skupini iznad 65 godina starosti žene čine većinu stanovništva na sva tri nivoa, pri čemu je najveća razlika između udjela muškog i ženskog stanovništva na području Grada Opuzena (tablica 3.).

DOBNO-SPOLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA								
Područje	Broj stanovnika							
	ukupno		do 14 godina starosti		15-64 godina starosti		preko 65 godina starosti	
	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko
GRAD OPUZEN	1 605	1 637	295	271	1 119	1 056	182	299
	49,5%	50,5%	52,1%	47,9%	51,4%	48,6%	37,8%	62,2%
DUBROVAČKO- NERETVANSKA ŽUPANIJA	59 378	63 492	11 511	10 956	39 765	40 518	7 851	11 713
	48,3%	51,7%	51,2%	48,8%	49,5%	50,5%	40,1%	59,9%
REPUBLIKA HRVATSKA	2 135 900	2 301 560	386 167	368 467	1 475 860	1 494 121	265 108	428 432
	48,1%	51,9%	51,2%	48,8%	49,7%	50,3%	38,2%	61,8%

Tablica 3. Dobno-polna struktura stanovništva Grada Opuzena, Županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: DZS, www.dzs.hr, listopad 2012.

Na grafikonu 4. prikazana je dobno-polna struktura stanovništva na području Grada Opuzena. Daleko najbrojnija dobna skupina je ona od 15 do 64 godina starosti, kao na županijskom i državnom nivou. Nakon toga slijedi dobna skupina do 14 godina starosti, a potom skupina iznad 65 godina starosti. Udio žena veći je od udjela muškaraca jedino u najstarijoj dobnj skupini. Gledano u cjelini, Grad Opuzen pripada tipu prosječne dobne starosti i stacionarnom tipu stanovništva. Za očekivati je daljnji porast broja stanovnika u dobnj skupini iznad 65 godina, uz istovremeno smanjenje udjela stanovništva u dobnj skupini do 14 godina.

Grafikon 4. Dobno-polna struktura stanovništva Grada Opuzena, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Kako bi se detaljnije utvrdio odnos između muškog i ženskog stanovništva u tablici 4. dana je raspodjela stanovništva na dobne skupine od 10 godina. Pritom se razmatra udio muškog stanovništva na 1 000 žena.

ODNOS BROJA MUŠKARACA NA 1000 ŽENA PREMA DOBNIM SKUPINAMA									
Dobne skupine	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 i više
Σ GRAD	1 060	1 158	1 248	1 005	924	1 015	788	696	418

Tablica 4. Odnos broja muškaraca na 1000 žena prema dobnim skupinama, Popis 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Broj muškaraca je najveći u dobnoj skupini od 20 do 29 godina, u kojoj je on veći od broja žena za čak 248. Muškarci dominiraju u svim dobnim skupinama do 59 godina, izuzevši dobnju skupinu od 40 do 49 godina. Žene čine većinu u dobnim skupinama iznad 60 godina. Riječ je o izrazito velikoj razlici u odnosu na muško stanovništvo, koja raste s povećanjem dobi stanovnika. Tako je najmanji udio muškaraca upravo u najstarijoj dobnoj skupini, iznad 80 godina. Tu je broj žena veći za više od dva puta.

OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

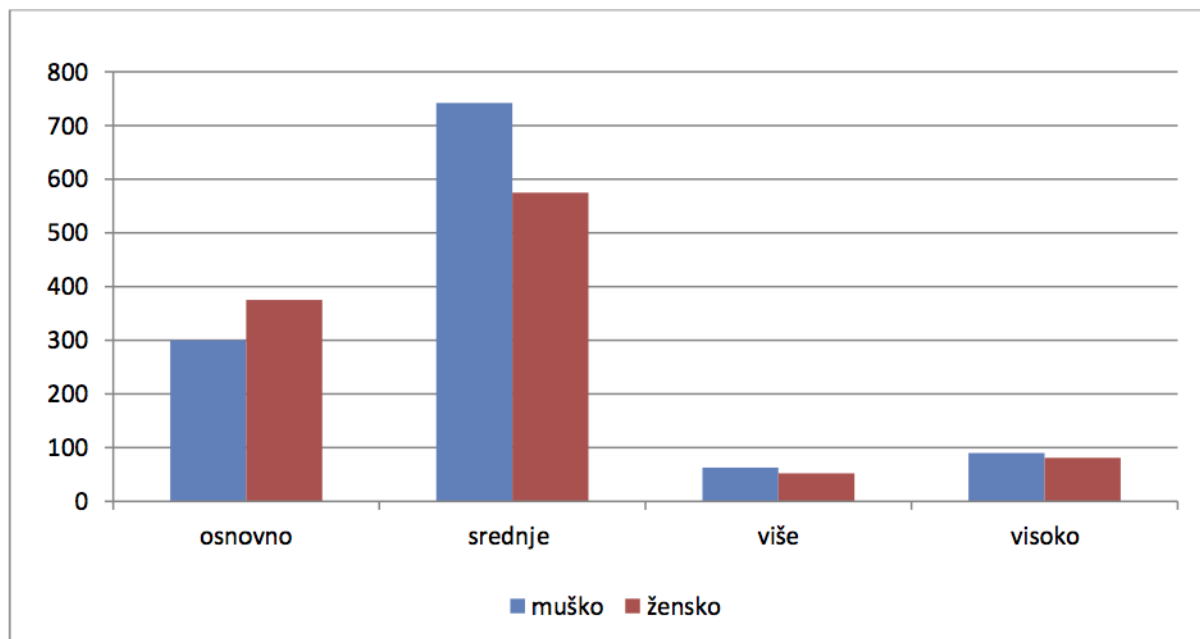
Obrazovna struktura stanovništva ukazuje na sastav stanovništva s obzirom na stečeni stupanj obrazovanja. U tablici 5. prikazana je obrazovna struktura stanovništva Grada Opuzena s obzirom na spol, te njena usporedba s obrazovnom strukturom Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske. Grad Opuzen odlikuje se vrlo visokim udjelom stanovništva sa završenom osnovnom školom (20,8%), koji je mnogo veći od udjela u županiji i državi. S druge strane, udio visokoobrazovanih u ukupnom stanovništvu (5,3%) je manji od udjela za županiju i Republiku Hrvatsku. S obzirom na strukturu prema spolu, uočava se veći broj ženskog stanovništva sa završenom osnovnom školom. U ostalim stupnjevima obrazovanja (srednje, više, visoko) muškarci čine većinu, kao što je prikazano na grafikonu 5. Kao u županiji i državi, najveći broj stanovnika ima srednji stupanj obrazovanja (40,6% stanovništva).

OBRAZOVNA STRUKTURA UKUPNOG STANOVNIŠTVA												
stupanj obrazovanja	ukupno		osnovno		srednje		više		visoko		ostalo ⁷	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
muški	1 605	49,5	300	44,4	742	56,3	63	54,8	90	52,6	410	42,5
ženski	1 637	50,5	375	55,6	575	43,7	52	45,2	81	47,4	554	57,5
Σ GRAD	3 242	100	675	20,8	1 317	40,6	115	3,6	171	5,3	964	29,7
DNŽ	122 870	100	19 081	15,5	51 337	41,8	5 813	4,7	8 195	6,7	38 444	31,3
RH	4 437 460	100	801 168	18,1	1 733 198	39,1	150 167	3,4	287 867	6,5	1 465 060	32,9

Tablica 5. Obrazovna struktura stanovništva Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

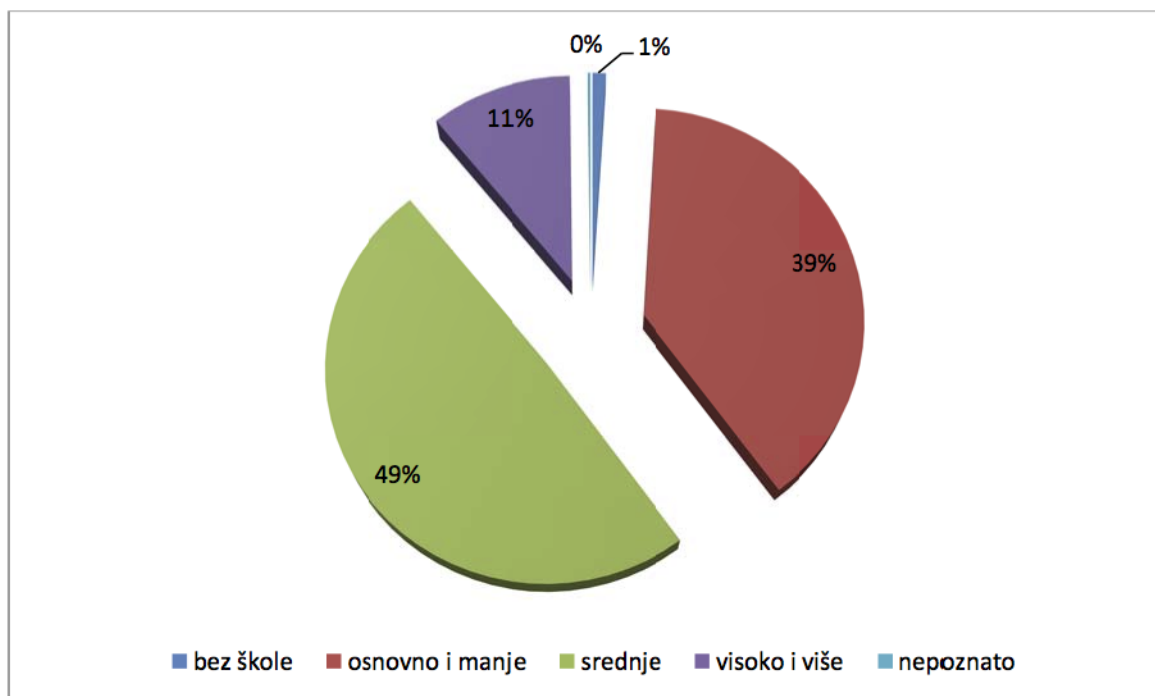
⁷ Nepoznato obrazovanje, bez obrazovanja i bez završenih osam razreda osnovne škole.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Grafikon 5. Obrazovna struktura stanovništva Grada Opuzena prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 6. i tablica 6. prikazuju obrazovnu strukturu stanovništva starijeg od 15 godina. Najveći udio čini stanovništvo sa srednjim, potom osnovnim te višim i visokim obrazovanjem. U tablici je detaljno prikazana obrazovna struktura prema spolu i dobnim skupinama po pet godina.

Grafikon 6. Obrazovna struktura stanovništva Grada Opuzena starijeg od 15 godina, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

STANOVNIŠTVO GRADA STARIJE OD 15 GODINA PREMA DOBI, SPOLU I OBRAZOVANJU													
dobne skupine	ukupno		bez škole		osnovno i manje obrazovanje		srednje obrazovanje		visoko i više obrazovanje		nepoznato		
	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	
15-19	273	126	1	0	184	76	88	50	0	0	0	0	
20-24	267	118	0	0	20	5	232	104	14	9	1	0	
25-29	223	100	0	0	29	12	162	70	32	18	0	0	
30-34	182	89	1	0	30	11	129	62	22	16	0	0	
35-39	199	101	1	0	37	18	124	64	37	19	0	0	
40-44	223	116	1	1	49	33	131	68	42	14	0	0	
45-49	258	134	0	0	76	51	151	68	31	15	0	0	
50-54	235	118	0	0	87	55	109	44	38	18	1	1	
55-59	152	74	1	0	66	49	56	16	29	9	0	0	
60-64	163	80	1	0	89	60	54	11	18	8	1	1	
65-69	157	99	2	2	114	84	34	10	7	3	0	0	
70-74	142	81	6	6	104	70	24	3	8	2	0	0	
75-79	104	64	7	5	81	57	10	1	4	0	1	1	
80-84	37	24	1	1	32	22	4	1	0	0	0	0	
85 i više	41	31	4	2	34	28	2	0	1	1	0	0	
nepoznato	20	11	1	1	9	6	7	3	2	1	1	0	
UKUPNO	broj	2 676	1 366	27	18	1 041	637	1 317	575	286	133	5	3
	%	100	51	1	66,6	38,9	61,2	49,2	43,6	10,7	46,5	0,2	60

Tablica 6. Stanovništvo Grada Opuzena starije od 15 godina prema dobi, spolu i obrazovanju, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Ovakva obrazovna struktura stanovništva Grada Opuzena u skladu je sa razvijenošću njegovih funkcija, kao i potrebama te mogućnostima gospodarstva Grada i bližih gradskih središta (Metković, Ploče), kojima ono svakodnevno gravitira. Zbog slabije razvijenih obrazovnih ustanova i potreba za radnom snagom, dio mlađeg stanovništva Opuzena se školuje i zapošljava izvan Grada. Poboljšanjem uvjeta za kvalitetno obrazovanje i daljnjim razvojem funkcije rada omogućiti će se njihovo zadržavanje u Opuzenu.

MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA

Nakon Drugog svjetskog rata Grad Opuzen bilježi jači porast broja stanovnika, koji je dijelom posljedica useljavanja stanovništva, koje se, privučeno dinamičnim gospodarskim razvojem (dobivanje novog poljodjelskog zemljišta, otvaranje novih radnih mjesta), naselilo na prostoru Grada. Imigranti se međusobno razlikuju prema području njihovog doseljavanja. Na prostoru Grada Opuzena udio doseljenog stanovništva u ukupnom stanovništvu 2001. godine iznosio je 51%, od čega najviše s prostora ostalih jedinica lokalne samouprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji te Bosne i Hercegovine (tablica 7., grafikon 7.).

Domicilno stanovništvo uključuje stanovništvo koje od rođenja živi u istom naselju te one koji su migrirali između naselja Grada, te čini 49% ukupnog stanovništva. Grad Opuzen po ovom je obilježju specifičan, budući da nije bilo migriranja stanovništva između naselja Grada. Razlozi su mala površina, mali broj naselja i činjenica da je naselje Opuzen dugo vremena bilo jedino naselje današnjeg Grada.

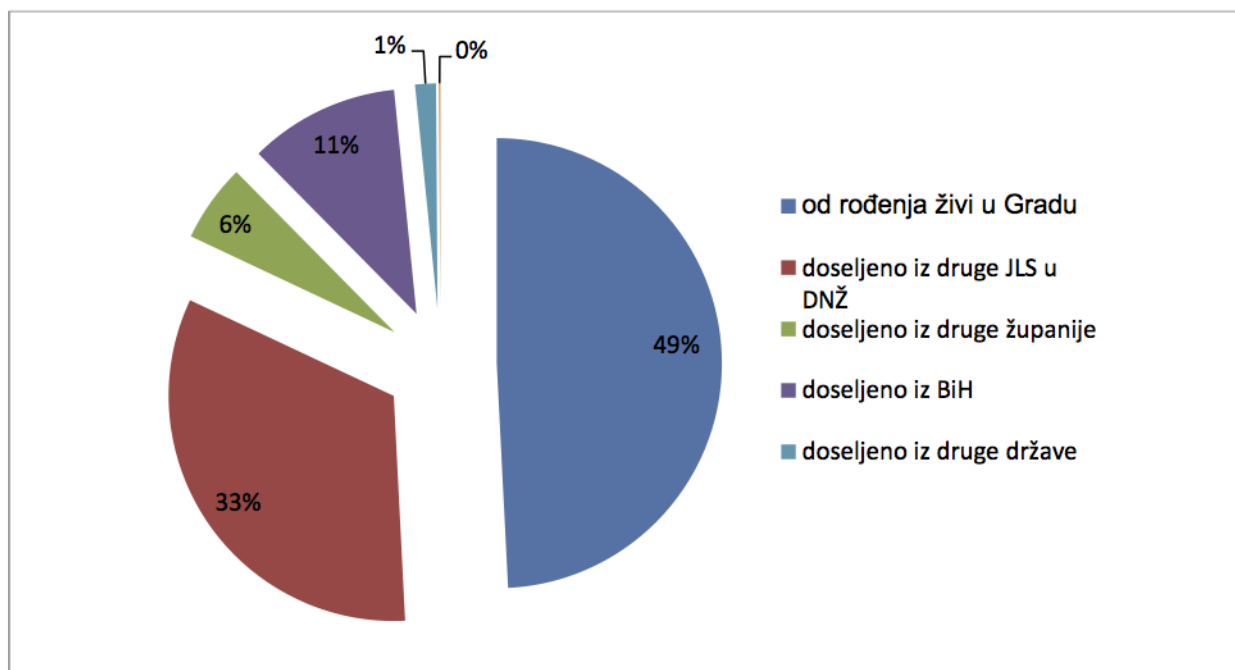
Najviše se doseljava stanovništvo s prostora susjednih jedinica lokalne samouprave, koje karakterizira krški reljef, teži uvjeti života i nedostatak radnih mjesta. To je dovelo do depopulacije i izumiranja pojedinih naselja u okolici Opuzena. Prevladava doseljavanje mladog stanovništva. Najintenzivija

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

razdoblja doseljavanja bila su 1961.-1971. godine, kada je i zabilježen najveći porast broja stanovnika, zatim 1971.-1981. te 1981.-1991. godine. Prostor Dubrovačko-neretvanske županije karakterizira visok udio doseljenog stanovništva iz Bosne i Hercegovine, pa tako i Grad Opuzen. Godine 2001. njihov udio u ukupnom stanovništvu iznosio je 11%, a u doseljenom stanovništvu 21%.

MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA										
kontigent stanovništva	ukupan broj stanovnika	živi od rođenja u istom naselju	doseljeno u naselje stanovanja							nepoznato
			ukupno	iz drugog naselja u Gradu	iz druge JLS u županiji	iz druge županije	iz inozemstva			
							ukupno	BiH	druge države	
muški	1 605	908	696	0	446	74	173	153	20	3
ženski	1 637	688	949	0	619	107	223	196	27	0
Σ GRAD	3 242	1 596	1 645	0	1 065	181	396	349	47	3

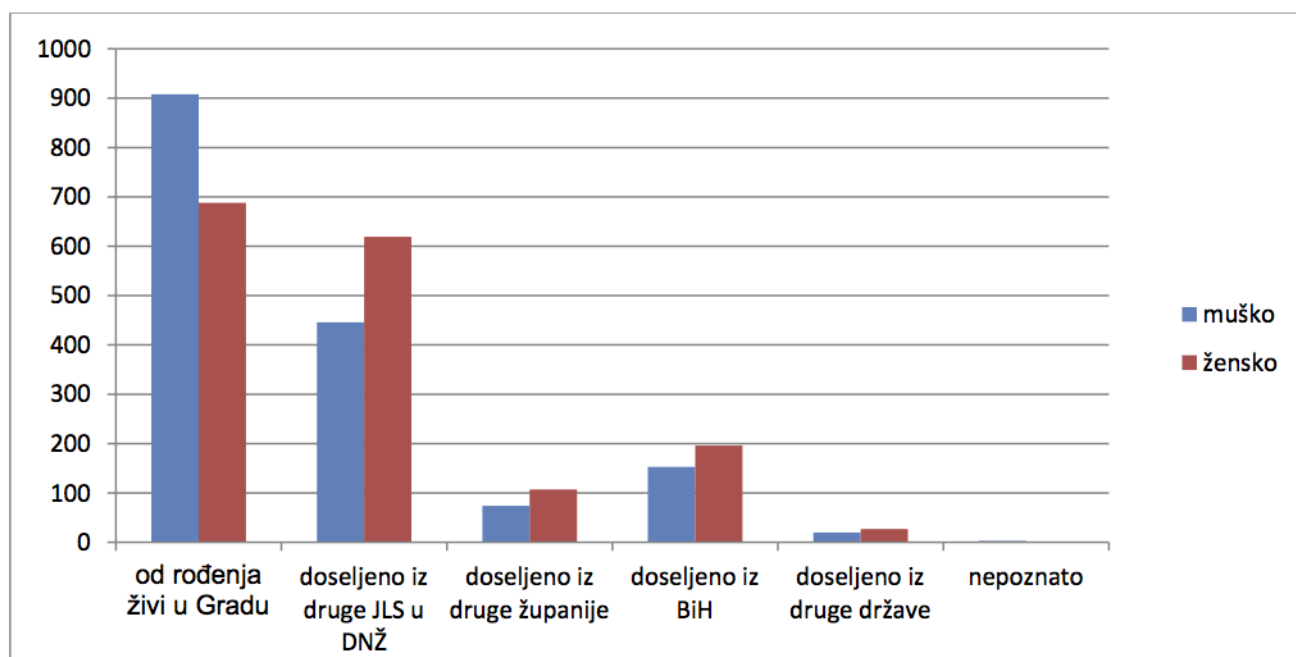
Tablica 7. Struktura stanovništva prema migracijskim obilježjima, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 7. Struktura stanovništva prema migracijskim obilježjima, Popis 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Ukoliko se ova struktura stanovništva razmotri s obzirom na spol (tablica 7., grafikon 8.), uočava se da u domicilnom stanovništvu dominiraju muškarci (56,9%), dok u doseljenom žene (57,7%). Žene također dominiraju i po svim skupinama doseljenog stanovništva prema području odakle se doselilo. U ukupnom broju muškaraca dominiraju domicilni, dok u ukupnom broju žena doseljenici.

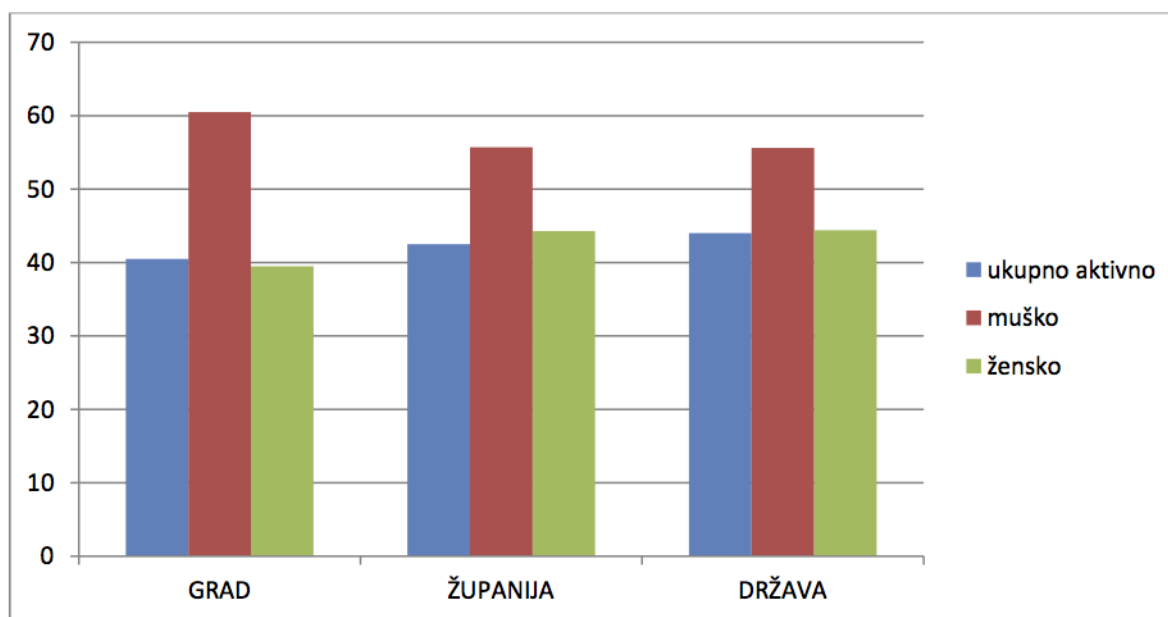
Grafikon 8. Struktura stanovništva prema migracijskim obilježjima i spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

AKTIVNOST STANOVNIŠTVA

Udio aktivnog u ukupnom stanovništvu Grada Opuzena 2001. godine iznosio je 40,5%, što je manje od županijskog i državnog prosjeka (tablica 8.). Udio žena u aktivnom stanovništvu znatno je manji od županijskog i državnog prosjeka, ali i ako se on usporedi sa udjelom žena u ukupnom stanovništvu Grada (grafikon 9.).

AKTIVNOST STANOVNIŠTVA					
područje		ukupno stanovništvo		aktivno stanovništvo	
		ukupno	žensko	ukupno	žensko
GRAD	broj	3 242	1 637	1 314	519
	%	100,0	50,5	40,5	39,5
ŽUPANIJA	broj	122 870	63 492	52 242	23 155
	%	100,0	51,7	42,5	44,3
DRŽAVA	broj	4 437 460	2 301 560	1 952 619	867 482
	%	100,0	51,9	44,0	44,4

Tablica 8. Ukupno i aktivno stanovništvo Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Grafikon 9. Udio aktivnog u ukupnom stanovništvu Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

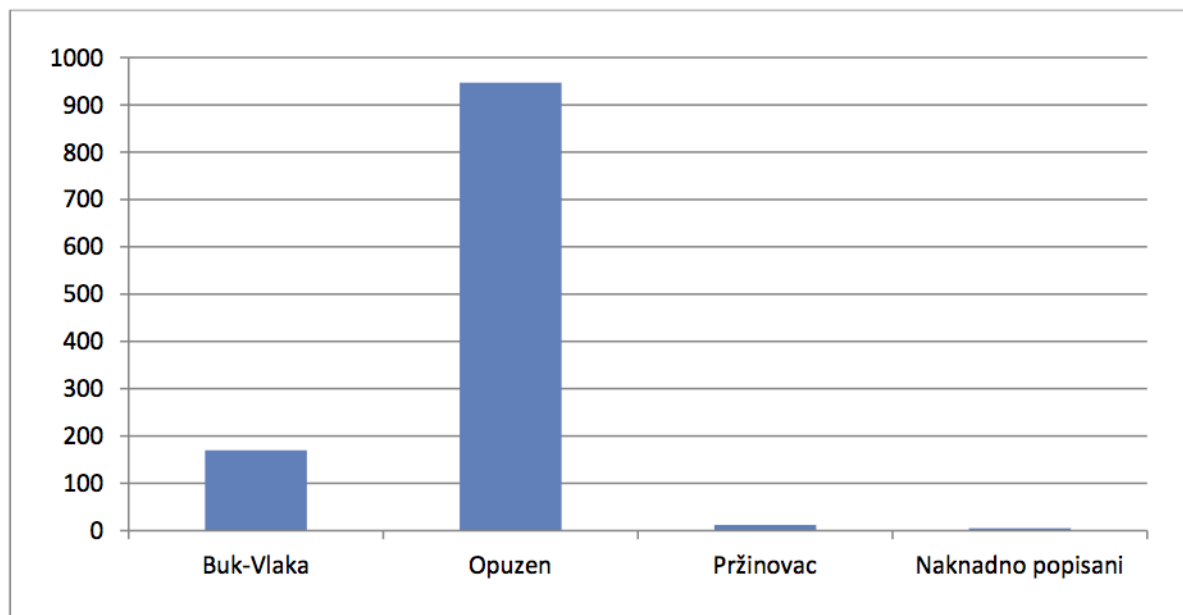
3.3.2. Razmještaj i struktura domaćinstava

U tablici 9. i na grafikonu 10. prikazan je broj i razmještaj domaćinstava Grada Opuzena. Razmještaj domaćinstava odgovara razmještaju stanovništva Grada, pa tako najveći broj domaćinstava ima naselje Opuzen, potom Buk-Vlaka i Pržinovac. U Opuzenu je 83,5% svih domaćinstava Grada. Za 2001. godinu nema podataka za naselje Pržinovac, s obzirom da je kao statističko naselje formiran tek u međupopisnom razdoblju 2001.-2011. godine. U ovom je razdoblju zabilježen porast broja domaćinstava naselja i Grada (1,16), koji je veći od porasta na nivou županije (1,08) i države (1,04). Buk-Vlaka i Opuzen imaju gotovo podjednak porast broja domaćinstava.

Prosječni broj članova domaćinstava 2011. godine najveći je u Buk-Vlaci (2,9), a najmanji u Pržinovcu (2,75). Na razini Grada iznosi 2,88, što je više od državnog (2,79), a manje od županijskog prosjeka (2,92). Aktualan je trend smanjivanja prosječnog broja članova domaćinstava. Godine 1991. taj je broj iznosio 3,48, a 2001. godine 3,33.

RAZMJJEŠTAJ I STRUKTURA DOMAĆINSTAVA					
Naselje/područje	Broj stanovnika 2011.	Broj domaćinstava		indeks rasta domaćinstava 2011./2001.	prosječni broj članova domaćinstava 2011.
		2001.	2011.		
BUK-VLAKA	494	149	170	1,14	2,9
OPUZEN	2 732	824	947	1,15	2,88
PRŽINOVAC	33	-	12	-	2,75
NAKNADNO POPISANI	5	-	5	-	1
GRAD OPUZEN	3 264	973	1 134	1,16	2,88
DNŽ	122 783	39 125	42 077	1,08	2,92
RH	4 290 612	1 477 377	1 535 635	1,04	2,79

Tablica 9. Razmještaj i struktura domaćinstava u Gradu Opuzenu, Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj, Popis stanovništva 2001. i 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Grafikon 10. Broj i razmjestaj domaćinstava 2011. godine, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

3.3.3. Poljoprivredno stanovništvo

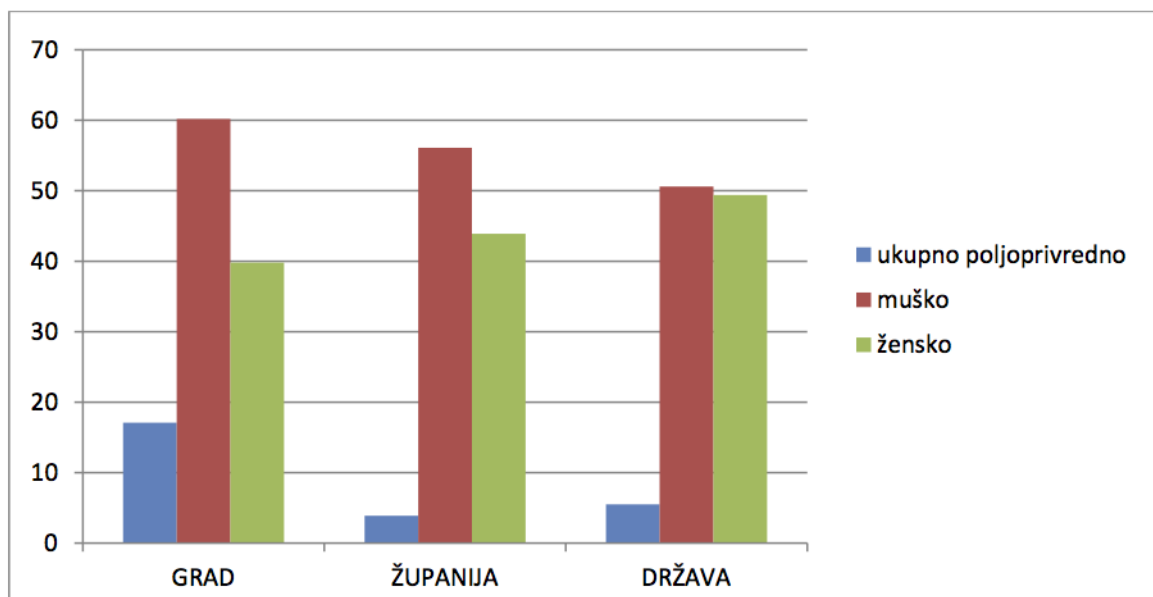
U skladu s prirodnim uvjetima i gospodarskom orijentacijom, Grad Opuzen ima visok udio poljoprivrednog stanovništva (17,1%), koji je mnogo veći od udjela na županijskoj (3,9%) i državnoj razini (5,5%). Područje delte Neretve, kojem pripada i Grad Opuzen, izrazit je i tradicionalan poljoprivredni i ribarski kraj. Međutim, unutar Grada postoje određene razlike. Naselje Opuzen zbog gradskog karaktera i višeg stupnja centraliteta odstupa od ovog obilježja i u njemu živi manji broj poljoprivrednog stanovništva. Nasuprot tome, Buk-Vlaka ima jaču orijentaciju i zavisnost od poljoprivrede. Razlog su plodno zemljište i voda koji se nalaze u neposrednoj blizini naselja i osiguravaju egzistenciju stanovnicima.

POLJOPRIVREDNO I UKUPNO STANOVNIŠTVO					
područje		ukupno stanovništvo		poljoprivredno stanovništvo	
		ukupno	žensko	ukupno	žensko
GRAD	broj	3 242	1 637	555	221
	%	100,0	50,5	17,1	39,8
ŽUPANIJA	broj	122 870	63 492	4 773	2 093
	%	100,0	51,7	3,9	43,9
DRŽAVA	broj	4 437 460	2 301 560	246 089	121 611
	%	100,0	51,9	5,5	49,4

Tablica 10. Poljoprivredno i ukupno stanovništvo Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

U strukturi poljoprivrednog stanovništva prema spolu, u sva tri promatrana područja prevladavaju muškarci. Udio žena koje se bave poljoprivredom u Gradu Opuzenu manji je od njihovog udjela u županiji i državi (tablica 10., grafikon 11.).

Grafikon 11. Udio poljoprivrednog u ukupnom stanovništvu Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

3.4. SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA

Prema sastavu stanovništva po aktivnosti, udio aktivnog u ukupnom stanovništvu 2001. godine u Gradu Opuzenu iznosio je 40,5%, što je manje od prije spomenutog županijskog i državnog prosjeka. Od toga zaposleno stanovništvo čini 74,9%, dok uzdržavano 86,7% (tablica 11.).

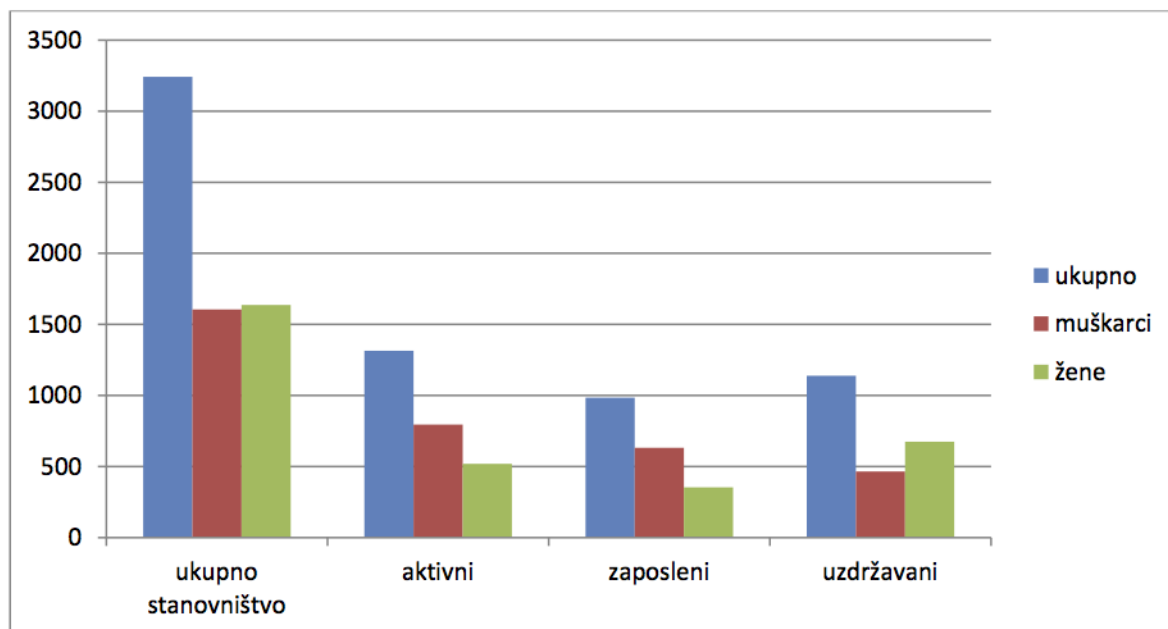
Iako postoji informacija o nezaposlenom stanovništvu na dan popisa 2001. godine, zbog potrebe za što točnijim podacima u tablici su dani najnoviji podaci o nezaposlenosti koje mjesečno objavljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje. Zbog toga su oni neusporedivi sa ostalim elementima ove strukture i promatraju se samo u apsolutnom iznosu.

Udio žena u aktivnom stanovništvu znatno je manji od županijskog i državnog prosjeka za 2001. godinu. Osobito je nizak udio žena u zaposlenom (35,9%) te u ukupnom aktivnom stanovništvu (39,5%). Udio žena veći je jedino u kategoriji uzdržavanog stanovništva (grafikon 12.). U rujnu 2012. godine žene su činile većinu ukupnog broja nezaposlenog stanovništva (52,6%).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

(NE)AKTIVNO, (NE)ZAPOSLENO I UZDRŽAVANO STANOVNIŠTVO				
skupine stanovništva		ukupno	žene	
			broj	%
ukupno stanovništvo	broj	3 242	1 637	50,5
	%	100,0		
aktivno stanovništvo	broj	1 314	519	39,5
	% u ukupnom st.	40,5		
zaposleno stanovništvo	broj	984	353	35,9
	% u aktivnom st.	74,9		
uzdržavano stanovništvo	broj	1 139	674	59,2
	% u aktivnom st.	86,7		
nezaposleno stanovništvo⁸	broj	247	130	52,6
	% u aktivnom st.	-		

Tablica 11. Ukupno, aktivno, zaposleno, uzdržavano i nezaposleno stanovništvo Grada Opuzena, Popis stanovništva 2001. Godine, Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.; Nezaposlene osobe po općinama i gradovima stanovanja, dobi i spolu na dan 30. rujna 2012. Godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje, www.hzz.hr, listopad 2012.

Grafikon 12. Aktivno, zaposleno, uzdržavano i ukupno stanovništvo Grada Opuzena prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: www.dzs.hr, listopad 2012.

⁸ Podaci o nezaposlenima odnose se na dan 30. rujna 2012. godine.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

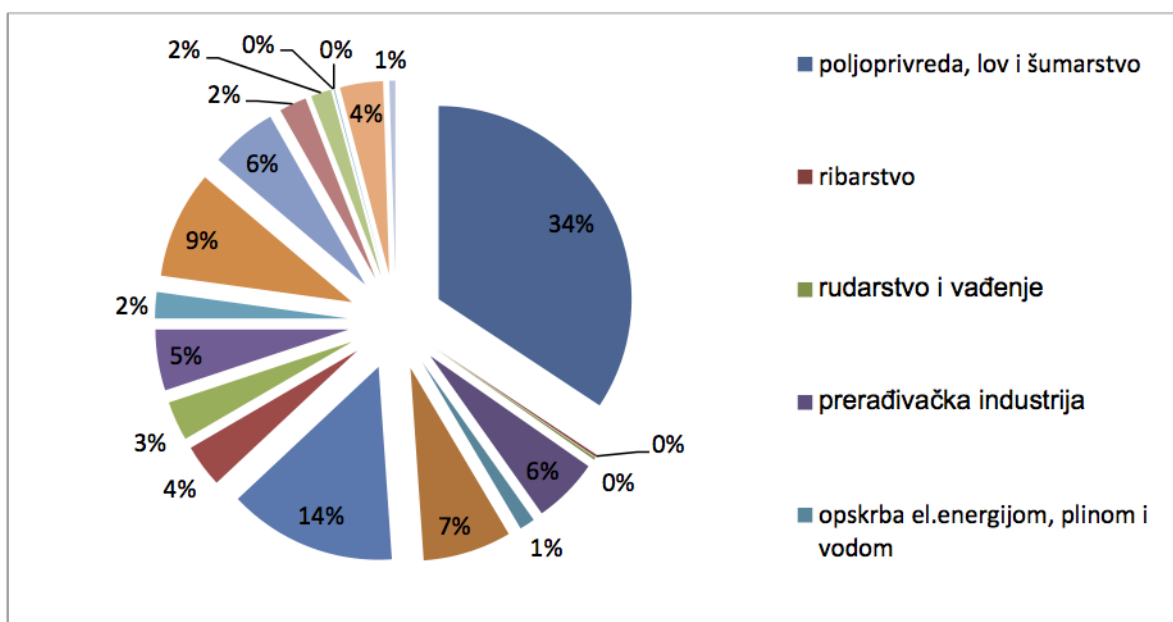
U tablici 12. i grafikonu 13. prikazana je socioekonomska struktura, odnosno struktura stanovništva prema djelatnosti u Gradu Opuzenu. Najveći broj stanovnika zaposlen je u djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva, od čega u naselju Opuzen 30,2%, a u Buk-Vlaci čak 58,2%. Plodno tlo, obilje vode i povoljna klima ovog prostora osnovna su prirodno-geografska obilježja koja omogućavaju intenzivno bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i preradom. Sljedeće najzastupljenije djelatnosti su uslužne djelatnosti: trgovina na veliko i malo te javna uprava i obrana. Iza njih slijede građevinarstvo, obrazovanje i prerađivačka industrija. U sekundarnim (rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, opskrba el.energijom, plinom i vodom, građevinarstvo) i tercijarnim ili uslužnim djelatnostima zaposleno je uglavnom stanovništvo naselja Opuzen, s obzirom da su u njemu smještene gotovo sve gospodarske i društvene institucije i funkcije Grada.

S obzirom na spolnu strukturu, muškarci dominiraju u svim proizvodnim djelatnostima (poljoprivreda, lov, šumarstvo, ribarstvo, rudarstvo i vađenje, građevinarstvo), s udjelom većim od 75%. Žene su zastupljenije u nekim uslužnim djelatnostima: obrazovanju (78,2%), zdravstvenoj zaštiti (73,9%), financijskom posredovanju (70%) i dr.

STRUKTURA STANOVNIŠTVA PREMA DJELATNOSTI I SPOLU						
Djelatnost	Zaposleno stanovništvo					
	ukupno		muško		žensko	
	broj	%	broj	%	broj	%
poljoprivreda, lov i šumarstvo	338	34,3	257	76	81	24
ribarstvo	2	0,2	2	100	0	0
rudarstvo i vađenje	2	0,2	2	100	0	0
prerađivačka industrija	54	5,5	39	72,2	15	27,8
opskrba el.energijom, plinom i vodom	13	1,3	13	100	0	0
građevinarstvo	73	7,4	62	84,9	11	15,1
trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla i sl.	139	14,1	67	48,2	72	51,8
hoteli i restorani	35	3,6	14	40	21	60
prijevoz, skladištenje i veze	32	3,3	28	87,5	4	12,5
financijsko posredovanje	50	5,1	15	30	35	70
poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	22	2,2	12	54,5	10	45,5
javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	89	9	71	79,8	18	20,2
obrazovanje	55	5,6	12	21,8	43	78,2
zdravstvena zaštita i socijalna skrb	23	2,3	6	26,1	17	73,9
ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	17	1,7	10	58,8	7	41,2
privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	0	0	0	0	0	0
izvanteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0	0	0
na radu u inozemstvu	35	3,6	20	57,1	15	42,9
nepoznata djelatnost	5	0,5	1	20	4	80
Σ GRAD OPUZEN	984	100,0	631	64,1	353	35,9

Tablica 12. Struktura stanovništva prema djelatnosti Grada Opuzena, po spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Grafikon 13. Struktura stanovništva prema najzastupljenijim djelatnostima Grada Opuzena, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

DNEVNE MIGRACIJE RADNE SNAGE

Godine 2001. u Gradu Opuzenu bilo je 899 radnih mjesta, a broj zaposlenih iznosio je 984. Većina zaposlenih radi u mjestu stanovanja, dok je preostali dio stanovnika zaposlen u susjednim centrima rada (Metković i Ploče), prema kojima se odvija svakodnevna migracija radne snage. Godine 1991. u Opuzenu je, kao radnom središtu, bilo više radnih mjesta nego što je u njemu stanovalo radnika. 2/3 radnih mjesta držali su zaposleni mještani, a 1/3 dnevni migranti iz okolnih naselja koji gravitiraju Opuzenu. Zbog velikih gospodarskih promjena i propasti pojedinih industrija (PIK Neretva), ova se struktura bitno izmjenila. Međutim, naselje Opuzen je i danas značajan centar rada koji je formirao gravitacijsko područje radne snage. Najveći broj dnevnih migranata 2001. godine dolazilo je s prostora općine Slivno i Grada Metkovića. Specifičnost Grada Opuzena je u tome što nisu zabilježene dnevne migracije između njegovih naselja.

Udio dnevnih migranata Grada u aktivnom i zaposlenom stanovništvu značajno je manji od županijskog i državnog prosjeka (tablica 13.). Može se zaključiti kako Opuzen ima dobro razvijenu funkciju rada, koja je omogućila zapošljavanje većini domaćeg stanovništva. Preostali dio zaposlen je u drugim općinama i gradovima Dubrovačko-neretvanske županije (98,7%) te drugim županijama (1,3%). Među dnevnim migrantima dominira muško stanovništvo, kao i kod županije i države, ali u nešto većem udjelu (64,2%).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

područje	skupine stanovništva	aktivno stanovništvo		zaposleno stanovništvo		dnevni migranti koji obavljaju zanimanje		udio dnevnih migranata	
								u aktivnom stanovništvu	u zaposlenom stanovništvu
GRAD	ukupno	1 314		984		229		17,4%	23,3%
	žensko	519	39,5%	353	35,9%	82	35,8%	-	-
DNŽ	ukupno	52 242		39 848		11 715		22,4%	29,4%
	žensko	23 155	44,3%	17 341	43,5%	4 989	42,6%	-	-
RH	ukupno	1 952 619		1 553 643		460 783		23,6%	29,7%
	žensko	867 482	44,4%	682 589	43,9%	185 781	40,3%	-	-

Tablica 13. Dnevni migranti, ukupno i aktivno stanovništvo Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

INDEKS RAZVIJENOSTI

Zakon o regionalnom razvoju („Narodne novine“, br.:153/09) i uredba o indeksu razvijenosti („Narodne novine“, br.: 63/10) propisuju razvrstavanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema njihovoj razvijenosti. Razvrstavanje općina, gradova i županija prema stupnju razvijenosti provodi se na bazi indeksa razvijenosti, koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja: stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi općine/grada i županije po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stopa obrazovanosti.

Grad Opuzen je prema spomenutim pokazateljima svrstan u III. skupinu općina i gradova, zajedno sa još 191 jedinicom lokalne samouprave, čiji je indeks razvijenosti 75%-100% prosjeka Republike Hrvatske (tablica 14.).

	Vrijednosti osnovnih pokazatelja	Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek
Prosječni dohodak per capita 2006.-2008.	18 189	57,4%
Prosječni izvorni prihodi per capita 2006.-2008.	1 804	52,5%
Prosječna stopa nezaposlenosti 2006.-2008.	22,5%	84,3%
Kretanje stanovništva 2001./1991.	99,0	106,0%
Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina (2001.)	69,9%	104,8%
INDEKS RAZVIJENOSTI	79,16%	
Skupina	75%-100% III.	

Tablica 14. Indeks razvijenosti Grada Opuzena, Izvor: Ocjenjivanje i razvrstavanje JLS prema razvijenosti, 15.7.2010., Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, www.mrrsvq.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

4. Grad Opuzen u okviru prostornog uređenja Dubrovačko-neretvanske županije

Prostor Dubrovačko-neretvanske županije prema svojim obilježjima nije homogen prostor. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (PPDNŽ) ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 6/03, 3/05, 3/06, 7/10) odredio je diferencijaciju područja županije prema nekoliko obilježja. S obzirom na prirodno-geografska, društveno-gospodarska i funkcionalno gravitacijska obilježja dijeli se na tri veće i fizički odvojene cjeline:

- Dubrovačko priobalje
- otočno i poluotočno područje
- Donjoneretvanski kraj

Grad Opuzen nalazi se u Donjoneretvanskom kraju, uz još šest jedinica lokalne samouprave: dva Grada (Metković, Ploče) i četiri Općine (Slivno, Zažablje, Kula Norinska, Pojezerje).

S obzirom na zemljopisni položaj prostor županije dijeli se na:

- kontinentalno područje
- kontinentalno-otočno područje
- otočno područje
- poluotočno područje

Grad Opuzen svrstava se u kontinentalno područje, uz još devet jedinica lokalne samouprave Dubrovačko-neretvanske županije: dva Grada (Metković, Ploče) i sedam Općina (Dubrovačko primorje, Konavle, Kula Norinska, Pojezerje, Slivno, Zažablje i Župa dubrovačka).

U odnosu na smještaj pojedinih Gradova/Općina na teritoriju države, prostor županije dijeli se na:

- pogranično područje (kopno, kopno i more te more)
- ostalo područje

Grad Opuzen ulazi u ostalo područje, s obzirom da nema ni kopnenu ni morsku granicu sa susjednim državama.

Prostorni plan uređenja Grada Opuzena („Neretvanski glasnik“, br. 02/04., 03/08.) primjenjuje mjerodavnu plansku podlogu utvrđene Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 06/02, 06/03., 03/05., 03/06.), u segmentu koji se odnosi na Grad Opuzen. Sve predmetne smjernice utvrđene spomenutim Planom više razine ugrađene su u plansko rješenje niže razine (Prostorni plan uređenja Grada Opuzena). U međuvremenu, od 2002. godine do danas, nekoliko puta je dolazilo do promjena u Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 06/03., 03/05., 03/06., 02/08., 05/10.). Posljednje donešene izmjene i dopune prostornog plana županije stupile su na snagu danom objave u „Službenom glasniku Dubrovačko-neretvanske“ 05/10. U izradi Izvješća koristiti će se sve planerske odluke i smjernice za prostor Grada Opuzena utvrđene ovim Planom. Te bi se smjernice trebale ugraditi u buduće izmjene i dopune prostornog plana uređenja Grada Opuzena. Njihova detaljniju razradu potrebno je implementirati u planove niže razine, prije svega detaljni plan uređenja (DPU).

“Racionalno korištenje prostora za gradnju” znači (uostalom) očuvanje fizičke cjelovitosti područja resursa ali u jakoj vezi s prirodnim i strukturnim značajkama/karakteristikama. To se smatra kao težište prostornog razvitka.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Da se utvrđeni ciljevi i smjernice ostvare, moraju država, lokalna uprava i samouprava poduzeti aktivnosti te odrediti i donijeti mjere za unapređenje stanja u prostoru. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije smatraju se slijedeće mjere kao glavne i najhitnije:

- razraditi program naseljavanja ne samo unutar postojećih naselja, već ga i uskladiti s razmještajem gospodarskih sadržaja i mogućih novih radnih mjesta, odnosno provoditi poticanjem obiteljskog načina života i rada putem obiteljskog poduzetništva, farmerskog i rančerskog načina života i tipa naseljavanja, posebno u nerazvijenom zaleđu i gdje za to postoje pogodni uvjeti
- stimulirati jeftiniju stambenu izgradnju, pojednostaviti proceduru za stambenu izgradnju i osigurati potrebne parcele doseljenom stanovništvu za stambenu i poslovnu izgradnju
- pomoći izgraditi svu potrebnu suvremenu infrastrukturu (ceste, elektriku, vodovod, kanalizaciju, telekomunikacije i drugo)
- razviti mrežu potrebnih središnjih javnih (uslužnih) funkcija za potrebe lokalnog stanovništva unutar odgovarajućeg sustava središnjih naselja
- obnoviti oštećene zaštićene objekte prirode i graditeljstva u skladu s osobinama i tradicijom područja te ih što prije uključiti u gospodarski razvitak
- provoditi u praksi nove zakone iz obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite obitelji kao sastavni dio provođenja aktivne i stimulativne pronatalitetne populacijske politike
- predlagati i provoditi druge poticajne mjere vezane za populacijsku politiku i popravljjanje demografske slike Županije

Donjoneretvanski kraj je područje gdje je posebno izražen konflikt između planiranih aktivnosti (melioracija, gradnja zračnih luka, vođenje trase Jadranske autoceste deltom Neretve i dr.) i zaštite prirodnih vrijednosti područja. S jedne strane, to je prostor velike očuvane prirodne i kulturne baštine, dok s druge gospodarski razvijen kraj koji teži daljnjem gospodarskom i demografskom razvoju. U ovom kraju u cjelini i njegovom središnjem razvojnom području i okosnici razvitka (Ploče-Opuzen-Metković) očekuje se daljnje razvijanje procesa urbanizacije u kojem dominiraju važna gradska (regionalna) i nadlokalna (manja regionalna) središta Metković, Ploče i Opuzen.

Za Grad Opuzen utvrđeno je da će se „budući razvitak gospodarstva odvijati u pravcu razvitka poljoprivrede i tercijarnog sektora (ugostiteljstvo i trgovina) i postupne disperzije pojedinih funkcija koje su danas koncentrirane u Gradu Metkoviću. Temeljni razvojni resurs Grada Opuzena su poljoprivredne površine koje svojom kvalitetom i stvaranjem novih plodnih površina pokazuju da ova djelatnost može biti značajan izvor egzistencije žitelja Grada i može imati znatno veći udio u gospodarskoj strukturi. Paralelno s razvitkom poljoprivrede realno je očekivati otvaranje čitavog niza manjih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda“.

„Grad Opuzen predstavlja najveću proizvodnu površinu Županije s dubokim i humusom bogatim tlima. Daljnji razvitak poljoprivrede vidi se u plantažama mandarina i ostalog voća (breskve, šljive, jabuke) kao i uzgoju svih povrtarskih kultura (kupušnjače, rajčice, cikla). Neophodno je poslovno povezivanje proizvođača i organizirani nastup na tržištu.“ Poljoprivredni značaj Opuzena očituje se i s tim da je predviđen kao jedno od šest poljoprivrednih centara I. reda u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Na prostoru Grada Opuzena i Donjoneretvanskog kraja planerske su odluke vrlo često usmjerene u vodnogospodarskom pogledu, ponajprije u unapređenje sustava melioracije i odvodnje, koji direktno utječu na stanje i mogućnosti daljnjeg razvoja poljoprivrede.

U Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije navodi se kako će se „budući razvitak Grada Opuzena i nadalje zasnivati na korištenju, ali i čuvanju prirodnih resursa i stvaranju okruženja za održiv i zdrav život.“

Također je od važnosti obalno područje, čija je upotreba i namjena propisana u Uredbi o uređenju i zaštiti obalnog područja mora (NN, br. 128/2004). Po Članku 1. uredbom se određuju uvjeti i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora u svrhu njegove zaštite, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja. Grad Opuzen zauzima dio zaštićenog obalnog pojasa kod naselja Pržinovac, koji se od obalne crte proteže 300 m prema moru i 1 000 m prema kopnu.

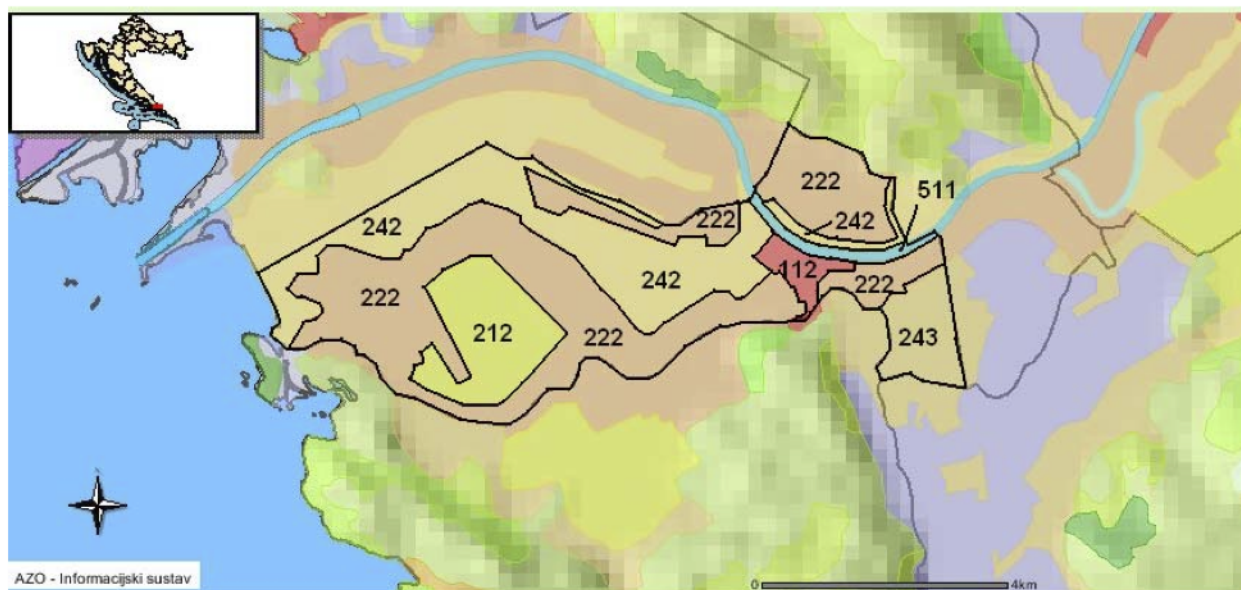
IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.**II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA
PROSTORNOG RAZVOJA****1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Grada Opuzena****1.1. STRUKTURA KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA U GRADU**

Struktura korištenja zemljišta i površina u Gradu Opuzenu prikazana je na osnovi CLC baze podataka, izrađenoj prema programu za koordinaciju informacija o okolišu i prirodnim resursima pod nazivom CORINE (COoRdination of INformation on the Environment). CORINE Land Cover Hrvatska (<http://corine.azo.hr/viewer.htm>) predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta Republike Hrvatske za razdoblje 1980.-2006. godine. Prihvaćena je od strane Europske unije i na toj je razini ocijenjena kao temeljni referentni set podataka za prostorne i teritorijalne analize.

Izrada CLC baze temelji se na vizualnoj interpretaciji satelitskih snimaka prema prihvaćenoj CLC metodologiji, dajući vektorske podatke u mjerilu 1:100 000, minimalne širine poligona 100m, minimalnog područja kartiranja 25ha za bazu pokrova zemljišta, odnosno 5ha za bazu promjena.

Postoje ukupno 44 klase, raspoređene u tri razine, od kojih svaka opisuje različit pokrov zemljišta. Na kartogramu 4. prikazana je struktura zemljišta Grada Opuzena za 2006. godinu. Registrirano je ukupno šest klasa:

- 112 – Nepovezana gradska područja,
- 212 – Stalno navodnjavano zemljište,
- 222 – Voćnjaci,
- 242 – Kompleks kultiviranih parcela,
- 243 – Pretežno poljodjelska zemljišta s većim područjima prirodne vegetacije,
- 511 – Vodotoci.

Kartogram 4. Struktura korištenja zemljišta u Gradu Opuzenu, Izvor: www.azo.hr, Corine Land Cover Hrvatska (CLC 2006 Hrvatska), veljača 2006.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

1.2. STRUKTURA NAMJENE POVRŠINA U GRADU

Temeljna organizacija prostora na području Grada Opuzena proizlazi iz utvrđenih razvojnih potreba i mogućnosti, ocjene prihvatnih kapaciteta prostora, uvažavajući sva ograničenja koja proizlaze iz potrebe očuvanja poljoprivrednih površina te osiguranja održivog razvitka. Nova predviđena organizacija prostora usmjerava se u budućnosti prema najznačajnijim razvojnim resursima kao što su poljoprivredno zemljište i morske vodene površine kao i druge pogodnosti koje proizlaze iz dobre prometne povezanosti, te već izgrađenih naseljskih i ostalih struktura. Može se očekivati da će na prostoru Grada Opuzena doći i do očekivanog proširenja područja naselja kao i potreba za osiguranjem novih prostora za izgradnju izvan naselja. Isto tako, obzirom na dobru pristupačnost, ovo područje ima mogućnosti postati područje ekološkog turizma i rekreacije.

U budućoj organizaciji prostora i dalje će najznačajniju ulogu imati razvojno područje smješteno uz rijeku Neretvu i Grad Opuzen, a između glavnih prometnih pravaca DC-8, DC-9 te predviđene autoceste i željeznice. Na tom se dijelu Grada formira glavna koncentracija stanovništva i gospodarskih aktivnosti, te je unutar njega smješteno naselje Opuzen kao glavno urbano središte, sa koncentracijom sadržaja društvene infrastrukture lokalnog (gradskog) značaja.

Prilikom određivanja namjene prostora i planske realizacije novih razvojnih područja vodilo se računa o određenim postavkama utvrđenim na razini Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske te Prostornog plana Županije, vezano uz zaštitu i očuvanje vrijednih prirodnih prostora koji imaju poseban lokalni značaj, pa su kod razmatranja daljnjeg razvitka naselja i gospodarskih područja uzete u obzir slijedeće postavke:

- usmjeravanje većeg dijela nove pretežito stambene zgradnje na prostore unutar ili uz postojeća naselja s potrebnim neophodnim razvojnim proširenjima,
- realizacija novih zona izgradnje izvan građevinskih područja naselja provodi se samo za potrebe realizacije novih razvojno-gospodarskih područja, koja se smještavaju uz postojeća naselja i već realizirane lokacije gospodarske namjene, te na prometno pogodnim lokacijama,
- zadržavanje slobodnih međuprostora između izgrađenih dijelova naselja kao zelenih i krajobraznih prostora te očuvanje vrijednih prirodnih područja u izvornom prirodnom obliku

U budućem korištenju i namjeni prostora Grada Opuzena razlikuju se slijedeći prostori:

- prostori za razvoj i uređenje površina naselja
- prostori za razvoj i uređenje površina izvan naselja

Razvoj i uređenje površina naselja obuhvaća prostorno-funkcionalnu cjelinu izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja tj. prostore izgrađenih naseljskih struktura kao i površine namijenjene razvoju i širenju naselja. U okviru cjelina naselja posebno su sadržane i zone namijenjene razvoju određenih djelatnosti ili specifičnih namjena prostora, kako bi na taj način prostor dobio šire namjensko strukturiranje. Time bi se sačuvao od gradnje isključivo stambenih građevina i ujedno osigurao novi razvojni prostor u okviru svakog pojedinog naselja, usmjeren prema određenim gospodarskim aktivnostima. Kao zatečena izdvojena građevinska područja zadržavaju se postojeći objekti (obiteljska gospodarstva te graditeljski sklopovi (pojedinačni objekti ili grupe objekata) izgrađeni disperzno izvan formiranog prostora naselja). Ta područja nalaze se unutar prirodnih neizgrađenih prostora na kojima se ne predviđa daljnje građenje, već se postojeća izgradnja zadržava u formi izdvojenih građevinskih područja za koja nije predviđeno proširenje i oprema naseljskim sadržajima, već se prvenstveno planira obnova i revitalizacija u funkciji obiteljskih gospodarstava (stanovanja i proizvodnje) vezano uz lokalne resurse (poljoprivreda, povrtnjaci, voćnjaci).

Razvoj i uređenje površina izvan naselja provodi se uz uvjete maksimalnog očuvanja poljoprivrednog tla više bonitetne kategorije u isključivoj osnovnoj namjeni, budući da isto treba predstavljati dio najznačajnijih razvojnih potencijala Grada. Na tim područjima prvenstveno će se stimulirati revitalizacija i unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa svim pratećim gospodarskim i drugim sadržajima. Također, u tu će se svrhu omogućiti i gradnja građevina izvan građevinskih područja u funkciji obnove obiteljskih gospodarstava sa ciljem razvitka intenzivne poljoprivredne proizvodnje

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

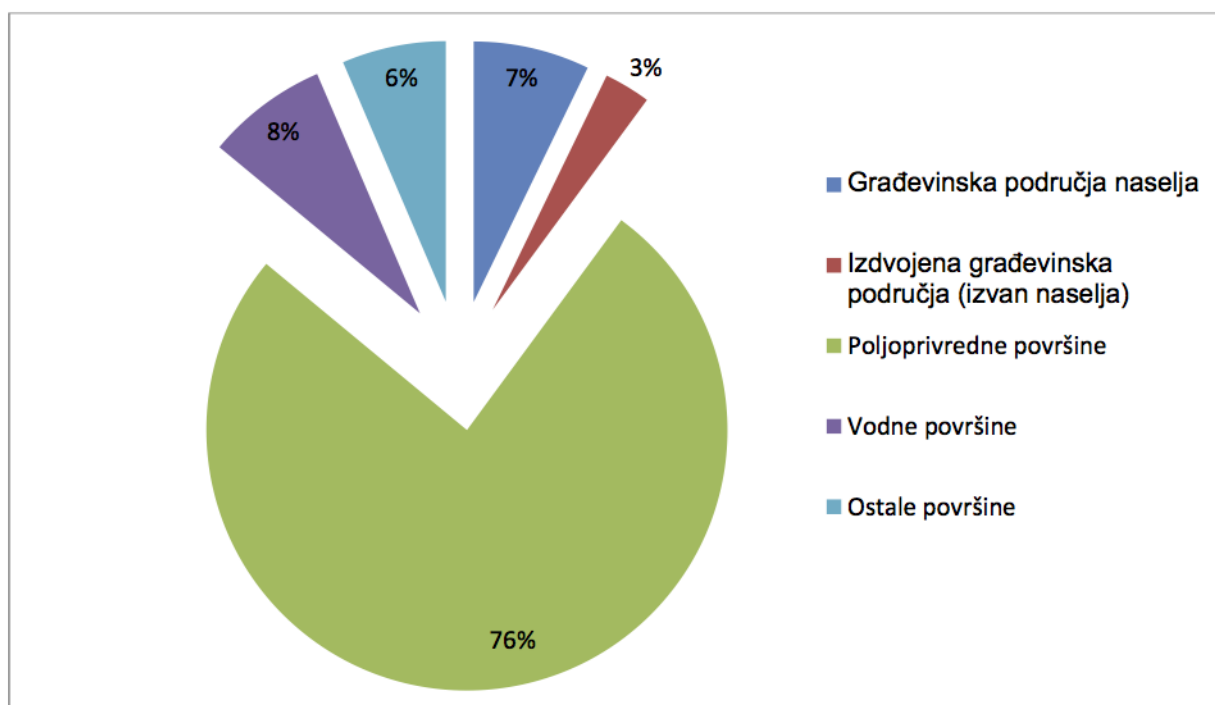
(staklenici, plastenici i sl.). Samo na pojedinim površinski ograničenim lokacijama uz naselja predviđena je prenamjena poljoprivrednog zemljišta sa ciljem realizacije novih gospodarskih struktura.

Općenito gledano, osnovnu namjenu površina čine građevinska područja naselja, izdvojena građevinska područja (izvan naselja), poljoprivredne površine, šumske površine, ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište te vodne površine. Na prostoru Grada Opuzena, uz prethodno izmjenjene veličine građevinskog područja vezano uz uvjete iz Prostornog plana Županije i uvjete za određivanje građevinskog područja u ZOP-u, planirana je namjena prikazana u tablici 15., a njihov udio u odnosu na ukupnu površinu Grada na grafikonu 14.

NAMJENA	POVRŠINA			Udio u površini Grada (%)
	Izgrađeni dio	Neizgrađeni dio	Ukupno	
GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA	61,42	111,97	173,39	7,21
IZDOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	19,02	50,11	69,13	2,88
Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina	0	0	0	
Površine uzgajališta (akvakultura)	0	0	0	
Gospodarska namjena - poslovna			66,97	2,78
Ugostiteljsko-turistička namjena	ZONE U ISTRAŽIVANJU			
Športsko-rekreacijska namjena			2,16	0,1
POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	-	-	1 825,05	75,92
Osobito vrijedno obradivo tlo	-	-	1 825,05	75,92
Vrijedno obradivo tlo	-	-	0	0
Ostalo obradivo tlo	-	-	0	0
ŠUMSKE POVRŠINE	-	-	0	0
Gospodarske šume	-	-	0	0
Površine za pošumljavanje	-	-	0	0
Šume posebne namjene	-	-	0	0
OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO	-	-	0	0
VODNE POVRŠINE	-	-	180,94	7,53
OSTALE POVRŠINE			155,49	6,46
Posebna namjena			0	0
Površine infrastrukturnih sustava			155,49	6,46
Groblja			0	0

Tablica 15. Struktura namjene površina u Gradu Opuzenu, Prostorni plan uređenja Grada Opuzena („Neretvanski glasnik“, br. 02/04., 03/08.), Izvor: Grad Opuzen, www.opuzen.hr, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Grafikon 14. Struktura namjene površina u Gradu Opuzenu prema osnovnim namjenama površina, Prostorni plan uređenja Grada Opuzena („Neretvanski glasnik“, br.02/04., 03/08.), Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, www.opuzen.hr, studeni 2012.

Na prostoru Grada Opuzena prisutne su sljedeće namjene: građevinska područja naselja, izdvojena građevinska područja (izvan naselja), poljoprivredne površine, vodne površine i ostale površine (površine infrastrukturnih sustava).

U građevinskom području naselja razlikuju se izgrađeni i neizgrađeni dio. Izgrađeni obuhvaća građevinske čestice javnog dobra (koridori ulica, javne zelene površine, uređene vodne površine) i korisničke građevinske čestice (stambene, gospodarske, za neproizvodne djelatnosti, za komunalne djelatnosti, za poljoprivredne djelatnosti te za obradu, skladištenje i odlaganje otpada). Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja obuhvaća jednu ili više neposredno povezanih neuređenih neizgrađenih građevinskih čestica veće od 5 000 m² te čestice odnosno građevinska područja koja nisu u sklopu izgrađenog građevinskog područja i koja imaju nedostatak zadovoljavajuće infrastrukture.

Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) predstavljaju površine u kojima se ne može planirati nova stambena izgradnja, već se mogu uređivati površine za parkove, sport i rekreaciju, te drugi sadržaji koji upotpunjuju osnovne sadržaje i pridonose kvaliteti prostora. Na prostoru Grada Opuzena izvan postojećih naseljskih struktura planirana su gospodarska područja na kojima treba ostvariti dio ukupnog budućeg razvitka. Novo gospodarsko područje, radi već postojećih gospodarskih sadržaja i dobrog pristupa regionalnog prometa, smješteno je uz naselje Opuzen, gdje je predviđena gospodarska poslovna namjena (pretežito uslužna, pretežito trgovačka, komunalno-servisna) i gospodarska proizvodna namjena (pretežito zanatska). Uz urbano naselje Opuzen predviđa se i sportsko-rekreacijska namjena, koja bi obuhvatila proširenje i uređenje već postojeće takve zone. U priobalnom pojasu, na području naselja Pržinovac, predviđa se ugostiteljsko-turistička namjena s obzirom na dobre mogućnosti razvoja turizma na tom prostoru.

Šumske površine na prostoru Grada Opuzena nisu prisutne. Poljoprivredne površine ovdje su najzastupljenije (75,92%), i to isključivo u kategoriji osobito vrijedno obradivog tla. Vodne površine obuhvaćaju vodotoke i kanale i druga su najzastupljenija kategorija namjene u Gradu Opuzenu (7,53%). Ostale površine zauzimaju 6,46%, i to površine infrastrukturnih sustava, kojeg čine ceste, željeznice i dalekovodi sa trafostanicama. Na prostoru Grada Opuzena nema groblja, već se za te potrebe koristi mjesno groblje Sv.Rok u naselju Podgradina (Općina Slivno).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

2. Obilježja sustava naselja i područja za razvoj izvan naselja

2.1. STRUKTURA NASELJA

Prema posljednjem Popisu stanovništva, 2011. godine, Grad Opuzen sastojao se od tri naselja (Buk-Vlaka, Opuzen, Pržinovac) u kojem je živjelo 3 264 stanovnika. Po prvi put pojavljuje se samostalno statističko naselje Pržinovac (tablica 16.). Udio ukupnog broja stanovnika u stanovništvu Dubrovačko-neretvanske županije iznosi svega 2,66%.

Grad Opuzen s ukupno tri naselja spada u jedinice lokalne samouprave Dubrovačko-neretvanske županije sa vrlo malim brojem naselja. Kao rezultat tako smanjenog broja naselja, javlja se njihova prosječno veća naseljenost. Prosječna veličina naselja u Gradu Opuzenu 2011. godine iznosi 1 086 stanovnika.

Karakteristike Grada Opuzena vezane uz broj, veličinu i karakteristike naselja, izgrađenost prostora i stanovništvo nemaju poseban značaj, budući se radi o pretežito manjim naseljima, koja u okviru svojih funkcija nisu uspjela jače razviti određenu urbano-društvenu ili gospodarsku infrastrukturu čime bi imala širi značaj na području Županije ili države.

BROJ NASELJA GRADA	3
BROJ STANOVNIKA GRADA	3 264
GUSTOĆA NASELJA	124,8 naselja / 1 000 km ²
GUSTOĆA NASELJENOSTI	135,8 st./km ²

Tablica 16. Stanovništvo i naselja Grada Opuzena – opći podaci, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

2.1.1. Veličina i tip naselja

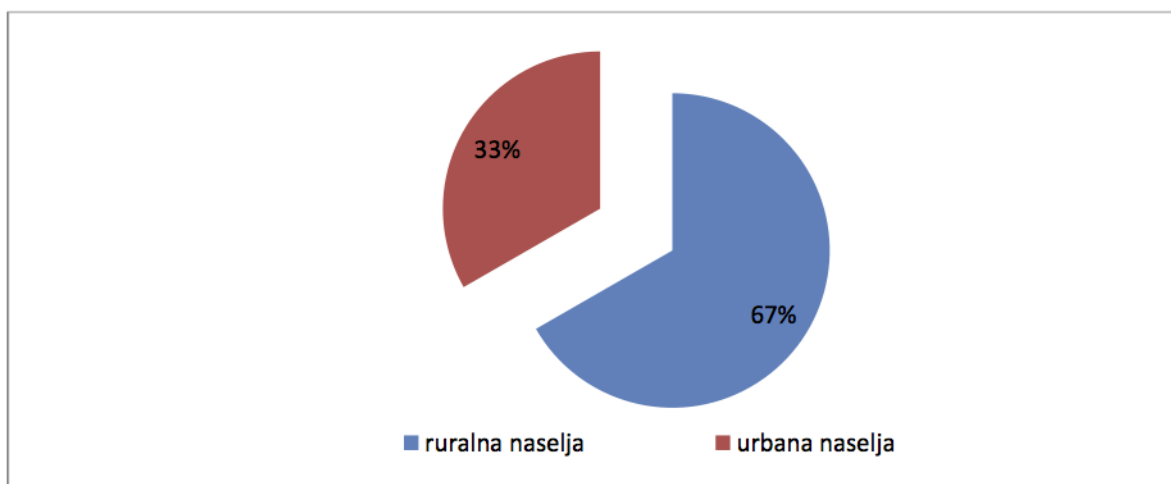
S obzirom na tip naselja, u Gradu Opuzenu izdvaja se jedno gradsko (Opuzen) i dva ruralna naselja (Buk-Vlaka, Pržinovac). Opuzen je demografski i gospodarski najznačajnije naselje Grada. Po svojoj veličini, socioekonomskoj strukturi stanovništva, funkciji rada i morfološkim obilježjima naselja zadovoljava kriterije gradskog (urbanog) naselja. Osim toga, Opuzen je sjedište upravnog grada (Grad Opuzen). Demografski i gospodarski značaj u uskoj je vezi s povoljnim prometno-geografskim položajem na križanju Jadranske magistrale (DC-8), kao glavne osovine urbanizacije cjelokupne Primorske Hrvatske, te prometnice prema unutrašnjosti (DC-9). Ta je prometnica dio budućeg međunarodnog Vc koridora (Budimpešta-Sarajevo-Ploče), duž koje je razvijeno nekoliko oblika prometa (cestovni, željeznički, riječni i dr.). Valorizacija prometnog položaja utjecala je na dinamičan gospodarski i demografski razvoj naselja nakon Drugog svjetskog rata. Preostala, ruralna, naselja položena su rubno u odnosu na središnje naselje, pa su i udaljenija od glavnih prometnica. Njihovo obilježje je potpuno drukčija demografska i gospodarska dinamika i struktura, s većom orijentacijom na poljoprivredu. Riječ je o manje urbaniziranim naseljima u ruralnom prostoru.

Gradska naselja čine 33,3%, dok ruralna 66,7% ukupnog broja naselja u Gradu (grafikon 15., tablica 17.). No udio broja stanovnika ruralnih naselja znatno je manji od udjela broja tih naselja u ukupnom broju (grafikon 16., tablica 17.). Razlog je veći broj stanovnika gradskog naselja, gušća stambena izgradnja i veća gustoća naseljenosti. Naseljenost u ruralnom prostoru Grada Opuzena ima obilježje raštrkanosti, uz mnogo veći udio slobodnih površina za potrebe poljoprivredne proizvodnje.

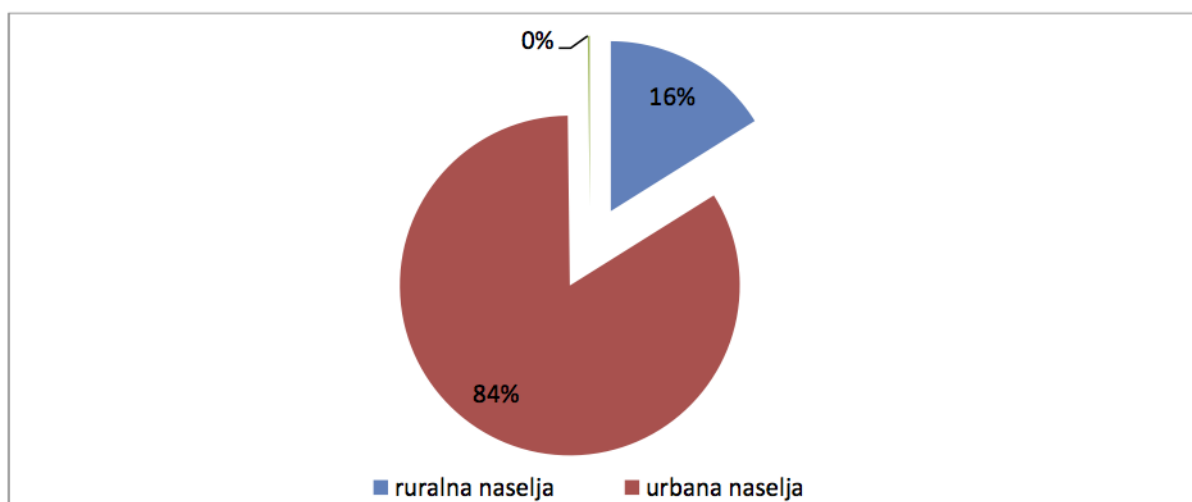
IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Tip naselja	Naselje/područje	Broj stanovnika	Udio broja stanovnika u ukupnom broju	Broj i udio broja naselja u ukupnom broju
Ruralni	BUK-VLAKA	494	15,13%	1 (33,33%)
	PRŽINOVAC	33	1,01%	1 (33,33%)
UKUPNO RURALNA NASELJA		527	16,15%	2 (66,7%)
Urbani	OPUZEN	2 732	83,70%	1 (33,3%)
UKUPNO URBANA NASELJA		2 732	83,70%	1 (33,3%)
NAKNADNO POPISANI		5	0,15%	-
GRAD OPUZEN		3 264	100,00%	3 (100,00%)

Tablica 17. Stanovništvo i naselja Grada Opuzena prema njihovom tipu, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 15. Naselja Grada Opuzena prema njihovom tipu, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 16. Naselja Grada Opuzena prema tipu i broju stanovnika, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

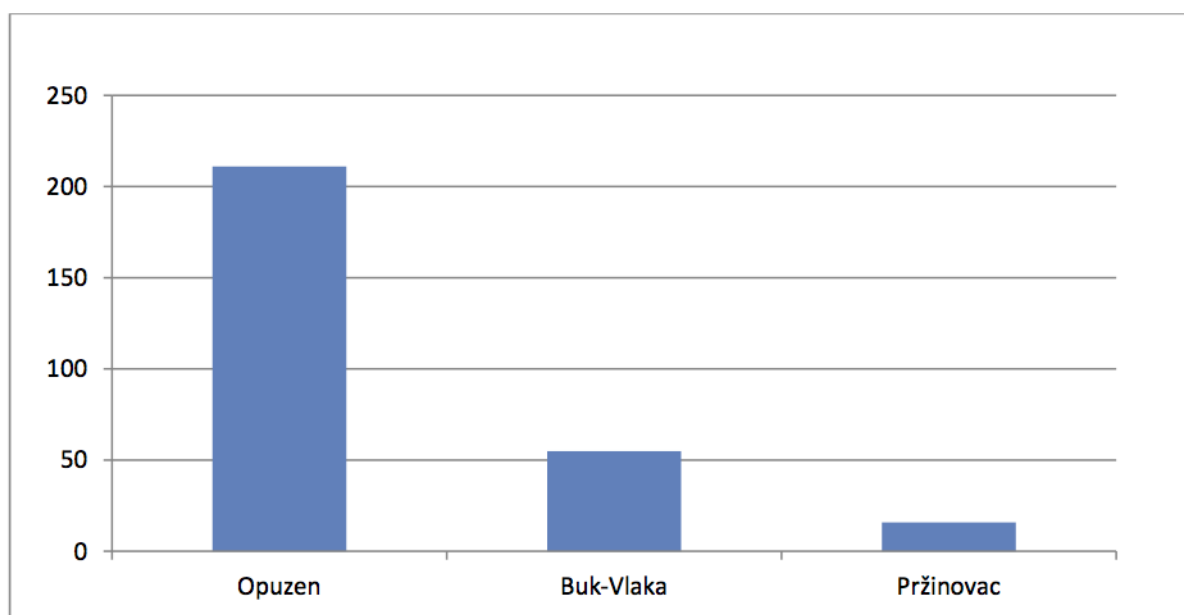
OPĆA GUSTOĆA NASELJENOSTI

Prosječna gustoća naseljenosti na području Grada 2011. godine iznosila je 135,8 st./km², što je mnogo više od državnog prosjeka, a skoro dvostruko više od pokazatelja za područje Dubrovačko-neretvanske županije (tablica 18.). Ovo ukazuje na značajnu naseljenost ovog područja, što je posljedica povoljnih prirodno-geografskih (riječna dolina), gospodarskih i prometno-geografskih obilježja Grada.

Unutar Grada postoji velika prostorna diferencijacija gustoće naseljenosti. Najgušće je naseljeno gradsko naselje Opuzen, čija gustoća naseljenosti premašuje 200 st./km². Ostala, ruralna, naselja imaju znatno manju gustoću naseljenosti, ispod prosjeka za Grad (grafikon 17.)

redni broj	Naselje/područje	Broj stanovnika	Površina u km ² (ha)	Gustoća naseljenosti (st./km ²)
1.	BUK-VLAKA	494	9 (900)	54,9
2.	OPUZEN	2 732	12,95 (1295)	211
3.	PRŽINOVAC	33	2,09 (209)	15,8
NAKNADNO POPISANI		5	-	-
GRAD OPUZEN		3 264	24,04 (2 404)	135,8
DNŽ		122 783	1 782,49 (1 782 49)	68,9
RH		4 290 612	56 609,59 (56 609 59)	75,8

Tablica 18. Gustoća naseljenosti Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 17. Gustoća naseljenosti po naseljima Grada Opuzena, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

RURALNA GUSTOĆA STANOVNIŠTVA

Ruralna gustoća stanovništva predstavlja omjer ukupnog broja stanovnika i površine korištenog poljoprivrednog zemljišta. Za Grad Opuzen ovo je vrlo bitan i koristan pokazatelj s obzirom na povoljne mogućnosti bavljenja poljoprivredom i njenoj ulozi u ukupnoj gospodarskoj strukturi Grada. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta iznosi 7,95 km², od čega najviše otpada na plantažne voćnjake te oranice i vrtove. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji veću površinu korištenog poljoprivrednog zemljišta ima samo općina Konavle (8,42 km²). S obzirom na veću gustoću naseljenosti i veliku površinu korištenog poljoprivrednog zemljišta, za očekivati je nešto nižu ruralnu gustoću stanovništva.

Dobivena ruralna gustoća stanovništva Grada Opuzena manja je ruralne gustoće županije za gotovo četiri puta, dok je od državne neznatno manja (tablica 19.).

Područje	Broj stanovnika	Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta (km ²)	Ruralna gustoća (st./km ²)
GRAD OPUZEN	3 264	7,95	410,6
DNŽ	122 783	71,20	1 724
RH	4 290 612	8 601,95	499

Tablica 19. Ruralna gustoća Grada Opuzena, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2011. i Popis poljoprivrede 2003., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

2.1.2. Funkcionalna struktura naselja

Novom upravno-teritorijalnom podjelom 1997. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji formirane su 22 jedinice lokalne samouprave. Među njima je i Grad Opuzen, koji je izdvojen iz prostora bivše Općine Metković. Unutar nje predstavljao je središte priobalnog područja s razvijenom urbanom i gospodarskom strukturom Ovakav nekadašnji položaj Grada te novoformirana teritorijalna podjela Republike Hrvatske na nove teritorijalne jedinice (županije, gradovi/općine) imali su utjecaj na funkcionalne odnose prostoru ove jedinice lokalne samouprave. U pogledu razvijenosti centralnih funkcija i gospodarskih djelatnosti, Grad je i danas usko vezan uz Metković, predstavljajući njegovo rubno područje.

Od ukupno tri naselja u Gradu, dva naselja ili 67% njih ima broj stanovnika manji od 500. Riječ je o ruralnim naseljima Buk-Vlaci i Pržinovcu. Najmanje naselje je Pržinovac, u kojem je 2011. godine živjelo svega 33 stanovnika. Jedno je naselje (Opuzen) gradskog karaktera, čiji broj stanovnika premašuje 2 000, s udjelom u ukupnom stanovništvu od 83,7%. Opuzen je ujedno i upravno središte Grada, sa pripadajućim centralnim funkcijama. Tu su koncentrirani gotovo svi javni i društveni sadržaji Grada Opuzena (upravni, kulturno-prosvjetni, socijalni, zanatsko-servisni i drugi uslužni sadržaji). U odnosu na neke druge jedinice lokalne samouprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, na prostoru središnjeg naselja Grada Opuzena postignuta je nadprosječna opremljenost centralnim funkcijama.

Prema sustavu središnjih naselja i razvojnih središta, utvrđenih prema Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske 1997. godine, naselje Opuzen se svrstava u područno i veće lokalno (malo razvojno) središte, dok Buk-Vlaka i Pržinovac u ostala naselja (tablica 20., tablica 21.).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Funkcionalnost naselja	Veličina naselja	Broj i udio naselja prema			
		veličini		funkciji	
		broj	%	broj	%
ostala naselja	manje od 100	1	33,3		
	100 - 200	0	0	2	66,6
	201 - 500	1	33,3		
manje lokalno (poticajno razvojno) središte	501 - 1 000	0	0	0	0
područno i veće lokalno (malo razvojno) središte	1 001 - 7 000	1	33,3	1	33,3
GRAD OPUZEN		3	100	3	100

Tablica 20. Sustav središnjih naselja Grada Opuzena, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

U tablici 21. prikazan je stupanj centralnih funkcija za središta grada/općine (područna središta-važnije lokalno središte) Dubrovačko-neretvanske županije, kojima pripada i Opuzen. Dio funkcija već je sadržan u naselju. Za ostali dio, koji još ne postoji, predviđa se uvođenje. Navedene su i određene poželjne središnje funkcije. Pritom se najprije misli na uvođenje ispostave županijskih službi, reducirani broj matičnih ureda, tijela lokalne samouprave te sudbene vlasti s pratećim sadržajima. Ovo je vrlo bitno s obzirom da Opuzen predstavlja središte jedne optimalne temeljne prostorno-planerske cjeline i ima određeno gravitacijsko područje unutar županije. Za ostale funkcije potrebno je razmotriti potrebe za njihovim uvođenjem, koje mora biti sukladno planiranom prostornom, demografskom i gospodarskom razvoju Grada.

Temeljne skupine centralnih funkcija	Opis funkcije
UPRAVA	gradsko vijeće, gradsko poglavarstvo, gradonačelnik, upravni odjeli grada, ispostave županijskih ureda, ispostave gradskih ureda, matični ured, gradska služba motrenja i obavješćivanja, policijska postaja, gradske postrojbe i stožer civilne zaštite, gradska vatrogasna zajednica, udruga dobrovoljnih vatrogasaca, ispostava porezne uprave, carinski referati, ured za zaštitu kulturnih dobara, dopisništvo HINA, klimatološka meteorološka postaja)
PRAVOSUĐE	općinski sud s gruntovnicom, prekršajni sud, općinsko državno odvjetništvo, odvjetnički ured, javnobilježničko mjesto-ured
UDRUGE GRAĐANA, POLITIČKE STRANKE I DRUGE ORGANIZACIJE	HGK - ispostava Županijske Regionalne komore, područna obrtnička komora, udruženje obrtnika, gradska turistička zajednica, gradska razina udruga, klubova, liga, sekcija i dr. udruženja građana, gradska razina političkih stranaka i sindikalnih organizacija, gradska razina zaklada i fundacija, gradska razina organizacije crvenog križa, HAK - autoklub, autoškola
VJERSKE ZAJEDNICE	gradska komisija za odnose s vjerskim zajednicama, rimokatolička biskupija, samostan, ostale vjerske zajednice
PROSVJETA, ŠKOLSTVO I OBRAZOVANJE	dječji vrtić, osnovno školovanje odraslih, osnovna umjetnička škola - glazba, ples, srednje i strukovne škole, srednjoškolsko obrazovanje odraslih, učenički dom
VISOKO ŠKOLSTVO I ZNANOST	pojedine znanstvene institucije, pojedini stručni zavodi
KULTURA, UMJETNIČKA I TEHNIČKA KULTURA	javne ustanove u kulturi (gradovi - osnivači ili vlasnici), dom kulture, muzej, narodna knjižnica i čitaonica, amatersko kazalište, amaterska radiopostaja, klape, limena glazba, KUD, otvoreno pučko učilište, kinematograf, samostalni umjetnici, ogranak Matice hrvatske, udurge tehničke kulture

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

ŠPORT, REKREACIJA, ZABAVA I ODMOR	zajednice športskih udruga, športska društva i klubovi, županijska i gradska športska natjecanja i priredbe, otvoreni športski objekti: športska igrališta za nogomet i po koji mali šprt s gledalištem, zatvoreni športski objekti:školska dvorana, pojedinačni objekti za rekreaciju, zabavu i odmor
ZDRAVSTVO	primarna zdravstvena zaštita - zdravstvena stanica (opća/obiteljska medicina, stomatolog, zdravstvena zaštita, patronaža), ljekarna
SOCIJALNA SKRB	Ispostava Centra za socijalnu skrb (objekti socijalne skrbi), Centar za pomoć i njegu
FINANCIJSKE I DRUGE SLIČNE USLUŽNE DJELATNOSTI	poslovna banka ili mjenjačnica, zastupništvo osiguravajućih zavoda, prodajno mjesto hrvatske lutrije, poslovnica turističke agencije, pojedine uslužne poslovne tvrtke
PROMETNE USLUGE	manja putnička luka, željeznička stanica, autobusna stanica, poštanski ured-izvršna telefonska centrala
TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO	trgovina na veliko i malo, import-export, specijalizirane trgovine, hotel-prenočište, gostionica-snack
OBRT I DRUGE USLUGE	automehaničarska radionica, neki specijalni tehnički servisi, više obrtničkih radionica i uslužnih radnji
Broj stanovnika u utjecajnom i gravitacijskom području	> 2 000
Broj stanovnika središnjeg naselja	> 1 000
Broj zaposlenih u uslužnim djelatnostima	> 200
Radius utjecaja središnjih naselja u km	10 - 30

Tablica 21. Centralne funkcije za središta Grada/Općine (područno središte-važnije lokalno središte), Izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

U Opuzenu će se poticati, u cilju aktiviranja neiskorištenih potencijala, ubrzan razvoj gospodarstva, a jačanjem funkcija i stvaranjem pretpostavki za postupnu preobrazbu obilježja u grad srednje veličine naselje će preuzeti funkciju žarišta i nositelja policentričnog razvitka pripadajućeg prostora u mreži gradova Dubrovačko-neretvanske županije.

Kako bi došlo do ostvarenja višeg urbanog i životnog standarda stanovništva te povećanja stupnja autonomnosti funkcija Grada Opuzena, potrebno je da u budućem razvitku dođe do promjene funkcionalnih odnosa. Nužno je da se formira nova i funkcionalno osnažena mreža centralnih naselja Grada, koja po broju funkcija i veličini treba odgovarati koncentraciji te potrebama stanovništva i gospodarstva. S očekivanim razvitkom intenzivne poljoprivrede, turizma te ostalih uslužnih djelatnosti potrebno je da se formira određeni broj centralnih funkcija i u manjim naseljima, koja će pokrivati pojedina područja gradskog teritorija. No za to je potrebno prethodno ostvariti određeni rast tih manjih naselja (Buk-Vlaka, Pržinovac), odnosno treba postići značajniji razvoj gospodarstva u njihovom okruženju (turizam, obiteljska gospodarstva, manja proizvodna područja i dr.). Međutim, ukoliko se sagledaju razlike u koncentraciji gospodarstva i stanovništva između Opuzena i ostalih naselja Grada, u tim je naseljima relativno mala potreba za sadržajima javne namjene pa će njihovi stanovnici veći dio svojih potreba i dalje zadovoljavati u naselju Opuzen.

2.1.3. Građevinska područja naselja

U okvirima stvaranja preduvjeta za budući gospodarski razvitak građevinska područja imaju poseban značaj. Naime, upravo ona predstavljaju podlogu, odnosno prostor na kojemu se takav planirani i programirani razvitak treba ostvariti i oživotvoriti. Podsticanjem i ostvarivanjem gospodarskog razvitka javlja se potreba za povećanjem prostora stanovanja kao rezultata pozitivnog utjecaja gospodarskog

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

razvitka na demografsku situaciju. Uzevši u obzir utvrđene mogućnosti daljnjeg gospodarskog razvitka područja Grada Opuzena u svim segmentima gospodarstva, predviđene su i u budućem građevinskom području različite namjenske strukture smještene u okvirima naselja, odnosno u posebnim zonama izvan naselja pogodnim za njihov razvitak.

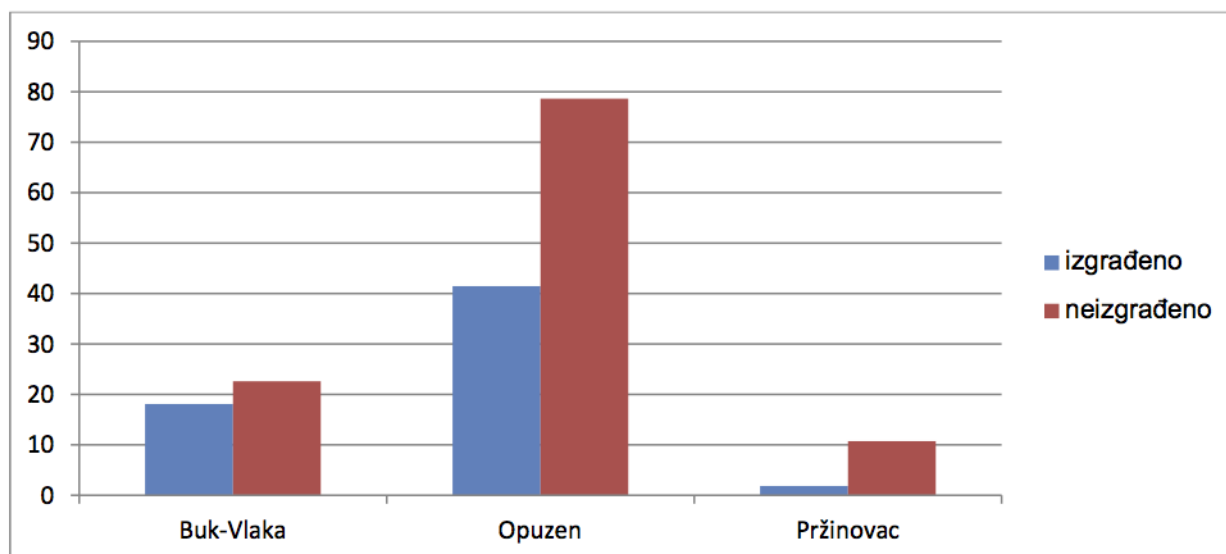
Građevinska područja naselja predstavljaju direktni odraz planiranih urbano-razvojnih procesa u prostoru, budući se svaki razvitak realizira bilo kroz izgradnju stambenih ili gospodarskih struktura. U okvirima naselja osiguravaju se potrebni dodatni prostori javne namjene za razvitak urbanih funkcija, stanovanja definiranog kao zone mješovitog tipa (stambeno-poslovne i poslovno-stambene strukture), uključivo manje radne zone, koje omogućavaju određeni gospodarski razvitak svakom pojedinom naselju.

Podaci o građevinskim područjima naselja Grada Opuzena definirana su Izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja Grada Opuzena iz 2008. godine (tablica 22.).

Naselje/ područje	Broj stanovnika 2011.	Građevinska područja naselja (ha)			Udio GP u JLS (%)	Udio izgrađenog GP u JLS (%)	Udio neizgrađenog GP u ukupnom GP (%)	Broj stanovnika/ ukupno GP (st./ha)	Broj stanovnika/ izgrađeno GP (st./ha)
		Izgrađeno	Neizgrađeno	Ukupno					
BUK-VLAKA	494	18,11	22,6	40,71	1,7	0,8	55,5	12,1	27,3
OPUZEN	2 732	41,46	78,65	120,1	5	1,7	65,5	22,7	65,9
PRŽINOVAC	33	1,85	10,72	12,57	0,5	0,1	85,3	2,62	17,8
GRAD OPUZEN	3 264	61,42	112	173,4	7,21	2,6	64,6	18,8	53,1

Tablica 22. Stanovništvo i građevinska područja po naseljima Grada Opuzena, Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, Izvor: Grad Opuzen, www.opuzen.hr, studeni 2012.

Najveće građevinsko područje ima najveće i jedino urbano naselje Opuzen, potom Buk-Vlaka i Pržinovac. Izgrađenost građevinskog područja naselja nije proporcionalna ukupnoj veličini građevinskog područja. Najveću izgrađenost građevinskog područja ima naselje Buk-Vlaka (44,5%), dok je u Opuzenu 34,5%. Najmanju izgrađenost građevinskog područja ima najmanje naselje u Gradu, Pržinovac (14,7%). Dakle, u naseljima postoji još mnogo slobodnih površina za daljnju gradnju. Ovo se osobito odnosi na Opuzen, za kojeg je predviđena većina buduće stambene i gospodarske izgradnje u Gradu (grafikon 18.).

Grafikon 18. Izgrađenost građevinskih područja naselja Grada Opuzena u hektarima, Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, Izvor: Grad Opuzen, www.opuzen.hr, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

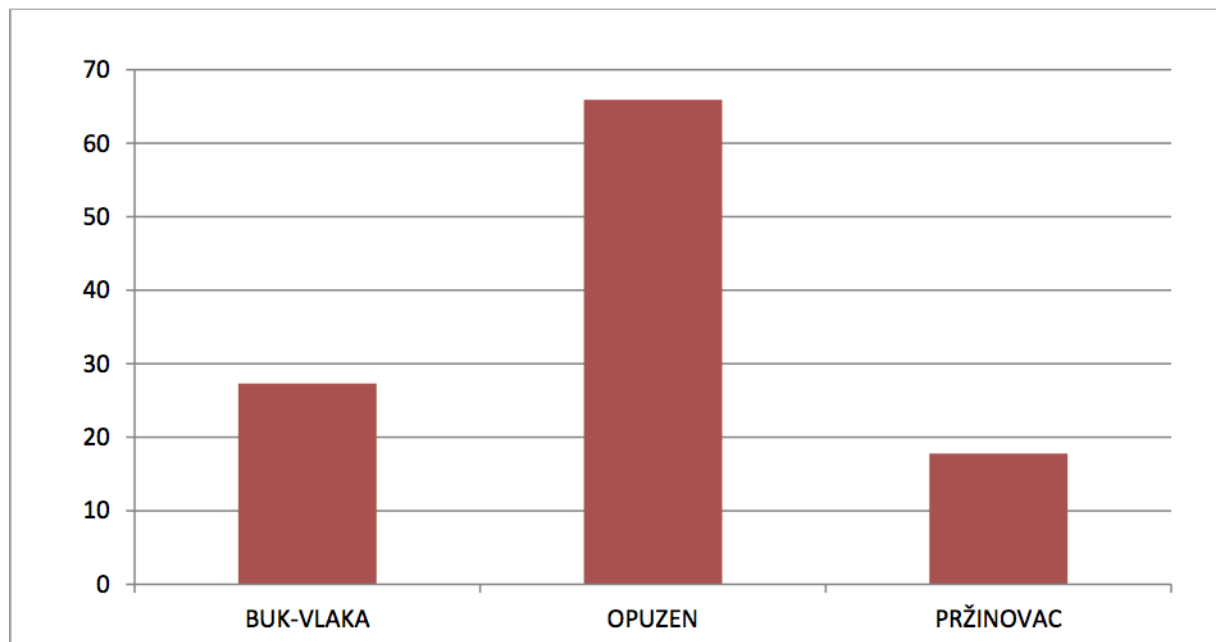
Neizgrađena građevinska područja predstavljaju osnovu za daljnju planiranu gradnju. One čine više od 50% ukupnog građevinskog područja u svim naseljima (grafikon 18.). U jednom urbanom naselju, Opuzenu, taj je udio 65,5%. U Buk-Vlaci iznosi 55,5%, dok je u Pržinovcu daleko najveći (85,3%). Gledano po tipovima naselja, udio izgrađenosti u urbanim i ruralnim naseljima je približan, i iznosi 34,5% (urbana) i 36,3% (ruralna).

Najveću gustoću naseljenosti s obzirom na ukupno građevinsko područje ima naselje Opuzen (22,7 st./ha). S obzirom da je riječ o gradskom naselju, njega karakterizira veća koncentracija broja stanovnika na malom prostoru, gušća i kompaktna stambena izgradnja i dr. Građevinsko područje naselja Opuzen čini 69,3% cjelokupnog građevinskog područja naselja u Gradu. Ruralna naselja Buk-Vlaka i Pržinovac imaju mnogo manju gustoću naseljenosti. U njima se izgrađeno područje formira linearno uz postojeće prometnice prema poznatoj i tradicionalnoj ravničarskoj tipologiji kao tipično seosko vrlo uređeno naselje smješteno u okvirima šireg pretežito poljoprivrednog okruženja.

U strukturi građevinskog područja naselja bitno je razlikovati izgrađene i neizgrađene dijelove. Kako bi se dobila još točnija informacija o koncentraciji naseljenosti potrebno je dovesti u odnos broj stanovnika i izgrađene dijelove građevinskog područja naselja. Dobiveni podatak je veoma koristan jer ukazuje na veću ili manju potrebu za planiranjem proširenja građevinskog područja ili zadržavanje u postojećim granicama.

No, više je čimbenika koji utječu na iskaz gustoće naseljenosti građevinskog područja. Jedan od bitnih je prosječna veličina građevne čestice, kao i tipologija stambene izgradnje.

Udio izgrađenih područja u ukupnom građevinskom području naselja ne prelazi 50%, što upućuje na još dovoljno slobodnih površina raspoloživih za gradnju. Takvih površina je najviše u Pržinovcu i Opuzenu. Gustoća naseljenosti Opuzena i dalje odskoče od ostalih naselja, te iznosi 65,9 st./ha (grafikon 19.).

Grafikon 19. Gustoća naseljenosti s obzirom na izgrađeni dio građevinskog područja naselja, po naseljima Grada Opuzena, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, Izvor: Grad Opuzen, www.opuzen.hr, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Radi stimuliranja i povećanja ukupne privlačnosti područja Grada Opuzena, predviđeno je adekvatno povećanje izgrađenih dijelova naselja kroz formiranje novih zona izgradnje za potrebe stanovanja, urbanih funkcija i gospodarstva. Pri tome se građevinska područja naselja povećavaju prvenstveno kroz popunjavanje neizgrađenih međuprostora, te u dubinu prostora, zadržavajući kao osnovicu zatečeni prostor i urbanu matricu naselja.

2.2. IZDOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Posebna veća razvojna područja za potrebe gospodarstva (radno-proizvodne, zanatsko-servisne, komunalne i trgovačke djelatnosti) kao glavnog pokretača budućeg gospodarskog razvitka (uključivo poljoprivredu, voćarstvo i stočarstvo) osigurana su (iz funkcionalnih, zaštitnih i prometno-organizacijskih razloga) kao zasebna područja za razvoj i uređenje prostora izvan naselja. Međutim, i ta područja locirana su u prostoru na način da se nalaze uz već postojeće izgrađene objekte/zone gospodarske namjene i predstavljaju samo njihova proširenja. Time dijelom koriste postojeće prometne pogodnosti i blizinu glavnih prometnih pravaca, pa se u prostornoj i funkcionalnoj organizaciji Grada postiže koncentracija građevinskih područja, racionalnost i ekonomičnost izgradnje, te lakše opremanje potrebnom komunalnom infrastrukturom uz zadržavanje većih slobodnih i neizgrađenih područja u formi kvalitetnog

Izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja Grada Opuzena iz 2008. godine osiguravaju se dovoljne površine izvan naselja za budući razvitak gospodarskih djelatnosti, vodeći računa da se vrijedno poljoprivredno zemljište očuva od budućeg intenzivnijeg korištenja za potrebe izgradnje. Štiti se i obalni pojas, s obzirom da su u odnosu na Prostorni plan uređenja Grada Opuzena iz 2004. godine smanjene potencijalne površine za gradnju unutar naselja (neizgrađeni dio) na području naselja Pržinovac (smanjenje u ZOP-u za 30%).

Prostornim planom iz 2004. definirana su izdvojena građevinska područja sa gospodarskom, ugostiteljsko-turističkom i sportsko-rekreacijskom namjenom. Radi usklađivanja sa Izmjenama i dopunama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije koje su u međuvremenu definirane, predviđene ugostiteljsko-turističke zone na lokalitetu „Plaža“ (28,08 ha) na području naselja Pržinovac su ukinute. U trenutno važećem Prostornom planu uređenja Grada Opuzena iz 2008. godine navedene su kao „zone u istraživanju“, čija će se konačna namjena utvrditi kroz daljnje analize svih prirodnih i stvorenih elemenata prostora te provedbom postupka procjene utjecaja na okoliš, odnosno ocjene prihvatljivosti za prirodu. Prema odredbama za provođenje Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije iz 2010. godine, navodi se lokalitet „Plaža“ kao zona u istraživanju, koja se nalazi unutar zaštićenog obalnog pojasa (ZOP). Za ovu je zonu, kao preduvjet provođenja Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, obvezatno izraditi stručnu podlogu vrednovanja prostora (krajolika, kulturne i prirodne baštine, mogućnost infrastrukturnog opremanja i sl.). Namjena zone definirati će se u postupku izrade stručne podloge. Kriteriji za planiranje turističkih predjela obalnog područja izrađeni su od strane Savjeta prostornog uređenja Države.

Izdvojena građevinska područja čine još područja s gospodarskom poslovnom namjenom, koja je u odnosu na 2004. godinu povećana sa 62,02 na 66,97 ha te sportsko-rekreacijska namjena, čija je površina smanjena sa 7,11 na 2,16 ha.

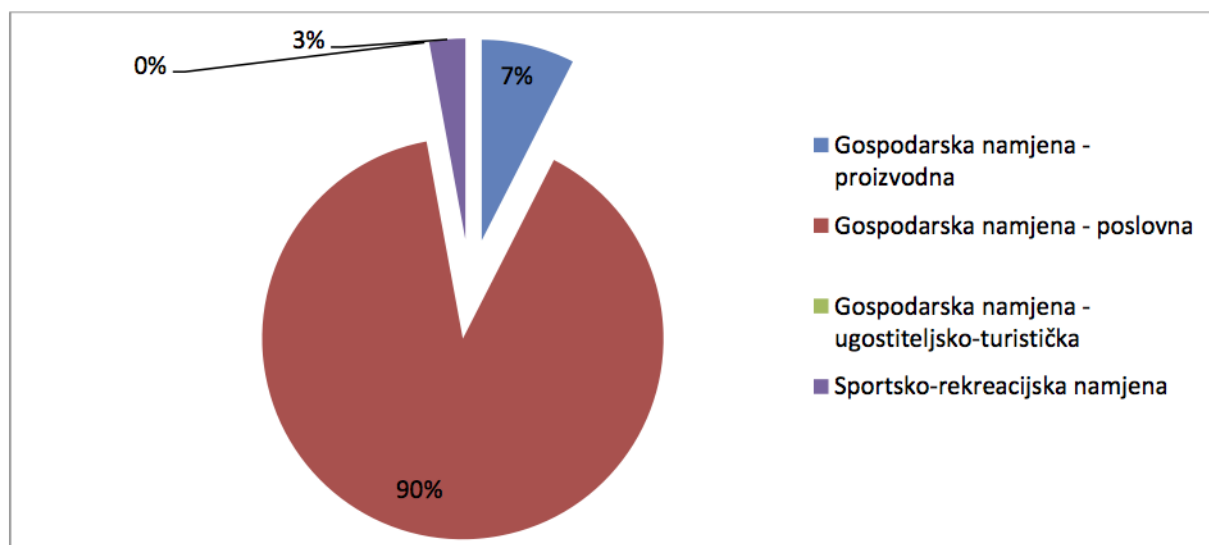
Osnovni podaci (lokalitet, vrsta, površina) o izdvojenim građevinskim područjima (izvan naselja) prikazani su iz trenutno važećeg Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije iz 2010. godine (tablica 23.).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Namjena/područje		Izdvojena građevinska područja (ha)			Udio u ukupnom IGP (%)	Ukupno ha/st.	Broj postelja	Broj postelja/km obalne crte
		Izgrađeno	Neizgrađeno (planirano)	Ukupno				
Gospodarska namjena - proizvodna		0	5,5	5,5	7,5	0,002	-	-
Opuzen	Radna zona "Opuzen" (II.faza poslovne zone Opuzen)	0	5,5	5,5	7,5	0,002	-	-
Gospodarska namjena - poslovna		izgrađeno + planirano		65,7	89,6	0,02	-	-
Opuzen	Zona Konzum	izgrađeno + planirano		5,7	7,9	0,002	-	-
Opuzen	Neretva sjever	izgrađeno + planirano		2,5	3,4	0,001	-	-
Opuzen	Neretva jug	izgrađeno + planirano		11,3	15,4	0,003	-	-
Opuzen	D8-zapad II	izgrađeno + planirano		16,1	21,9	0,005	-	-
Opuzen	D8-zapad I (Poslovna zona 2)	0	18,0	18,0	24,5	0,006	-	-
Opuzen	Radna zona Opuzen (jugozapadni dio zone urbanih funkcija)	izgrađeno + planirano		12,1	16,5	0,003	-	-
Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička		0	0	0	0	0	0	0
Pržinovac	Plaža	ZONA U ISTRAŽIVANJU						
Sportsko-rekreacijska namjena		izgrađeno + planirano		2,16	2,9	0,001	-	-
Opuzen	uže urbano područje Opuzena	izgrađeno + planirano		2,16	2,9	0,001	-	-
UKUPNO		izgrađeno + planirano		73,36	100	0,023	0	0

Tablica 23. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) Grada Opuzena, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) zauzimaju ukupno 73,36 ha. Većina ih nije u potpunosti realizirana (izgrađeno+planirano), dok se u manjem dijelu još nije pristupilo realizaciji. Najznačajnija je djelomično realizirana gospodarska poslovna namjena, koja zauzima najveću površinu (65,7 ha). Slijedi gospodarska proizvodna namjena, koja je još uvijek u planu, s površinom od 5,5 ha, potom sportsko-rekreacijska namjena s površinom od 2,16 ha (grafikon 20.).

Grafikon 20. Struktura izdvojenog građevinskog područja (izvan naselja) Grada Opuzena, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

U strukturi izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) Grada Opuzena jedino se potencijalna gospodarska ugostiteljsko-turistička namjena nalazi unutar zaštićenog obalnog pojasa. Za dio ostalih područja, koja se nalaze izvan granica ZOP-a, već su izrađeni prostorno-planski dokumenti. To su:

- Detaljni plan uređenja jugozapadnog dijela zone urbanih funkcija Grada Opuzena („Neretvanski glasnik“ br. 02/04)
- Detaljni plan uređenja dijela centralne zone („Neretvanski glasnik br. 03/03)
- Izmjene i dopune Detaljnog plana uređenja dijela centralne zone.“ („Neretvanski glasnik“ br. 04/06.)“
- Detaljni plan uređenja II. faze radne zone Opuzen
- Detaljni plan uređenja poslovne zone 2 (zona malog i srednjeg gospodarstva) („Neretvanski glasnik“, br. 08/07.)

Potrebno je i za ostale zone izraditi detaljne planove uređenja, kroz koje će se one detaljno razmotriti i definirati. S druge strane, prostor središnjeg naselja Opuzen i Pržinovac uključivo lokacije potencijalnih turističkih zona (u istraživanju Plaža 1 i Plaža 2), te građevinska područja naselja u kojima je neizgrađeni dio veći od 5 000 m² uređivati će se temeljem urbanističkih planova uređenja.

RADNA ZONA OPUZEN (JUGOZAPADNI DIO ZONE URBANIH FUNKCIJA)

Radna zona „Opuzen“, odnosno jugozapadni dio zone urbanih funkcija definirana je Detaljnim planom uređenja ove zone, koji je izrađen na temelju tada važeće prostorno-planskom dokumentacijom više razine te Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Opuzena. Time je utvrđena lokacija prometne zone smještene istočno od državne ceste DC-8. Za potrebe razvoja gospodarskih aktivnosti sa definiranim namjenama (proizvodna (pretežito zanatska), pretežito uslužna, pretežito trgovačka, komunalno-servisna), tada je određena površina zone sa veličinom 9,65 ha. U međuvremenu, u Izmjenama i dopunama prostornog plana uređenja Dubrovačko-neretvanske županije iz 2010. godine korigirana je na 12,1 ha. Lokacija ove površine u obliku trokuta nalazi se neposredno uz istočni rub DC-8 u pravcu sjever-jug te zapad-istok. Do danas je ona dijelom izgrađena.

Kao što govori i sam naziv Detaljnog plana, predmetno područje razvijati će se kao zona gospodarske namjene pretežito u formi malog gospodarstva. To znači da će se ovaj prostor veličine 12,1 ha realizirati kroz veći broj parcela s površinom prihvatljivom potencijalnim djelatnostima i investitorima u okvirima malog gospodarstva, odnosno veličine koja omogućava realizaciju proizvodnih, poslovnih i servisno-zanatskih namjena, tj. aktivnosti manjeg mjerila i intenziteta.

Obzirom na osnovnu namjenu područja vezano uz proizvodne i poslovne gospodarske aktivnosti, Planom nije predviđeno niti dopušteno korištenje prostora ove zone za potrebe stanovanja. Stambenu funkciju nije moguće realizirati u sklopu pojedine zone /parcele gospodarske namjene kao osnovnu ili prateću namjenu.

Osim formiranja potrebnog prostora za izgradnju objekata u funkciji malog gospodarstva (pojedinačne parcele sa smještajem jednog ili više objekata gospodarske namjene unutar planiranih površina za izgradnju) namjena površina obuhvaća i druge neophodne prostore važne za funkciju zone malog gospodarstva kao što su:

- parcele/objekti komunalne infrastrukture (IS) za izgradnju objekata TS i UPS,
- prometne površine, parkirališta i pješačke površine,
- uređene i zaštitne zelene površine,
- postojeći kanali.

Prometni pristup ovom području ostvaruje se preko postojeće prometnice državne ceste DC-8 sa koje se odvaja interna prometna mreža gospodarske zone. Neposredna blizina državne ceste kao prometnice više razine koja povezuje šire područje oko predmetne zone, daje ovom prostoru (sa prometno-lokacijskog stanovišta) vrlo visoku atraktivnost. Unutar zone planirana je interna prometna mreža koja osigurava pristup do svake parcele. Osim prometnica za cirkulaciju i pristup do objekata,

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Plan predviđa realizaciju više lokacija javnih parkirališnih prostora, kako bi se pokrile potrebe korisnika prostora i posjetitelja ove gospodarske zone.

U uređenju gospodarske zone značajnu ulogu ima i urbano zelenilo, koje prati interne prometnice, a treba omogućiti međusobno odvajanje pojedinih područja izgradnje te stvaranje oblikovno kvalitetnijih odnosa uz postizanje određene zaštite pojedinih dijelova zone. Osim takovih zelenih površina koje uglavnom prate prometnu mrežu, Plan predviđa i formiranje zaštitnog zelenog pojasa duž rubnih odvodnih kanala te uz državnu cestu DC-8, čime se osim zaštitne funkcije omogućava pristup do kanala.

Zona je smještena u okvirima neizgrađenog poljoprivrednog zemljišta uz manji broj disperzno lociranih stambenih objekata. Ovo područje predstavlja dio šireg prostora kultiviranog krajolika bez posebnih prirodnih ili krajobraznih vrijednosti koje su zaštićene posebnim zakonima ili drugim planovima više razine. Radi toga na Planom obuhvaćenom području ne postoje ograničenja ili posebni uvjeti vezano uz zaštitu prirodnih ili krajobraznih vrijednosti koje treba poštovati prilikom izrade planskog rješenja i kasnije provedbe uređivanja prostora ove zone. Udaljenosti predmetnog područja i njegova prostorna odvojenost od urbane strukture Grada Opuzena omogućava realizaciju ove zone bez posebnih ograničenja, vezano uz registrirana ili evidentirana kulturna dobra.

RADNA ZONA „OPUZEN“ (II. FAZA POSLOVNE ZONE OPUZEN)

Radna zona „Opuzen“, tj. II. faza poslovne zone Opuzen definirana je Detaljnim planom uređenja ove zone. Područje obuhvata Plana utvrđeno je generalno Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru („Neretvanski glasnik“, br. 04/06.). Predmetno područje definirano je kao II. faza poslovne zone Opuzen smještene jugozapadno od državne ceste DC-9 sa površinom od 8,0 ha. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije ova je površina smanjena na 5,5 ha. Još je uvijek planska kategorija (nije realizirana). Obuhvaća proizvodnu namjenu (pretežito zanatsku) te poslovnu namjenu (pretežito uslužnu, pretežito trgovačku i komunalno-servisnu). Ovaj prostor predstavlja nastavak već dijelom realizirane gospodarske zone (poslovne zone „I“) uz državnu cestu DC-8, smještene jugozapadno od poslovne zone II.

Unutar tog područja danas se nalazi devastirano spomen-obilježje i zapuštena sportsko-rekreativna površina (nogometno igralište). Obzirom na relativnu zapuštenost predmetnog područja može se konstatirati da njegove ambijentalne vrijednosti nemaju poseban značaj te se predmetni prostor može svrstati u okvir neuređenog dijela krajobraza koji se proteže čitavim potezom uz koridor državne ceste DC-9. Na ovom području nije utvrđena zakonom predviđena zaštita prirodnih ili kulturno-povijesnih vrijednosti, tj. nisu utvrđene vrijedne krajobrazne ili ambijentalne cjeline. Prema tome nisu predviđene mjere zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih i ambijentalnih cjelina. S druge strane, neposredno jugozapadno područje predstavlja većim dijelom uređeni prostor gospodarske namjene na kojemu je provedeno potpuno komunalno opremanje prostora i izgrađen dio građevina. Uređenje tog područja provedeno je na osnovu „Detaljnog plana uređenja jugozapadnog dijela zone urbanih funkcija“, a ovaj Detaljni plan II. faze poslovne zone predstavlja nastavak na taj ranije izrađeni prostorno-planski dokument.

Predmetno područje razvijati će se kao višenamjenski prostor, tj. kao zona gospodarske namjene pretežito za potrebe realizacije proizvodnih i poslovnih djelatnosti, a dijelom kao sportsko-rekreacijska površina sa nogometnim igralištem.

U okvirima proizvodne (pretežito zanatske) namjene mogu se graditi proizvodni pogoni svih vrsta: manji proizvodni pogoni (do 50 zaposlenih), obrtnički i zanatski uz uvjet da su obzirni prema okolišu, tj. da ne umanjuju kvalitetu života i rada u doseg svog utjecaja, da su zasnovani na modernim i novim tehnologijama, da su energetske i proizvodno primjereni. Osim proizvodnih pogona mogu se graditi građevinski pogoni i pogoni za preradu mineralnih sirovina, komunalne građevine te svi sadržaji poslovne namjene kao prateći ili zasebni, uključivo uredske prostore, istraživačke centre, edukativne institucije, izložbene salone, skladišta i sl., a sve u funkciji osnovne namjene.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Poslovna namjena (pretežito uslužna, pretežito trgovačka, komunalno-servisna) predviđa izgradnju građevina za servise, obrtničku i zanatsku proizvodnju bez negativnog utjecaja na okoliš, sve tipove trgovina i skladišta, trgovačke centre, logističko-distributivne centre i uredske prostore svih vrsta, kao i ugostiteljske sadržaje i slične građevine.

U okviru namjene prostora nisu posebno razgraničena područja predviđena za izgradnju proizvodnih ili poslovnih građevina. To znači da se u okviru gospodarske zone (II. faze poslovne zone Opuzen) naprijed navedeni gospodarski sadržaji mogu smjestiti slobodno u prostoru bez ograničenja i usmjeravanja na određenu lokaciju odnosno mogu se unutar svih dijelova prostora graditi djelatnosti gospodarske i poslovne namjene i na način da predmetne građevine budu u neposrednom kontaktu, tj. izgrađene na susjednim građevnim česticama.

Krajnji jugoistočni dio razmatranog prostora uređuje se kao sportsko-rekreacijska površina (premješteno postojeće nogometno igralište) što je u skladu sa namjenom površina definiranim planovima višeg reda. U okviru ove namjene mogu se izgraditi tribine sa jedne strane igrališta, te prateća građevina sa društvenim, ugostiteljskim, sanitarnim i drugim pomoćnim prostorima.

Pojas širine 25 metara uz državnu cestu DC-9 predstavlja zaštitni pojas državne ceste, a u istome se predviđa samo uređenje prostora kao zaštitna zelena površina.

Prometni pristup ovom području ostvaruje se putem već izgrađenih prometnica unutar susjednog dijela gospodarske namjene (poslovna zona I), preko čije interne prometne mreže i novo poslovno područje ostvaruje prometni pristup državnu cestu DC-8. Radi toga se DPU-om ne predviđa otvaranje novog pristupa sa prometnice DC-9. Obzirom na mogućnost prometnog pristupa preko izgrađenih prometnica u okviru susjedne gospodarske zone kao i realiziranog čvorišta (križanja na državnoj cesti DC-8) nova poslovna zona II ima sa prostorno-lokacijskog i prometnog stanovišta vrlo visoku atraktivnost.

Obzirom na osnovnu namjenu područja vezano uz proizvodne, poslovne i sportsko-rekreacijske sadržaje, Planom nije predviđeno niti dopušteno korištenje prostora ove zone za potrebe stanovanja. Stambenu funkciju nije moguće realizirati niti u sklopu pojedine građevne čestice/građevine kao osnovnu ili prateću namjenu.

Osim formiranja potrebnog prostora za izgradnju građevina u funkciji gospodarske namjene (pojedinačne građevne čestice sa smještajem jednog ili više objekata gospodarske namjene unutar planiranih površina za izgradnju) i uređenja sportsko-rekreacijske zone sa potrebnim površinama i građevinama, namjena površina obuhvaća i druge neophodne prostore važne za funkciju planiranih sadržaja kao što su:

- građevne čestice / građevine komunalne infrastrukture (IS) za izgradnju građevine TS,
- prometne i pješačke površine,
- zaštitne zelene površine,
- vodne površine (oborinski kanali).

Novo kvalitete unutar predmetnog područja postići će se formiranjem jednog posebnog urbanog ambijenta (nastavno na započetu izgradnju u poslovnoj zoni I) kroz izgradnju cjelovite gospodarske zone (industrijskog parka Opuzen) sa suvremenim građevinama, planski organiziranim u prostoru na način da formiraju određene prostorno-organizirane poteze vezano uz pristupne ulice. Također izvedba zelenih površina u okvirima prometnih koridora (drvoredi) kao i obvezne zelene površine unutar građevinskih čestica (smještene pretežito uz prometne koridore) stvoriti će i nove vrijednosti urbanog ambijenta, pa će na taj način čitavo područje predstavljati atraktivnu urbanu cjelinu gospodarske namjene.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

POSLOVNA ZONA 2 (ZONA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA)

Poslovna zona 2 (zona malog i srednjeg poduzetništva) definirana je Detaljnim planom uređenja ove zone. Sukladno tada važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji više razine i Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Opuzena utvrđena je lokacija i veličina prometne zone smještene zapadno od državne ceste DC-8. Za potrebe razvoja gospodarskih aktivnosti, tadašnja predviđena namjena bila je proizvodna (pretežito zanatska) i poslovna (pretežito uslužna, pretežito trgovačka, komunalno-servisna), ukupne površine 17,51 ha. Lokacija ove površine u obliku okrnjenog pravokutnika nalazi se neposredno uz zapadni rub D-8 sa dimenzijama koje se okvirno mogu prikazati u pravcu sjever-jug. U međuvremenu, Izmjenama i dopunama prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije iz 2010. godine površina je povećana na 18 ha, dok je za namjenu predviđena pretežito trgovačka. Danas predstavlja isključivo planiranu zonu, s obzirom da još uvijek nije realizirana.

Prostorni položaj gospodarske zone nalazi se na jugozapadnom rubu zatečene urbane strukture Grada Opuzena. Okolno područje je gotovo u potpunosti neizgrađeno, osim nekoliko individualnih slobodnostojećih objekata smještenih izvan obuhvata Plana, jugoistočno (uz lokalni put) od predmetnog područja. Također i jugozapadni dijelovi urbanog područja Grada Opuzena nalaze se udaljeni za oko 250 m, a locirani su sjeverno od državne ceste D-9 (Opuzen-Metković). Zapadno od planirane gospodarske zone (preko D-8) nalazi se poljoprivredno zemljište.

Ovaj je prostor danas neizgrađeno i neuređeno poljoprivredno zemljište (izvan korištenja) rubom kojega su izvedene prometnice (DC-8 i asfaltnog puta za Blace), te lateralni kanali za oborinsku odvodnju ovog i okolnog područja. Obzirom na izneseno može se konstatirati da unutar razmatranog područja nema izgrađenih objekata osim djelomično izvedenih glavnih pravaca komunalne infrastrukture, te je predmetni prostor danas u potpunosti izvan korištenja bilo kao urbana ili poljoprivredna površina.

Uređenje površina unutar zone obuhvaća sve one zahvate koji osiguravaju potrebnu i optimalnu funkcionalnost planiranog područja namijenjenog budućem razvitku malog gospodarstva. Znači da u okviru aktivnosti uređenja predmetnog područja treba tijekom realizacije građenja objekata gospodarske namjene izgraditi sve one prateće dijelove prometne i komunalne infrastrukture, koji osiguravaju utvrđeni minimalni standard komunalnog uređenja i opremljenosti prostora. Minimalno infrastrukturno-komunalno uređenje prostora obuhvaća:

- izvedbu kolnih, pješačkih i pakriralističkih površina,
- izgradnju komunalne infrastrukture: vodoopskrbe, odvodnje otpadnih i oborinskih voda, elektroopskrbe i javne rasvjete te telekomunikacija,
- realizaciju planiranih zelenih površina uz prometnice,
- očuvanje postojećih lateralnih kanala prema posebnim uvjetima.

Prometni pristup ovom području ostvaruje se preko postojeće prometnice državne ceste D-8 i asfaltnog puta za Blace (lokalne ceste LC 69010) sa kojeg se odvaja prometna mreža gospodarske zone. Neposredna blizina državne ceste kao prometnice više razine koja povezuje šire područje oko predmetne zone, daje ovom prostoru (sa prometno-lokacijskog stanovišta) vrlo visoku atraktivnost. Unutar zone planirana je interna prometna mreža koja osigurava pristup do svake parcele. Osim prometnica za cirkulaciju i pristup do objekata, Plan predviđa realizaciju javnih parking površina uz glavnu ulicu kompleksa kako bi se pokrile potrebe korisnika prostora i posjetitelja ove gospodarske zone

U uređenju gospodarske zone značajnu ulogu ima i urbano zelenilo, koje prati interne prometnice, a treba omogućiti međusobno odvajanje pojedinih područja izgradnje te stvaranje oblikovno kvalitetnijih odnosa uz postizanje određene zaštite pojedinih dijelova zone. Osim takvih zelenih površina koje uglavnom prate prometnu mrežu, Plan predviđa zadržavanje zaštitnog zelenog pojasa duž rubnih odvodnih kanala te uz državnu cestu D-8, čime se osim zaštitne funkcije omogućava pristup kanalima. Obzirom na osnovnu namjenu područja vezano uz proizvodne i poslovne gospodarske aktivnosti, Planom nije predviđeno niti dopušteno korištenje prostora ove zone za potrebe stanovanja. Stambenu funkciju nije moguće realizirati u sklopu pojedine zone /parcele gospodarske namjene kao osnovnu ili prateću namjenu.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Ovo područje predstavlja dio šireg prostora kultiviranog krajolika bez posebnih prirodnih ili krajobraznih vrijednosti koje su zaštićene posebnim zakonima ili drugim planovima više razine. Radi toga na Planom obuhvaćenom području ne postoje ograničenja ili posebni uvjeti vezano uz zaštitu prirodnih ili krajobraznih vrijednosti koje treba poštivati prilikom izrade planskog rješenja i kasnije provedbe uređivanja prostora ove zone.

3. Gospodarske djelatnosti

Razvitak gospodarskih djelatnosti osniva se na već utvrđenim resursima i mogućnostima razvoja, uvažavajući i proširujući postojeće i gospodarske aktivnosti djelovanja i rada djelomice već postojećih djelatnosti. Posebno je važan prometni položaj Grada, pa se u okviru različitih prometnih usluga (buduća autocesta, državne ceste, željeznica i plovni put na rijeci Neretvi) omogućava razvitak posve specifičnih gospodarskih djelatnosti širokog spektra.

Analiza dosadašnjeg gospodarskog razvitka i udjela pojedinih djelatnosti unutar ukupnog gospodarstva temeljem raspoloživih statističkih podataka iz 2001. godine ukazuje na neravnomjernu raspodjelu stanovništva prema područjima djelatnosti. Tako su primarne djelatnosti zastupljene sa oko 34,5%, sekundarne 14,4% te tercijarne i kvartarne sa 51,5% ukupno zaposlenog stanovništva. Analizirani pokazatelji ukazuju na veće prisustvo poljoprivrede, obrtništva i osobnih usluga, stambeno-komunalnih djelatnosti, što govori o razvijenosti samog područja, tipu gospodarstva i načinu korištenja prostora. Aktivnost stanovništva u svim djelatnostima, uključivo poljoprivredno stanovništvo realizirana je sa 1314 aktivnih stanovnika, odnosno 40,5% ukupnog stanovništva. Pri tome poljoprivredno stanovništvo ima veliki udjel, kako u ukupnom tako i u aktivnom stanovništvu. U sektoru poljoprivrede angažiran je veći dio radno aktivnog stanovništva, a što proizlazi i iz drugih pokazatelja koji govore da domaćinstva sa zemljom obuhvaćaju znatan dio ukupnog stanovništva, koje je više ili manje orijentirano na obradu poljoprivrednog zemljišta (voćarstvo-povrtlarstvo) kao osnovnu ili dopunsku djelatnost.

Budući prostorni razvoj na području Grada i nadalje će se usmjeravati i temeljiti na osnovnim resursima područja kao što su poljoprivredno zemljište, priobalno-morsko i riječno područje, te prometnim pogodnostima lokacije ovog prostora u odnosu na glavne prometne koridore. U odnosu na druge jedinice lokalne samouprave Grad Opuzen će više sudjelovati u segmentima gospodarskog razvitka Dubrovačko-neretvanske županije koji se odnose na djelatnosti u segmentu poljoprivrede, prerađivačke i prateće industrije, turizma, te različite gospodarske aktivnosti privrednih subjekata manje i srednje veličine, uključujući kao značajan faktor individualna obiteljska gospodarstva i poduzetničke aktivnosti u sferi male privrede. Poljoprivredna proizvodnja (sa pratećim djelatnostima), uključivo druge industrijske ili industrijsko-prerađivačke i servisno-zanatske djelatnosti kao samostalne gospodarske aktivnosti trebali bi biti oslonac gospodarskog razvoja Grada. Očekuje se i razvitak turizma kako u okvirima naselja (seoski, ekološki, izletnički ili kulturni) tako i na Planom utvrđenoj lokaciji na morskom priobalnom području. Pri tome su uvažavani raspoloživi prirodno-prostorni resursi, kao i potreba njihove zaštite, te zatečena prometna i infrastrukturno-komunalna opremljenost uz poseban značaj dobre prometne pristupačnosti područja Grada.

Struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta na području Grada Opuzena prikazana je prema rezultatima Popisa poljoprivrede 2003. godine (tablica 24.).

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta iznosi 808 ha (0,25 ha/stan.), od čega je neobrađivo svega 12 ha (0,004 ha/stan.), a obrađivo 796 ha (0,24 ha/stan.). Ukupna površina šumskog zemljišta u Gradu Opuzenu iznosi 20 ha (0,006 ha/stan.).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA				
tip zemljišta		površina (ha)	udio u obradivom zemljištu (%)	udio u raspoloživom zemljištu (%)
obradivo (korišteno) poljoprivredno zemljište	povrtnjaci (okućnice)	3	0,4	0,4
	oranice i vrtovi	150	18,8	17,9
	livade	0	0	0
	pašnjaci	34	4,3	4,1
	voćnjaci	601	75,5	71,8
	vinogradi	7	0,9	0,8
	rasadnici	1	0,1	0,1
	ukupno obradivo zemljište	796	100,0	95,1
neobradivo poljoprivredno zemljište		12	-	1,4
šumsko zemljište		20	-	2,4
ostalo zemljište		41	-	4,9
ukupno raspoloživo zemljište		837	-	100

Tablica 24. Struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta Grada Opuzena, Popis poljoprivrede 2003., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

Određeni dio gospodarskog razvitka unutar poljoprivrednog područja Grada ostvarit će se i realizacijom većih proizvodnih lokacija (staklenici, plastenici i dr.) za potrebe poljoprivredne proizvodnje. Takvi veći lokaliteti lociraju se izvan područja naselja, u skladu sa uvjetima postavljenim u okviru provedbenih odredbi Plana. Poljoprivredno zemljište na ravničarskom dijelu Grada, (izvan zona gospodarskog razvitka), treba sačuvati od bilo kakve izgradnje izuzev gradnje u funkciji daljnje revitalizacije gospodarstva s glavnom namjenom usmjerenom prema unapređenju poljoprivredne i druge proizvodnje (farme, obiteljska gospodarstva i sl.) Unutar tog prostora realiziraju se samo manja proširenja postojećih naselja vezano uz budući demografski potencijal.

Dolina donjeg toka rijeke Neretve je područje Dubrovačko-neretvanske županije s vrlo velikim ravničarskim površinama. Prema vrsti uzgoja kulturnih biljaka ono je izrazito povrtlarско-ratarsko. Dostatne količine vode za natapanje daju proizvodni potencijal za proizvodnju povrća na otvorenom i tokom cijele godine u zatvorenim plastenicima. Na ovom je području (Donjoneretvanski kraj – Grad Opuzen) potrebno poticati uzgoj voćaka (breskve, kajsije, trešnje, jabuke, masline) uz proizvodnju agruma, odnosno mandarina. Potom, treba poticati i proizvodnju voća i povrća (kupusnjače, rajčica, cikla) uz izgradnju i modernizaciju pogona za preradu, doradu, čuvanje, skladištenje, sortiranje i pakiranje. Za intenzivan uzgoj poljoprivrednih kultura potrebno je osigurati dostatne količine vode na površinama pogodnim za navodnjavanje, a sukladno Planu navodnjavanja Dubrovačko-neretvanske županije. Na području Metkovića i Opuzena potrebno je izgraditi i organizirati suvremenu veletržnicu.

Sukladno Izmjenama i dopunama prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, na poljoprivrednom proizvodnom području donjeg toka rijeke Neretve uspostaviti će se tri poljoprivredna centra I.rede, među kojima je i Opuzen. Poslužiti će za opsluživanje poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava u najbližoj okolini zajedničkim servisima ili djelatnostima (servisi za poljoprivrednu mehanizaciju, poljoprivredne i veterinarske apoteke, sjedišta poljoprivredne savjetodavne službe, veterinarske službe, laboratoriji za analize pojedinih proizvoda, otkupne stanice, hladnjače, sortirnice voća i povrća, pakirnice, objekti za preradu i doradu poljoprivrednih proizvoda - uljare, vinarije, mljekare i sl.) ovisno o količini i kakvoći proizvodnje.

U okviru planiranog prostornog uređenja Grada Opuzena, gospodarske djelatnosti većeg intenziteta korištenja prostora tretiraju se kao zone isključive namjene, smještene na područjima predviđenim za razvoj i uređenje površina izvan naselja. Planom su definirane zone gospodarske poslovne, proizvodne i sportsko-rekreacijske namjene, dok je jedna zona u istraživanju (gospodarska ugostiteljsko-turistička). Također, u okvirima postojećih naselja (prostori razvoja i uređenja površina naselja) predviđene su gospodarske djelatnosti u zajednici sa stambenom namjenom prostora. U okviru izgrađenih dijelova naselja, unutar mješovite namjene prostora, usmjerava se i omogućava realizacija različitih sadržaja, poput ugostiteljstva, turizma, financijskih, poslovnih i drugih zanatskim

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

usluga i servisa, trgovine, usluga u segmentu prometa i građvinarstva, manje prerade mliječnih i mesnih proizvoda i dr. U području neizgrađenih dijelova građevinskog područja naselja (prostori razvoja i uređenja površina naselja) gospodarske djelatnosti predstavljaju prevladavajuću namjenu uz namjenu stanovanja. Unutar ova dva područja (izgrađeni i neizgrađeni građevinski dijelovi naselja) Opuzena, Buk-Vlake i Pržinovca predviđa se široki spektar gospodarskih djelatnosti realiziranih kao mješovita namjena u obliku obiteljskog gospodarstva ili manje proizvodne jedinice.

Unutar ukupnog gospodarskog razvitka trebaju učestvovati i prirodne i krajobrazne specifičnosti područja, prostorne kvalitete vezano uz budući Park prirode Neretva, te morsko-priobalno područje. Navedene prostorne vrijednosti mogu imati utjecaja na aktiviranje određenih segmenata turizma. Postojeće priobalno-morsko područje, koje se danas dijelom koristi u funkciji turizma niže kategorije (kamp - plaža) treba unaprijediti kroz značajno povećanje standarda, komunalne opremljenosti i uređenosti, čime se može postići viša kategorija turističkog područja adekvatna ukupnoj prirodno-prostornoj vrijednosti okolnog prostora.

Buduće usmjeravanje gospodarskog razvitka na području Grada Opuzena imati će svog odraza na konačnu raspodjelu stanovništva prema djelatnostima, pri čemu će u okviru središnjih naselja, a posebno Opuzenu, tercijarne-kvartarne djelatnosti zauzeti i veće učešće.

4. Infrastrukturna opremljenost Grada Opuzena

4.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

CESTOVNI PROMET

Cestovnu prometnu mrežu na području Grada Opuzena danas čine prometnice svrstane u slijedeće hijerarhijske grupe:

Državne ceste na području Grada Opuzena:

- DC-8: granica Općine Slivno – granica Grada Ploče - 1,8 km
- DC-9: DC-8 – granica Općine Kula Norinska – 3,3 km

Županijske ceste na području Grada Opuzena:

- ŽC-6219: Buk-Vlaka (LC-69010) – Podgradina – Opuzen (DC-9) - 4,5 km

Lokalne ceste na području Grada Opuzena:

- LC-69007: DC-8 – Trn – LC-69010 - 5,5 km (točan podatak o duljini dionice na području Grada Opuzena nije poznat)⁹
- LC-69010: DC-8 – Blace – Mihalj – Tuševac – Lovorje – DC-8 - 16,1 km (točan podatak o duljini dionice na području Grada Opuzena nije poznat)¹⁰
- LC-69011: Opuzen (DC-9) – Podgradina - 1,1 km

Ukupna duljina cestovne prometne mreže na području Grada Opuzena iznosi 19,9 km. Najviše su zastupljene lokalne ceste (51,8%) sa 10,3 km, potom državne (25,6%) sa 5,1 km te županijske (22,6%) sa 4,5 km.

⁹ Prema uvidu u kartografski prikaz pretpostavlja se da iznosi 50% ukupne duljine, dakle 2,7 km.

¹⁰ Prema uvidu u kartografski prikaz pretpostavlja se da iznosi 40% ukupne duljine, dakle 6,5 km.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Cestovna gustoća je pokazatelj koji ukazuje na razvijenost prometne mreže. Iskazuje se dužinom cesta u km na 1 km² područja. Ukupna cestovna gustoća, na razini Grada, iznosi 0,83 km/km². Gustoća državnih cesta iznosi 0,21 km/km², županijskih 0,19 km/km², a lokalnih 0,43 km/km².

Opuzen je važno raskrižje i čvorište gdje prolaze značajni prometni pravci: dužobalni Rijeka-Split-Dubrovnik te transversalni pravac prema Bosni i Hercegovini. Prema kriteriju ciljeva Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, čiji je cilj utvrditi globalne uvjete, standarde i režime uređivanja prostora te glavne međudržavne i državne prometne pravce, bitni cestovni smjerovi za Grad Opuzen su:

- Jadranski cestovni smjer - osnovni dio E-65; E-80; D-8 Rupa - Rijeka - Zadar - Split - Opuzen – Dubrovnik
- Slavonsko-neretvanski cestovni smjer E-73; D-7 Ploče - Metković i Slavonski Šamac - Osijek - Beli Manastir

Potonji prometni pravac dio je budućeg međunarodnog Vc koridora, koji će ujediniti nekoliko oblika prometa i prometno povezati Luku Ploče sa Srednjom Europom (autocesta A10 TEM II.). Uzduž obale dugoročno se planira i gradnja Jadranske autoceste, kao dijela budućeg Jadransko-jonskog prometnog koridora. Planirani koridor autoceste kroz Donjoneeretvansko područje i ostatka Dubrovačko-neretvanske županije utvrđen je na temelju dokumentacije Hrvatskih autocesta d.o.o. Predviđa se da Opuzen bude čvorište između buduće autoceste i pripadajuće cestovne mreže nižeg reda (DC-9), čije detalje te način priključka treba riješiti programom i planom priključka na planovima nižeg reda.

Za razliku od planiranih autocesta, koje predstavljaju izgradnju nove mreže prometnica, postojeće ceste su uglavnom izgrađene, treba ih rekonstruirati, te izvesti pojedine devijacije na kritičnim potezima. Predlaže se rekonstrukcija postojeće ceste uz obalu do ušća Male Neretve (LC-69010). Ova prometnica od vitalnog je značenja u potencijalnoj ponudi turizma Grada Opuzena i šire.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Prostorom Grada Opuzena danas prolazi dionica željezničke pruge Ploče – Metković – granica BiH, ukupne duljine 3,7 km. Smještena je neposredno uz desnu obalu rijeke Neretve, gdje se nalazi željeznička stanica. Raspoloživi prostor omogućuje i dogradnju današnjeg željezničkog prostora. Spada u pruge od značaja za međunarodni promet (željeznička pruga I. reda) i ima veliku važnost budući da predstavlja vezu Srednje Europe i Sredozemnog mora i zapravo jedini prirodni izlaz na more Bosne i Hercegovine. Pruga je jednokolosiječna i na spomenutoj dionici u potpunosti elektrificirana.

Gustoća željezničkih pruga je pokazatelj koji ukazuje na razvijenost željezničke mreže. Iskazuje se dužinom željezničkih pruga u km na 1 km² područja. Ukupna gustoća željezničkih pruga na razini Grada Opuzena iznosi 0,15 km/km².

Potrebno je modernizirati postojeće kapacitete i koristiti ih za bolje međusobno povezivanje unutar Dubrovačko-neretvanske županije tako da se iskoriste prednosti željezničkog prijevoza, izgradi drugi kolosijek, a dugoročno gledano izgradi i dužjadranska željeznica velikih brzina, u sastavu Jadransko-jonskog prometnog koridora, koja bi prolazila teritorijem Grada.

Željeznička pruga na prostoru Grada Opuzena, ali i u čitavoj Primorskoj Hrvatskoj, izgrađena je kao transversalni prometni pravac, uz nedostatak longitudinalne dužobalne željezničke prometne veze. Gradnjom dužobalne željezničke pruge u Dubrovačko-neretvanskoj županiji omogućilo bi se prometno povezivanje njenih pojedinih dijelova i ovim vidom prometa, koje bi se ostvarilo upravo preko teritorija Grada Opuzena. Još 1996. godine Institut prometa i veza izradio je za potrebe Hrvatskih željeznica „Studiju Jadranske željezničke pruge“, kojom se prema jednoj varijanti predlaže gradnja preko teritorija Grada Opuzena (dionica Žeževica – Kozica – Opuzen – Stupa). Dolaskom željezničke pruge u dolinu Neretve, iznad grada Opuzena, prihvaćena je varijanta da se pruga usmjeri dalje prema Opuzenu i

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

prijeđe Neretvu, a ne preko Metkovića. Razlozi su kraća trasa (7 km) do mjesta uklapanja u zajedničku trasu na željezničkoj stanici „Stupa“ te činjenice da je vrlo otežan ulazak u koridor postojeće pruge Ploče – Metković – Mostar, pa time i u postojeći kolodvor na prostoru Grada Metkovića zbog guste izgrađenosti uz postojeću prugu. Ovim je projektom predviđen i novi željeznički kolodvor „Opuzen“ (km 411 + 700), smješten istočno od grada, na močvarnom i djelomice poljoprivrednom zemljištu, odmah nakon prijelaza pruge preko rijeke Neretve. Kolodvor je dijelom u luku polumjera 2 000 m iz razloga da se smjesti na samom rubu močvare, odnosno da zauzme što manje poljoprivrednoga zemljišta. Predviđen je na nasipu visine 10 m. Na taj način pruga je na potrebnoj visini iznad rijeke Neretve. S obzirom da pruga na prostoru Grada Opuzena prelazi preko Neretve, potencijalni most nije usklađen sa već postojećim ograničenjima za plovidbu rijekom Neretvom. Prema Studiji, željeznička prugu na prostoru Grada Opuzena vodi se na nasipu iz ekonomskih, ekoloških, estetskih, prostorno-funkcionalnih i drugih razloga. Novoplaniranu Jadransku željezničku prugu i prateće sadržaje pruge na prostoru Grada Opuzena potrebno je voditi na vijaduktu.

ZRAČNI PROMET

Obzirom na izgrađenost okolnih područja (Dubrovnik, Split, Ploče) sa infrastrukturom zračnog prometa realizacija zračne luke na području Grada Opuzena nema prometne niti ekonomske opravdanosti. Osim navedenog takvim zahvatom značajno bi se smanjile poljoprivredne površine te narušila kvaliteta prirodnog okoliša. Iz tog razloga se na području Grada Opuzena rezervira prostor za lokaciju helidroma.

Nova planska lokacija helidroma smještena je unutar poslovne zone uz naselje Opuzen, te treba osigurati eventualni turistički ili hitni-interventni promet prema drugim okolnim većim gradovima. Točna lokacija i njezino uređenje definirati će se kroz izradu posebne Studije.

POMORSKI PROMET

Prema Naredbi o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet na području Dubrovačko-neretvanske županije (N.N. broj 96/96.), na prostoru Grada Opuzena definirana je luka Opuzen, kao luka lokalnog značaja. Nalazi se na prilaznom plovnom putu, međunarodnog značaja, koji povezuje uzdužni dužobalni plovni put sa Metkovićem. Površina kopnenog dijela luke Opuzen nije poznata i naknadno će se utvrditi.

U blizini Opuzena nalazi se luka Metković, koja predstavlja putničku i teretnu luku županijskog značaja. Aktualan trend porasta prometa ove luke potrebno će biti nastaviti sa saniranjem i širenjem operativne obale nizvodno desnom obalom Neretve, zatim s renoviranjem postojećih i izgradnjom novih skladišnih prostora, modernizacijom lučke mehanizacije, te stvaranjem povoljnih tehničkih i prostornih uvjeta za efikasnije manipuliranje robom. Ovo bi obuhvatilo i luku Opuzen, čija bi važnost i značaj dodatno porasli. Rijeka Neretva osposobljena je za plovidbu brodova nosivosti do 1 500 t.

Pomorski promet brodova za prijevoz tereta, putnika te ostalih sudionika u pomorskom prometu ograničen je dubinom rijeke Neretve te mostom kod Rogotina čiji je svjetli otvor 11 m rubno te 14 m u sredini.

Izgradnja luka nautičkog turizma moguća je samo uz građevinska područja naselja ili izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene. Izgradnjom novih ili uređenjem postojećih pristaništa i vezišta u priobalnim naseljima i turističkim zonama moći će se organizirati stalni i povremeni lokalni pomorski promet, prvenstveno za potrebe turizma i ribolova. Postojeće pristanište u Opuzenu uredit će se za turistički promet, a u dijelu i organizirati kao i luka nautičkog turizma (Mala Neretva). Tu se planira gradnja luke nautičkog turizma županijskog značaja, do 100 vezova. Kapacitet i sadržaji ovog pristaništa planirani su za potrebe turističke ponude Grada Opuzena trajnog i povremenog karaktera, kao i za potrebe domaćeg stanovništva.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

RIJEČNI PROMET

Posebno je važan riječni promet, koji s obzirom na plovnost rijeke Neretve kao okosnice cjelokupnog riječnog prometa, omogućuje međusobno povezivanje naselja u dolini rijeke Neretve (Metković – Kula Norinska - Opuzen - Komin) te povezivanje s Jadranskim morem. Ovaj se prometni pravac vodi i kao prilazni pomorski plovni put, kao što je gore spomenuto. Grad Opuzen smješten je na ušću Male Neretve u rijeku Neretvu, s kojom je povezan s Jadranskim morem. Luka Opuzen nalazi se 6,5 milja uzvodno na lijevoj obali rijeke. Pličina ispred luke na sjeverozapadnom rubu, na dubini od 3,5 m, označena je crnom čunjastom plutačom. Kad je na području luke vodostaj 1 m iznad normalnog vodostaja zabranjuje se plovidba, sidrenje i pristajanje svim brodovima na dijelu rijeke od početka račvanja Male Neretve pa do željeznog mosta preko Male Neretve.

Duljina plovnog puta rijeke Neretve koji prolazi kroz teritorij Grada Opuzena iznosi 3,1 km. Čitav plovni put Neretvom (duljina 20 km) klasificira se u plovni put IV. kategorije, koji se smatra plovnim putem velikih gabarita, za plovila 1 000 – 1 500 t, duljine 80 m, širine 11,4 m i gaza do 2,5 m.

Rijeka Neretva je plovna za brodove do 3,5 m gaza od ušća do mosta u luci Metković. Na dubinu rijeke utječe količina vode, vjetrovi i morske mijene. Najniži vodostaj je ljeti za vrijeme dugotrajnih suša i južnih vjetrova, a zimi kad je mraz i bura. Za vrijeme NW vjetrova na ušću je vodostaj viši. Dolinom rijeke Neretve bura puše vrlo jako, a najjača je na području kod utvrde Kula Norinska. U ljetnom periodu prijevodne puše povjetarac iz doline, a poslijepodne obično vjetar s mora (zmorac). Za normalnih vremenskih prilika brzina struje u rijeci je mala. Nešto je jača na dijelu između luke Metković i Kule Norinske te na ušću. Ponekad može dostići i do 6 čvorova brzine, što ovisi o količini vode, vjetrovima i morskim mijenama. Za vrijeme plime i povoljnog NW vjetrova od ušća do oko 8 km uzvodno struja se ne osjeća u gornjim vodenim slojevima. Rijeka Neretva predstavlja plovni put s ograničenim mogućnostima plovidbe. Veliko ograničenje predstavlja pličina, koja se prostire otprilike preko jednu trećinu širine rijeke od lijeve prema desnoj obali, a nalazi se pred istočnim krajem pristana u luci Opuzen, odnosno kod mjesta gdje se odvaja Mala Neretva. Sjeverozapadni rub pličine označen je na dubini od 3,5 m crnom plutačom.

Obalna linija rijeke Male Neretve i rijeke Neretve, koja se koristi za privez čamaca domaćeg stanovništva ne zadovoljava potrebe stanovništva, nema odgovarajuće izgrađene obale sa potrebnom opremom za privez, servis, kao i održavanje čamaca. Planira se dogradnja obalne crte rijeka Male Neretve i Neretve kako bi se omogućio kvalitetniji privez postojećih i novijih generacija čamaca i plovila koja su sve više zastupljene na ovom prostoru.

Budući promet rijekom Neretvom planiran je sa daljnjim razvojem i poboljšanjem, ali sve u okvirima navedenih ograničenja na ovom plovnom putu. U pomorsko-riječnom prometu Grada Opuzena planirano je proširenje lučkih aktivnosti uzvodno od postojeće lokacije za 2,2 km na desnoj obali Neretve.

Potrebno je naglasiti da riječni promet ima svoju obalnu alternaciju, a to je riječna luka Metković koja ima status pomorske luke, koja uz pravilno uklapanje u sustav luke Ploče može imati značajnu ulogu u razvoju intermodalnog transporta na prometnom pravcu TER i TEM.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

U Gradu Opuzenu postoji poštanski ured (poštanski ured „Opuzen“, poštanski broj 20 355) koji se organizacijski nalazi unutar mreže poštanskog sustava veza Dubrovačko-neretvanske županije, odnosno organizacijskoj jedinici „Metković“.

Telekomunikacijska infrastruktura na području doline Neretve sastoji se od četnaest područnih centrala spojenih na mjesnu centralu u Pločama koja funkcionira kao čvorna centrala, dok su ostali objekti krajnje centrale, među kojima i Opuzen. Ovo područje je povezano u državni i međunarodni telekomunikacijski sustav radio relejnom vezom preko relejne stanice „Uljenje“ i svjetlovodom „Jadranko“. Potonji svjetlosni kabel prolazi trasom uz desnu obalu rijeke Neretve.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Mrežu telekomunikacija na području Grada Opuzena čine:

- digitalni sustavi komutacija
- spojni optički kabeli
- digitalni sustavi prijenosa
- pretplatničke TK mreže.

Proces digitalizacije komutacijskih i prijenosnih sustava na svim prometnim razinama između komutacijskih čvorišta dosegao je visoku tehničku i tehnološku razinu, uvođenjem u promet digitalnih centrala i njihovih udaljenih digitalnih pretplatničkih UPS (RSS) stupnjeva, kao i uvođenjem širokopojasnog prijenosa govornih i negovornih komunikacija, primjenom digitalnih PCM sustava s velikim brzinama prijenosa po optičkim kabelima. Taj proces obuhvaća i digitalizaciju pretplatničkih TK mreža, primjenom optičkih kabela do krajnjih korisnika, po kojima će se digitalne linije sa širokopojasnim prijenosom svih govornih i negovornih komunikacija zatvarati kod pretplatnika u digitalnim telefonskim aparatima i krajnim terminalima podataka.

Razvitak telekomunikacija temelji se na dogradnji sustava i uvođenju nove digitalne komutacije sa različitim prijenosnim sustavima ovisno o tipu i kapacitetu komutacija, lokaciji u mreži i drugo. Planira se izgradnja AT centrala u susjednoj općini Slivno u Blacama i Kleku koje će se preko područja Grada Opuzena povezati na AT centralu u Pločama.

U Opuzenu i Rogotinu predviđaju se krajnje, odnosno područne ATC tipa UPS, smještene u mjesnim poštanskim uredima, a koje će biti vezane na čvornu ATC u Pločama. Veće turističke zone imat će svoje automatske centrale. U svim podcentrima bit će smješteni područni poštanski uredi. Kapaciteti priključaka su mnogostruko povećani pa će u vremenu koje dolazi ograničavajući faktor biti lokalni razvodi po naseljima i građevinskim područjima.

Podržava se polaganje elektroničkih komunikacijskih kabela (trasa) u koridorima cestovne i željezničke infrastrukture radi zaštite i očuvanja prostora, te sprječavanja nepotrebnog zauzimanja novih površina. Zbog potreba za novim uslugama u svim naseljima u novoplaniranim prometnicama potrebno je prostornim planovima užih područja predvidjeti koridore za ugradnju elektroničke komunikacijske mreže .

Elektronička komunikacijska infrastruktura i povezana oprema obuhvaća elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i povezanu opremu na postojećim građevinama (antenski prihvat), i elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i povezanu opremu na samostojećim antenskim stupovima.

Temeljem stručne podloge „Zajednički plan razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture na samostojećim stupovima za razdoblje od 2008. do 2011. godine“, koju je izradila Udruga pokretnih komunikacija Hrvatske (UPKH) u suradnji s operatorima VIPnet d.o.o., T-Mobile Hrvatska d.o.o. i Tele 2 d.o.o. i potvrdila Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije, određene su na području Dubrovačko-neretvanske županije zone za smještaj samostojećih antenskih stupova radijusa od 1 000 m do 3 000 m unutar kojih je moguće locirati samo jedan stup. Unutar elektroničke komunikacijske zone graditi će se samostojeći antenski stup takvih karakteristika da može prihvatiti više operatora. Ukoliko je unutar planirane elektroničke komunikacijske zone već izgrađen samostojeći antenski stup/stupovi koji ne može prihvatiti druge operatere, tada se može planirati izgradnja dodatnog stupa za ostale operatore. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije koji je trenutno na snazi (donesen 2010. godine)

Samostojeći stupovi, odnosno bazne stanice planiraju se postaviti na teritorije susjednih jedinica lokalne samouprave, koje bi radijusom pokrivale i dio naseljenog područja Grada Opuzena. Postojeća najbliža bazna stanica postavljena je na području Podgradine (Općina Slivno).

Na području Grada Opuzena nalazi se planski nerealizirana lokacija radijskih i/ili TV odašiljača i pretvarača. Riječ je o lokaciji na prostoru Opuzena (Gradina), s aproksimiranom nadmorskom visinom od 70 m, a planiranom 130 m te visinom stuba od 24 m.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

4.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA**OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM**

Na području Grada Opuzena nalazi se TS 110/35 kV Opuzen, koja se napaja 110 kV električnim vodovima iz pravca Čapljine. Na spomenutu 110/35 kV trafostanicu 35 kV električnim vodom vezane su i okolne tri 35/10 kV trafostanice, od kojih jedna (TS 35/10 kV Opuzen) pokriva potrošnju na razmatranom području grada. Sustav zadovoljava sadašnje potrebe i zahtjeve u neposrednoj budućnosti.

Sve trafostanice vezane su međusobno i s istima u Neumu, Dubrovniku, Mostaru i Pločama 35 kV električnim vodovima. Na njih će se vezivati 10 kV električna mreža, te preko niza 10/0,4 kV trafostanica i 0,4 kV električnih vodova osigurati elektroopskrbu na području Grada Opuzena. Ovim područjem prolazi i 110 kV dalekovod Makarska - Opuzen koji za sada nema nikakvu direktnu vezu sa postojećom elektroopkrbnom mrežom nižeg ranga.

Na širem području planira se gradnja nove 110/20 (10) kV transformatorske stanice u Pločama koja bi se povezala sa TS "Vrgorac", sa "Makarska" i sa TS "Opuzen". Time bi se poboljšala stabilnost elektroopkrbne mreže i delte Neretve. Planirana je dogradna elektroenergetskog sustava unutar i izvan granica Grada Opuzena. U cjelini, kako bi se trajno osiguralo kvalitetno i sigurno napajanje područja Županije i usmjeravanje viška električne energije proizvedene u HE „Dubrovnik“ u elektroenergetski sustav Hrvatske, potrebno je izraditi dalekovod 220(400) kV DS Plat-Imotica-Nova Sela-Zagvozd. Planira se i gradnja sljedećih dalekovoda, koji će dodatno poboljšati elektroenergetsku opskrbu ovog područja: 2x110 kV D Opuzen – Slivno, 2x110 kV Uvod D Opuzen-Neum u TS Slivno, 2x110 kV Uvod D Ploče – Opuzen u TS Nova Sela.

Cijela će mreža biti zatvorenog-prstenastog tipa, te će se potrošaču u slučaju prekida jednog smjera opskrbe dovesti električna energija iz drugog smjera. Izvan naselja električni će vodovi biti nadzemni, a unutar urbaniziranih naselja i izgrađenih prostora kablirani.

Podatak o duljini i vrstama elektroopkrbnih vodova nije poznat i potrebno ga je naknadno utvrditi.

OPSKRBA NAFTOM I PLINOM

Opskrba plinom i naftom na području Grada nije uspostavljena. Prema tome, nema podataka za proizvodnju i cijevni transport nafte i plina. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije utvrđene su magistralne plinoopkrbne građevine, koje dijelom prolaze i kroz teritorij Grada Opuzena. Riječ je o Jonsko-jadranskom plinovodu magistralnom plinovodu nazivnog promjera DN 1000 mm i maksimalnog operativnog tlaka 75 bara. Na teritoriju Grada Opuzena prolazi njegovim istočnim dijelom, uz naselje Opuzen. Sukladno kartografskom prikazu energetskih sustava na području županije, na dijelu Grada s desne obale Neretve predviđena je gradnja i mjerno-redukcijske stanice. Riječ je o položaju na budućem dužobalnom Jadransko-jonskom prometnom koridoru.

Do realizacije plinifikacije s međunarodne i državne magistralne mreže predlaže se plinifikacija većih urbanih središta miješanim, odnosno isparenim ukapljenim naftnim plinom. To je tzv. „satelitska plinska opskrba“, koja je namijenjena većim konzumnim područjima. U industrijskoj zoni u Pločama postoji terminal za naftu i ukapljeni plin.

4.3. VODNOSPODARSKA INFRASTRUKTURA**VODOOPSKRBA**

Donjoneretvanski kraj, uključujući i Grad Opuzen, opskrbljuje se vodom s neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovskog vodovoda (NPKL). To je dio regionalnog vodovoda, koji se proteže od izvora

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Prud u Donjoneeretvanskom kraju, minimalne izdašnosti 2 770 l/s. Osim Donjoneeretvanskog kraja, omogućuje opskrbu vodom zapadnog dijela poluotoka Pelješca, otok Korčulu, Mljet i Lastovo. Sustav je građen za ukupne potrebe kapaciteta $Q=382$ l/s. Prema razvojnim planovima kapacitet mu se planira na 593 l/s, od čega je za neretvansko područje predviđeno 178 l/s. Za potrebe ovog vodovoda predviđaju se i manji zahvati na izvorištima Modro oko u Gradu Ploče (250 l/sec) i Doljane u Bosni i Hercegovini koji danas napajaju postojeće vodoopskrbne mreže u Opuzenu, Kuli Norinskoj i Metkoviću. Spomenuti kapaciteti će zadovoljiti potrebe i šireg područja radi njihove opskrbe vodom, uz zadovoljenje potreba ovog područja u pogledu razvoja industrije i turizma kao i porasta broja stanovnika. Predviđa se uključivanje svih naselja na vodoopskrbnu mrežu.

Grad Opuzen priključen je na regionalni vodovod sa dogovorenom količinom od 49 l/s vode preko izgrađene vodospreme Brštanik. Kapacitet vodospreme je $1\,000\text{ m}^3$, dvoklono ($2 \times 500\text{ m}^3$). Postupak kloriranja vode je automehaniziran. Promjer cjevovoda regionalnog vodovoda NPKL različitog je profila na području Grada Opuzena. Od stacionaže 10+250 do stacionaže 14+408 promjer cjevovoda je DN 622/25 bara, a od stacionaže 14+408 do stacionaže 21+520 promjer cjevovoda je DN 521/25 bara. Postojeći stupanj ostvarenja vodoopskrbnog sustava uvjetuje da ga samo Grad Opuzen u potpunosti iskorištava. U Donjoneeretvanskom kraju za vodopskrbu su izgrađeni sljedeći cjevovodi: Metković - Kula Norinska, Metković – Bijeli Vir – Mlinište – Badžula, Blace (Postinje) – Komarna, Duboka – Klek.

S obzirom da NPKL vodovod nije u cijelosti realiziran, ostvarivati će se u nekoliko etapa, kojima je cilj poboljšati vodoopskrbu gravitirajućeg poluotočnog i otočnog prostora. Do 2025. godine planira se realizacija druge etape, u kojoj bi se ostvarilo povećanje kapaciteta vodovodnog sustava. Kapacitet NPKL-a do 2025. godine planiran je na 602 l/s, od čega je za neretvansko područje predviđeno 237 l/s. Da bi se cijelo područje kvalitetno opskrbilo vodom potrebno je na glavnom vodu izvesti među ostalom i uređenje te sanitarnu zaštitu izvorišta Prud, uređaj za pročišćavanje vode na vodozahvatu, sustav „telemetrije“ i ostalo propisano Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije koji je trenutno na snazi.

Podatak o duljini javne vodoopskrbne mreže i potrošnji pitke vode po stanovniku nije poznat i naknadno će se utvrditi.

SUSTAVI ZA NAVODNJAVANJE

Za navodnjavanje melioracijskih područja koristi se voda iz Neretve, budući da su u vegetacijskom razdoblju kapaciteti izvora nedovoljni, dok je podzemna voda boćata. Zahvat vode za navodnjavanje s crpnom postajom izveden je uzvodno od mosta u Metkoviću na području Bosne i Hercegovine neposredno uz granicu, jer zaslanjenost do Metkovića u ljetnom razdoblju, za vrijeme smanjenih protoka Neretve, zbog prodora mora u uzvodnom smjeru prelazi dozvoljene vrijednosti.

Današnja izgrađenost sustava za navodnjavanje, koji je u zapuštenom stanju, omogućuje navodnjavanje tek dijela poljodjelskih površina, uz stalnu opasnost od zaslanjenja tla i gubitka poljodjelskih površina. Stoga je potrebno osigurati dovoljne količine svježe nezaslanjene vode za navodnjavanje koja će potisnuti more iz vodonosnika i površinskih vodotoka. Osnovu sustava čini crpna postaja kapaciteta $7,5\text{ m}^3/\text{s}$, hidrotehnički tunel dužine 0,5 km kroz koji se voda dovodi do glavnog natapnog kanala izgrađenog u nasipima sjevernim rubom područja Kuti, koji završava kod Opuzena u Maloj Neretvi, gdje se upušta cjelokupna količina vode. Mala Neretva funkcionira kao bazen slatke vode za navodnjavanje. Izgradnjom ustava na ušću u more i kod Opuzena postignuta je zaštita od zaslanjivanja s mora i iz Velike Neretve. Mreža za natapanje povezana na sustav izgrađena je samo za područje Glogačko jezero (404 ha) na melioracijskom području Opuzen-Ušće. Međutim, podsustav koji uključuje crpnu postaju "Glog" na Maloj Neretvi i tlačnu mrežu oštećen je i nije u funkciji još od 1989. godine.

Potrebno je u potpunosti rekonstruirati magistralni natapni kanal i sanirati natapne mreže te nastaviti radove na kanalskoj distribucijskoj mreži za navodnjavanje. U cilju osiguranja dovoljne količine vode za navodnjavanje planira se pregradnja rijeke Neretve u sušnom razdoblju mobilnom pregradom čime bi se spriječio prodor morske vode uzvodno. U tom bi slučaju bilo moguće kvalitetnu nezaslanjenu vodu koristiti za navodnjavanje u neograničenim količinama. Izvan sezone navodnjavanja pregrada bi bila stalno spuštена na dno, jer su tada znatno veći dotoci svježe vode s uzvodnog dijela sliva.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Tijekom ljeta bilo bi moguće realizacijom pregrade, osim osvježavanja voda Male Neretve, osvježavanje i ostalih vodotoka (Crna rijeka, kanal Vlaška, Desanska rijeka) i jezera (Birina, Mihalj).

Za realizaciju sustava navodnjavanja potrebno je izgraditi mobilnu pregradu, crpne stanice sa zahvatom izravno iz korita rijeke Neretve i Male Neretve te mikroakumulaciju s gravitacijskom mrežom za natapanje. Spomenuti sustav za navodnjavanje obuhvaća podsustav Opuzen, koji uključuje područja Vidrice, Opuzen-ušće i Luke i za kojeg se svježa voda za navodnjavanje dovodi preko ustave u Opuzenu i upušta u Malu Neretvu. Za ovo područje se osim crpljenja izravno u natapnu mrežu predviđa i crpljenje preko glavne crpne stanice Opuzen na Maloj Neretvi u jednu manju akumulaciju (Ladište), iz koje bi se omogućilo prilagodljivije i racionalnije navodnjavanje.

Sustavom navodnjavanja bi se obuhvatilo ukupno 4 280 ha, od čega u I. fazi 2 820 ha.

Za predmetno rješenje već razrađeno idejnim projektom ovog sustava navodnjavanja, treba izraditi Studiju o utjecaju na okoliš te provesti postupke procjene utjecaja na okoliš i sva potrebna daljnja istraživanja.

ODVODNJA

Kanalizacijski sustav Opuzena trenutno je u izgradnji. Izgrađen je dio glavne i sekundarne kanalizacijske mreže vezane za središnji dio naselja kao i dijelove naselja sa većom gustoćom naseljenosti sa uređajem za pročišćavanje i ispuštom u Neretvu. U tijeku su radovi vezani za poduzetničku zonu, kao i radovi na povezivanju naselja sa lijeve obale Male Neretve na kanalizacijsku mrežu.

Odvodnja otpadnih voda Grada Opuzena riješena je na način da se otpadne vode putem kanalizacijskog sustava usmjeravaju prema mehaničko-biološkom uređaju za pročišćavanje smještenom zapadno od državne ceste D-8 (uz zonu gospodarske namjene), sa ispuštom pročišćenih otpadnih voda u rijeku Neretvu. Čitav sustav javne kanalizacije izvodi se kao razdjelni. Oborinske vode prihvaćaju se putem zasebne oborinske kanalizacije unutar zona naselja i najkraćim putem usmjeravaju prema recipijentima (vodotoci, kanali) uz prethodno čišćenje na separatorima ulja, masti i pijeska. Ostale oborinske vode prihvaćaju se preko cestovnih jaraka i meliorativnih kanala te upuštaju u vodotoke.

Prostornim planom uređenja Grada Opuzena, sva naselja i gospodarske zone unutar područja Grada obuhvaćena su mrežom javne kanalizacije sa njezinom etapnom realizacijom ovisno o koncentraciji korisnika i namjene prostora. Iznimno, u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja Pržinovac, do izgradnje javne mreže odvodnje, mogu se stambene građevine priključiti na individualne uređaje veličine do 10 ES, na način prihvatljiv sa aspekta zaštite okoliša. Izdvojene zone gospodarske namjene mogu se graditi samo uz uvjet rješenja odvodnje otpadnih voda zatvorenim kanalizacijskim sustavom s pročišćavanjem.

Povećani broj lokalnog stanovništva i turista, te velika potrošnja vode za potrebe gospodarstva uvjetovat će izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih kanalizacionih sistema iz kojih će se pročišćene vode ispuštati u rijeke ili more.

Otpadne i oborinske vode u delti Neretve prikupljat će se pomoću više zasebnih kanalizacionih sistema, a to su:

- Metković - Vid - Krvavac II
- Kula Norinska - Krvavac I
- Opuzen - Trnovo - Podgradina

Otpadne vode u planiranim kanalizacijskim sistemima dovodit će se do uređaja za pročišćavanje, te se pomoću podvodnih izljeva ispuštati u more ili rijeke (Neretva i Mala Neretva), koji služe kao recipijent. Mjesto izljeva otpadnih voda treba ispitati i odabrati prema podvodnim strujama i drugim relevantnim faktorima.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Glavni kolektori kanalizacije otpadnih voda bit će položeni u javne prometnice prema važećim propisima obzirom na ostale instalacije. Samo na mjestima gdje se to ne može izbjeći, kolektori će svojom trasom proći preko zemljišta za druge namjene. Glavni kolektori će po najkraćim trasama dovesti vodu do uređaja putem gravitacionog toka i tlačnih dionica za prepumpavanje.

Mreža (priklučni ogranci) spojiti će se na glavne kolektore u predviđenim oknima. Na ogranke će se priključiti kućni odvodi. Kod priključivanja kućnog odvoda potrebno je nastojati da se isti grupiraju u nepropusnoj izvedbi i spoje na kolektor (ogranak).

Obzirom na veličinu Grada i naselja, sastav otpadnih voda, mogućnost širenja, pa i prihvata otpadnih voda, za tretman otpadnih voda usvaja se centralni gradski uređaj za pročišćavanje. Uređaj se predviđa graditi u etapama ovisno o izgradnji kanalske mreže i broju priključenih korisnika, razvoju industrije itd. Industrija, obzirom na sastav, količinu i karakter upotrebe voda, mora imati predtretman za određene kategorije voda prije ispuštanja u Neretvu ili na uređaj.

Zona Centar sa Trnovom, uključujući Prantorno i Barake koje se jednom crpnom stanicom za prijelaz preko Male Neretve gravitaciono dovodi do prometne petlje i dalje do uređaja za prečišćavanje. Kolektori smješteni u glavne prometnice i ulice kako je prikazano na listu broj 3. Glavni kolektor zone smješten uz južni rub prometnice Opuzen - Metković.

Zona Podvornice gravitaciono je spojena na glavni kolektor do uređaja za prečišćavanje. Glavni kolektor smješten južno od prometnice Ploče - Dubrovnik.

Zona Mala Neretva riješena je pomoću gravitacionih sabirnih i tranzitnih kolektora, sa skupljanjem svih količina sa obje obale Male Neretve i precrpljivanjem u glavni kolektor smješten južno od prometnice Ploče - Dubrovnik (kao kod zone Podvornice). Za odvodnju upotrebljenih voda koristiti će se 6 crpnih stanica.

Godine 2011. izrađen je „Elaborat zaštite okoliša – Sustav javne odvodnje Grada Opuzena – 2.faza – gravitacijski kolektori 22 i 23“ u sklopu IPARD programa. Elaborat je u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom više razine koja je trenutno na snazi. Predmetni zahvat u prostoru nalazi se unutar građevinskog područja naselja. U odnosu na Izvedbeni projekt – „Sustav javne odvodnje Grada Opuzena – 2.faza: Gravitacijski kolektori, cs Prantorno i tlačni cjevovodi“, kojeg je izradila tvrtka „Infra projekt“ 2007. godine, predviđeni gravitacijski cjevovod (kolektor 23) je nešto dulji, s obzirom da se u glavnom projektu nije uzelo u obzir buduće širenje naselja na istok. Gravitacijski je cjevovod cijelom svojom trasom sada projektiran u većem nagibu, a u sustav odvodnje dodana je još jedna crpna stanica „Spomenik“.Trasa gravitacijskog cjevovoda, tamo gdje je bilo mogućena, vođena je u trupu obalnih prometnica.Zbog potrebe premještanja na jednom dijelu kolektora uz Malu Neretvu (kolektor 22) izvršit će se i rekonstrukcija postojećeg vodovoda. Projektirano rješenje gravitacijskih cjevovoda sastoji se od pet gravitacijskih cjevovoda koji gravitiraju crpim stanicama „Prantorno“ i „Spomenik“, s pripadajućim sifonskim tlačnim cjevovodom ispod Male Neretve i tlačnim cjevovodom.

Kapacitet uređaja za pročišćavanje nije poznat i naknadno će se utvrditi.

MELIORACIJSKA ODVODNJA

Elaboratom „Vodnogospodarsko rješenje i uređenje sliva Donje Neretve - I. faza“, Građevinski fakultet Split, 1996., predloženo je melioracijsko uređenje doline Neretve koje se oslanja na dosadašnje projekte. Intenzivnom melioracijom uništava se prirodni krajobraz i ugrožava se prirodna ravnoteža. Donjoneretvansko područje je, zbog raznolikosti ornitofaune koja ovdje prezimljuje ili je na preletu prema Africi, uvršteno u Ramsarski popis močvara od međunarodne važnosti, te u projekt "Bird Life International: Important Bird Areas in Europe". Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske predlaže se zaštita cjelokupnog područja doline donje Neretve u rangu parka prirode.

Radovi u budućnosti moraju prije svega temeljiti na zaštiti i unapređenju postojećeg sustava. Potrebno je spriječiti sve nekontrolirane radnje na državnom zemljištu, zaustaviti devastiranje i uništavanje izgrađenih objekata melioracijskog sustava, te usvojiti model upravljanja cjelokupnim prostorom donje

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Neretve. Potrebno je provoditi interdisciplinarna istraživanja (biološka, ekološka, pedološka, hidrološka, geomehanička i hidrogeološka) kojima će se, među ostalim, preispitivati mogućnosti proširenja melioracijskih zahvata, te utvrditi obuhvat i način korištenja zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju zaštite voda, tla i zemljišta, te očuvanja biološke raznolikosti (održivi razvoj u poljoprivredi). Pri samoj realizaciji vodnogospodarskih zahvata potrebno je predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica. U prvoj fazi potrebno je sanirati oštećenja na crpnim postajama i kanalizacijskoj mreži oštećenoj slijeganjem zemljišta i zapuštenoj zbog neriješenih imovinskih odnosa nakon propadanja nekadašnjih društvenih poduzeća, tako da je gotovo potrebno graditi novu mrežu po starim trasama. U cilju unapređenja stanja potrebno je u prvom redu uspostaviti kvalitetan monitoring i motrenje (vodostaji, kemizam - posebno slanost, meteorološki parametri). Rješavati se mora zaslanjivanje površinskog sloja tla jer je to najveći problem. U tu svrhu će se kontrolirati dotok podvirne mineralizirane vode iz dubljih vodonosnih slojeva. Također će se organizirati mjerenja kako bi se utvrdilo koje razine vode u kanalima treba održavati, odnosno po kojem režimu trebaju raditi crpne postaje. To je potrebno jer se pri nižim vodostajima povećava dotok iz aluvijalnog podzemlja, dok se pri višim vodostajima javlja zamočvarivanje niskog zemljišta.

Na području Opuzen - ušće, gdje kote terena variraju od - 3,0 m do + 2,0 m, povoljno bi bilo sustavom ustava kaskadno održavati razine vode po dijelovima mreže sukladno kotama terena. Prije rekonstrukcije postojeće kanalske mreže kao i postojećih crpnih stanica, treba izvršiti ocjenu potrebnih zahvata s obzirom na izmjene koje su od trenutka projektiranja do danas nastale na terenu (npr. na područje Opuzen ušće ne dolazi ranije projektirana drenirana voda iz Vidrica, koja se umjesto sifonom u ovo područje izravno prepumpava u Malu Neretvu). Sanaciju melioracijskog sustava uz potrebne rekonstrukcije i dogradnje, potrebno je izvršiti na melioracijskim područjima Koševo - Vrbovci, Luke, Vidrice i Opuzen - ušće. Radi zaštite melioracijskog područja Vidrice potrebno je izvršiti rekonstrukciju zečjeg nasipa uz lijevu obalu Male Neretve. Također je potrebno predvidjeti minimalne melioracijske radove u današnjem inundacijskom prostoru Male Neretve, u novim uvjetima regulacijskih radova (bez rasterećenja velikih voda Neretve kroz korito Male Neretve).

4.4. GOSPODARENJE OTPADOM

Organizirano odlaganje otpada s prostora Grada Opuzena (naselja Buk-Vlaka, Opuzen, Pržinovac) ostvaruje se izvan granica Grada, na odlagalištu „Dubravica“ na teritoriju Grada Metkovića. Njime se koriste još Grad Metković te Općine Slivno i Zažablje. Odlagalište je smješteno 3 km jugoistočno od Metkovića, uz naselje Dubravica. Riječ je o prirodnoj udolini u krškom terenu, površine 3,1 ha, koja je već ispunjena otpadom. Odlaze se komunalni i interni otpad, koji se redovito poravnava i zbija. Na odlagalištu se nalazi pretovarna stanica, građevina za obradu građevinskog otpada i reciklažno dvorište. Uz odlagalište je izgrađena i cisterna za vodu. Građevinska dozvola izdana je 2007. godine, prema kojoj je izvršena sanacija. Predviđa se zatvaranje ovog odlagališta te preseljenje odlaganja otpada na županijski centar za gospodarenje otpadom. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije utvrđen je cjeloviti sustav gospodarenja otpadom sa županijskim centrom za gospodarenje otpadom na lokaciji Lučino razdolje u Općini Dubrovačko primorje.

Na području Grada Opuzena evidentirane su tri lokacije na kojima se odlaže otpad. Riječ je o tzv. „divljim odlagalištima“: „Nadvožnjak-Petlja“, „Otkupna stanica za metale“, „Iza uređaja za pročišćavanje otpadnih voda“. Planom gospodarenja otpadom Grada Opuzena iz 2010. godine predviđeno je saniranje i zatvaranje ovih odlagališta.

Odlagalište „Nadvožnjak-Petlja“ se nalazi uz prometnice na raskrižju DC-8 i DC-9, u dužini oko 200 m. Površina smetlišta iznosi 0,05 ha i odlaže se glomazni otpad, sa nešto manje komunalnog otpada.

Odlagalište „Otkupna stanica za metale“ nalazi se također uz prometnice na raskrižju DC-8 i DC-9, uz napuštenu postaju Otkupnog metala, u dužini od 50 m i površine od 0,01ha. Radi se većinom o proizvodnom otpadu, pa je lokaciju potrebno urediti i zatvoriti.

Odlagalište „Iza uređaja za pročišćavanje otpadnih voda“ nalazi se u blizini uljare i uređaja za obradu otpadnih voda (kanalizacijskog kolektora) uz lokalnu prometnicu. Površina je 0,05 ha, a odlaže se većinom komunalni otpad sa nešto malo glomaznog otpada i granja.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Potonje dvije opisane lokacije odlagališta potrebno je urediti i privesti namjeni za mini reciklažno dvorište ostalih vrsta otpada.

Temelj politike gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj sadržani su u Zakonu o otpadu („Narodne novine“, br. 178/04, 111/06, 60/08), Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 130/05) te Planu gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. do 2015. godine. U skladu s navedenim propisima i Planom gospodarenja otpadom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Grad Opuzen donosi Plan gospodarenja otpadom. Trenutno važeći Plan gospodarenja otpadom na prostoru Grada Opuzena donesen je 2010. godine, a odnosi se na razdoblje od osam godina.

Jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) dužne su:

- prostornim planovima utvrditi lokacije za građevine i postrojenja za gospodarenje otpadom
- donijeti plan gospodarenja otpadom, usklađen s županijskim planom gospodarenja otpadom, programom zaštite okoliša županije i grada, odnosno grada (ukoliko postoje)
- organizirati prikupljanje i sigurno odlaganje komunalnog otpada u skladu sa standardima i planom gospodarenja otpadom grada/općine
- poticati sustavno educiranje i informirati proizvođače, lokalne organizacije i stanovništvo
- omogućiti odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina i biootpada: postaviti odgovarajuće spremnike i osigurati gradnju reciklažnih dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u gospodarenju komunalnim otpadom
- osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za građevinski otpad
- organizirati prijevoz otpada do centara za gospodarenje otpadom
- sanirati divlja odlagališta (smetlišta) na svom području te osigurati uklanjanje i zbrinjavanje/uporabu otpada koji je nepoznata osoba odbacila u okoliš na njihovom području
- narediti osobama koje odlažu otpad protivno odluci o komunalnom redu i/ili (na vlastitoj ili tuđj nekretnini) putem komunalnog redara da taj otpad odlože na propisan način o vlastitom trošku.

S obzirom da se do 2020. godine procjenjuje porast broja stanovnika i intenziteta gospodarske aktivnosti, prognozira se porast ukupnog i pojedinih vrsta otpada (komunalni, neopasni proizvodni otpad) na prostoru Grada Opuzena. Izdvojenim skupljanjem pojedinih otpadnih materijala, kao npr. papira, stakla, dijela plastike, biorazgradivog otpada i dr., količina otpada znatno bi se smanjila. Također, pretpostavlja se da će se dio proizvodnog otpada zbrinuti na neki drugi način, tj. reciklirati.

Na području Grada Opuzena ne postoje objekti za prihvatanje odvojeno skupljenih pojedinih vrsta otpadnih materijala. Predviđa se izgradnja mini reciklažnog dvorišta do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i korištenje reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice na odlagalištu „Dubravica“ kod Metkovića. Također, nije postavljen niti jedan „zeleni otok“, koji bi trebali biti na javnim gradskim površinama. U cilju kvalitativnog unapređenja sustava odvojenog sakupljanja otpada i primarne reciklaže, u sljedećih šest godina predviđa se realizacija sljedećeg:

- postavljanje reciklažnih otoka (sedam kompleta prema broju stanovnika + jedan za turizam)
- izgradnja mini reciklažnog dvorišta na lokaciji do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i lokacija Luke (odlagalište otpada lokacija za istraživanje)
- izgradnja mini reciklažnog dvorišta za metalni otpad na lokaciji Otkupne stanice
- reciklažno dvorište za građevinski otpad u kamenolomu „Glavice“ (prerada pomoću mobilnog postrojenja)
- pretovarne stanice koja bi bila puštena u rad nakon uspostave regionalnog centra na području deponije „Dubravica“

Reciklažne otoke ili „zelene otoke“ čine posude/kontejneri za skupljanje otpadnog papira, ambalažnog stakla, PET i metalne ambalaže od pića i napitaka na jednoj lokaciji. Ostvariti će se u dvije etape: I. etapa – jedan reciklažni otok na minimalno 750 stanovnika, II. etapa – jedan reciklažni otok na minimalno 500 stanovnika.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Reciklažno dvorište predstavlja fiksno nadzirano mjesto za razvrstavanje i privremeno skladištenje raznih otpadnih tvari, koje nastaju u domaćinstvima. Izgradnja reciklažnog dvorišta osigurava se na oko 1 000 – 1 500 m² tlocrtno površine. Lokacija reciklažnog dvorišta za svoje područje Grad Opuzen će definirati sa Gradom Metković na odlagalištu „Dubravica“. Podkategorija je mini reciklažno dvorište, koje predstavlja fiksno povremeno nadzirano mjesto za izdvojeno odlaganje određenih vrsta optadnih tvari, koje nastaju u domaćinstvima. Površina je 200 – 500 m². Lokaciju na svom području Grad Opuzen je definirao na lokaciji bivše otkupne stanica za metale. Zbog blizine i malog prostora koristiti će se samo za metale i elektronički otpad. Za ostale vrste otpada predlažu se lokacije do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i lokaciji Luke.

Uvjeti reciklaže građevinskog otpada vrlo su složeni i redovito zahtijevaju izgradnju posebnih postrojenja. Lokaciju reciklažnog građevinskog dvorišta na svom području Grad Opuzen će definirati sa tvrtkom „Glavice d.o.o.“.

Lokacija pretovarne stanice određuje se na temelju gustoće stanovništva pojedinih područja i udaljenosti promatranog prostora od Centra za gospodarenja otpadom. Grad Opuzen će koristiti Pretovarnu stanicu „Dubravica“ budući da je prosječna udaljenost od središta Grada do predviđenih pretovarnih stanica „Lovornik“ i „Dubravica“ skoro ista.

5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

5.1. KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA

U okvirima ukupnih prirodnih resursa najveći značaj, koji prelazi lokalne okvire, s obzirom na svoju vrijednost ima kvalitetno uređeno i meliorirano poljoprivredno zemljište, zaštićena prirodna područja, prostor vodotoka rijeke Nerete i priobalno područje uz morski akvatorij kao dio prostora od posebnog značaja za budući razvitak. Navedeni resursi čine dio prirodno-geografskih vrijednosti i predstavljaju glavnu podlogu za razvitak ukupnog razmatranog područja, te kao takvi, s obzirom na svoju vrijednost i učešće u čitavom županijskom prostoru imaju, osim lokalnog i širi županijski, a dijelom i državni značaj. Relativno mala izgrađenost prostora također doprinosi većoj vrijednosti i očuvanosti ovog prostora.

Osim izvornih prirodnih područja, važnih za očuvanje ekološke stabilnosti, a što obuhvaća vodotok Neretve i ostale vodotoke, kao dijelova vrijednog okoliša, naglašena je potreba očuvanja vrijednosti krajobraz, tj. čitavog ravničarskog poljoprivrednog dijela. Na tom području Grada formira se zanimljiv krajobraz sa ravničarskom konfiguracijom terena uz izmjenjivanje prostora poljoprivrednih i vodenih površina u okvirima ukupno kultiviranog (melioriranog) poljoprivrednog krajobraza unutar kojeg su naglašeni potezi značajnih vodotoka (Neretva). Radi zaštite vrijednosti okoliša predviđeno je ograničenje izgradnje sa ciljem zadržavanja postojećeg atraktivnog izgleda ovih krajolika.

Ukupno raspoloživo zemljište na prostoru Grada Opuzena zauzima 837 ha, od čega je obradivo 796 ha ili čak 95%. Šumsko zemljište je ovdje neznatno prisutno, sa zajednicama malog areala. Zauzimaju 2,4% ukupnog raspoloživog zemljišta (tablica 24.).

Ukupne vodne površine na prostoru Grada obuhvaćaju vodotoke i kanale, koji zauzimaju ukupno 180,94 ha, što čini 7,53% ukupne površine Grada. Vodotoke čine: dio toka rijeke Neretve od 3,1 km (14,1% ukupne duljine toka Neretve u Hrvatskoj), Mala Neretva (10 km) i Crepina. Postojeće vode u okviru vodotoka i lateralnih kanala treba štiti prvenstveno ograničenjem primjene gnojiva i pesticida te sprečavanjem njihovog daljnjeg jačeg zaslanjivanja, uključivo obaveznu izvedbu sustava ili objekata za zbrinjavanje otpadnih voda naselja, čime će se osigurati kvaliteta vode u razini II. i III. kategorije. Površine pojedinih tipova hidrografskih resursa (vodotoci, kanali) nisu dostupni i potrebno ih je naknadno utvrditi.

Grad Opuzen ima izlaz na more, s obalnom crtom duljine 1 550 m. Površinski, ukupna jedinica lokalne samouprave sastoji se od kopnenog i morskog dijela. Kopneni iznosi 2 404 ha (93,4%), dok morski 1 690 ha (6,6%). Morska obala i dio mora u sastavu Grada predstavlja posebno vrijedan prirodni

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

resurs, čija se buduća valorizacija planira kao ugostiteljsko-turistička. Riječ je obalnom području naselja Pržinovac. Uvjeti gradnje u ovom prostoru određeni su posebni uvjetima gradnje propisanim za zaštićeni obalni pojas (ZOP), uzevši u obzir i procjene utjecaja na okoliš te ekološku mrežu.

5.2. ZAŠTITA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE

5.2.1. Zaštićene prirodne vrijednosti i ekološka mreža

Na području Grada Opuzena temeljem Zakona o zaštiti prirode zaštićene su sljedeće prirodne vrijednosti:

- u kategoriji „posebni rezervat“: ihtiološko-ornitološki „jugoistočni dio delte Neretve“ – 250 ha (dio na prostoru Grada Opuzena)

Na temelju Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 70/05) predlaže se zaštititi sljedeće dijelove prirode na prostoru Grada Opuzena:

- u kategoriji „park prirode“: park prirode „Delta Neretve“ – 24 870,9 ha (dio na području Grada Opuzena)

PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE

Ekološka mreža je sustav funkcionalno povezanih područja važnih za ugrožene vrste i staništa. Funkcionalnost ekološke mreže osigurana je zastupljenošću njezinih sastavnica. Područja ekološke mreže sukladno EU ekološkoj mreži NATURA 2000 podijeljena su na područja važna za ptice te područja važna za divlje svojte osim ptica i stanišne tipove. Unutar ekološke mreže njezini dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima. Ekološki koridor je ekološka sastavnica ili niz takvih sastavnica koje omogućuju kretanje populacijama živih organizama od jednog lokaliteta do drugog. U Hrvatskoj je ekološka mreža propisana Zakonom o zaštiti prirode, a obuhvaća tzv. ekološki važna područja od međunarodne i nacionalne važnosti koja su međusobno povezana koridorima. Ekološka mreža proglašena je Uredbom Vlade Republike Hrvatske u listopadu 2007. (NN 109/07). Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štiti kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak ocjene prihvatljivosti za prirodu svakog ugrožavajućeg zahvata. Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacijske uvjete. U tablici 25. prikazana su važna područja za divlje svojte i stanišne tipove na prostoru Grada Opuzena.

Naselje	Naziv (površina)	Smjernice
sva naselja	Delta Neretve (k: 2 405, 9 ha, m: 77,8 ha)	4,6,7,8,10,11,22,23,28,30,100,101,102,103,107,109,119,5000,6000, Ostalo: prolazi za anadromnu migraciju, zaštititi mrijesna staništa, dio područja posebni ornito-ihtiološki rezervat
Pržinovac	Ušće Neretve (k: 6,3 ha, m: 77,8 ha)	4,23, Ostalo: zabrana gradnje

Tablica 25. Važna područja za divlje svojte i stanišne tipove na području Grada Opuzena, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Područje Grada Opuzena ulazi i u međunarodno važna područja za ptice (tablica 26.).

Grad/Općina	Naziv (površina)	Smjernice
Metković, Ploče, Kula Norinska, OPUZEN, Slivno, Zažablje	Delta Neretve (24 870,9 ha)	4; 5; 6; 7; 8; 9; 11; 22; 23; 28

Tablica 26. Međunarodno važna područja za ptice na području Grada Opuzena, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

Za izradu prostorno-planske dokumentacije potrebno je potrebno je razmotriti i ostale aspekte ekološke mreže, koji su prisutni na prostoru Općine. Ponajprije ugrožena i rijetka staništa, te je sukladno tome potrebno zatražiti i podatak od nadležnih institucija. Potrebno je i poštivati smjernice za mjere zaštite za područja ekološke mreže, zatim u svrhu očuvanja stanišnih tipova, propisanih Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova (površinske kopnene vode i močvarna staništa, neobrasle i slabo obrasle kopnene površine, travnjaci, cretovi, visoke zeleni i šikare, šume, more i morska obala te podzemlje).

Temeljem članka 36. Zakona o zaštiti prirode, za svaki planirani zahvat koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, potrebno je provesti ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

Prilikom provođenja postupaka određenih Zakonom o zaštiti okoliša te Zakonom o zaštiti prirode posebnu pozornost obratiti na sljedeće planirane zahvate uključujući i sagledavanje kumulativnih efekata s ostalim postojećim i planiranim zahvatima koji mogu imati negativan utjecaj na područja ekološke mreže:

- luka Ploče – potrebno sagledati skupni utjecaj (budući terminali i proizvodne zone) u kontaktnoj zoni sa planiranom Parkom prirode „Delta Neretve“
- planirani sadržaji na ušću Neretve – prije nego se odobri bilo koji pojedinačni zahvat potrebno je sagledati zbirni utjecaj svih planiranih zahvata i sadržaja u tom prostoru na područje ekološke mreže
- NPKL (Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovski vodovod) – potrebno ocijeniti kako će povećanje kapaciteta vodocrpilišta Prud i Modro oko utjecati na vodni režim donjeg toka Neretve i na ciljeve očuvanja ekološke mreže
- planirane turističke zone u posebno osjetljivom području kao što je ušće Neretve
- utvrđivanje sa stanovišta zaštite podloge spornih trasa za uzdužnojadransku željeznicu velikih brzina koja prolazi preko teritorija Grada Opuzena

Navedeni zahvati označavaju se kao istražne lokacije koje su sporne sa stanovišta zaštite prirode te ih nije moguće konačno utvrditi bez provedenog postupka ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

5.2.2. Zaštita i očuvanje kulturne baštine

U Gradu Opuzenu su ukupno četiri zaštićena, preventivno zaštićena i evidentirana kulturna dobra. Tri su zaštićena i preventivno zaštićena, dok je jedan evidentiran. Podatak o broju i udjelu obnovljenih i oštećenih kulturnih spomenika nije poznat i naknadno će se utvrditi.

Zaštićena kulturna dobra su:

- rodna kuća Matić u Opuzenu
- rodna kuća Stjepana Filipovića u Opuzenu.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Preventivno zaštićena kulturna dobra su:

- mramorna skulptura rimske carice Livije Drusille u Opuzenu.

Evidentirana kulturna dobra su:

- urbana cjelina centar Opuzena u Opuzenu.

Područje Grada Opuzena nalazi se unutar kulturnog krajobraza doline Neretve, odnosno područja oko Neretve uz deltu. Kulturni krajolik doline Neretve, koji obuhvaća još i područje uz Neretvu oko Vida i Metkovića, jedan je od 17 kulturnih krajobraza Dubrovačko-neretvanske županije.

U cilju očuvanja identiteta povijesne cjeline u Opuzenu prostor je potrebno uređivati na načelu urbane rekonstrukcije u pravilu prema zatečenoj arhitektonsko-urbanističkoj matrici, a za posebno vrijedne arhitektonske cjeline sukladno konzervatorskoj podlozi preporuča se i potpuna rekonstrukcija. U zonama neposredne okolice Opuzena treba primijeniti mjere urbane rekonstrukcije, odnosno uspostaviti primjereno stanje radi poboljšanja uvjeta života i rada.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Izrada dokumenata prostornog uređenja

Od uspostave Grada Opuzena kao jedinice lokalne samouprave 1997. godine, donesen je jedan Prostorni plan uređenja („Neretvanski glasnik“, br. 02/04). Četiri godine poslije donesene su prve izmjene i dopune Prostornog plana uređenja („Neretvanski glasnik“, br. 03/08).

STRATEŠKI DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA NA SNAZI			
1	2	3	4
red.br.	dokument	Službeno glasilo NN RH/ godina	napomena
1.	STRATEGIJA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE	1997.	DONESENA NA SJEDNICI ZASTUPNIČKOG DOMA SABORA REPUBLIKE HRVATSKE 27. LIPNJA 1997.
2.	PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE	50/99	-

PROSTORNI PLANOWI NA SNAZI - STRATEŠKI				
1	2	3	4	5
red. br.	prostorni plan	površina obuhvata /km2/ ukupno/ kopno/more	Službeno glasilo; objave odluke o izradi; faza izrade	napomena
1.	PROSTORNI PLAN DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE	9 288,69/ 1 780,86/ 7 507,83	SG DNŽ 06/03, 03/05, 03/06 i 07/10	-
2.	PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA OPUZENA	25,73/ 24,04/ 1,69	Neretvanski glasnik, 02/04., 03/08.	

PROVEDBENI PROSTORNI PLANOWI NA SNAZI			
DETALJNI URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA			
1	2	3	
red.br.	dokument	Službeno glasilo/godina	i
1.	DPU JUGOZAPADNOG DIJELA ZONE URBANIH FUNKCIJA GRADA OPUZENA	"Neretvanski glasnik", br. 02/04.	
2.	DPU DIJELA CENTRALNE ZONE	"Neretvanski glasnik", br. 04/06.	
3.	DPU UREĐENJA II. FAZE RADNE ZONE "OPUZEN"		
4.	DPU POSLOVNE ZONE 2 (ZONA MALOG I SREDNJEG GOSPODARSTVA)	"Neretvanski glasnik", br. 08/07.	

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

DRUGI RAZVOJNI DOKUMENTI I PROGRAMI ŽUPANIJSKE RAZINE			
1	2	3	4
red.br.	dokument	Službeno glasilo/godina	izrađivač
1.	RUDARSKO-GEOLOŠKA STUDIJA DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Hrvatski geološki institut
2.	STRUČNA EKSPERTIZA GOSPODARSKOG RAZVITKA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE S NAGLASKOM NA TURIZAM	-	URBING d.o.o. Zagreb
3.	PRIRODOSLOVNA PODLOGA DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Državni zavod za zaštitu prirode
4.	STRUČNA EKSPERTIZA GLAVNIH CESTOVNIH KORIDORA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
DRUGI RAZVOJNI DOKUMENTI, DOKUMENTI I PROGRAMI OPĆINSKE RAZINE			
1.			
2.			
3.			

PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Posljednji dokument praćenja stanja u prostoru Grada Opuzena izrađen je 2005. godine i obuhvatio je naredno četverogodišnje razdoblje (2005.-2009. godine). Prema tadašnjem pravilniku, dokument praćenja stanja u prostoru morao se izrađivati u dva dijela: Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Prema Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Opuzena („Neeretvanski glasnik“, br. 04/06.) definirana je izrada dokumenata prostornog uređenja i ostale dokumentacije kroz razdoblje 2005.-2009. godine. Do danas donesene su samo Izmjene i dopune prostornog plana uređenja Grada Opuzena („Neretvanski glasnik“, br. 03/08.) te Izmjene i dopune detaljnog plana uređenja Centralne zone („Neretvanski glasnik“, br.04/06.). Godine 2007. donesen je detaljni plan uređenja poslovne zone 2 (zona malog i srednjeg gospodarstva) („Neretvanski glasnik“, br. 08/07.). Od 2009. godine do danas razdoblje je koje ne pokriva niti jedno Izvješće o stanju u prostoru. Danas se usmjerava na ciljne Izmjene i dopune prostornog plana uređenja Grada Opuzena.

INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspekcijski nadzor može se sagledavati kroz rad inspekcija:

- građevinska inspekcija
- nadzor gradnje u skladu s dozvolom
- nadzor gradnje – obustava gradnja građevina bez dozvole
- izvršenja rješenja o uklanjanju
- urbanistička inspekcija
- nadzor pojedinačnih akata
- nadzor općih akata
- inspekcija zaštite okoliša
- nadzor pojedinačnih slučajeva kršenja odredbi zakona
- nadzor sustava uspostavljenog zakonom o zaštiti okoliša i podzakonskim aktima

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

- nadzor nad odlagalištima otpada
- upravni nadzori nadležnog Ministarstva nad radom Upravnog odjela prilikom izdavanja akata za gradnju
- inspekcija ministarstva kulture nad zaštićenim kulturnim dobrima
- inspekcija zaštite prirode nad zaštićenim prirodnim dobrima i dr.

Podaci o nadzoru urbanističke i građevinske inspekcije (broj rješenja) posjeduje jedinica lokalne samouprave te će se stoga naknadno utvrditi.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITYNIH AKTIVNOSTI

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Opuzena obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Generalne mogućnosti daljnjeg razvoja prvenstveno su vezane uz prirodne i prostorno-prometne pogodnosti područja koje karakterizira velika površina kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta prisutnog na čitavom teritoriju Grada, dobro razvijena prometna infrastruktura, pogodnosti proizašlih iz blizine gospodarski razvijenih gradova Metkovića i Ploče, uključivo prirodne kvalitete ovog područja izražene prvenstveno kroz vodotok rijeke Neretve, te potencijalne mogućnosti razvitka turizma na riječnom i morskom akvatoriju dopunjenog sa prezentacijom obnovljene i uređene povijesne jezgre Grada Opuzena.

Unutar ukupnog naprijed navedenog prostora Grada poseban značaj ima poljoprivredno zemljište, kao osnovni razvojni resurs. Navedene pogodnosti dopunjavati će se drugim gospodarskim aktivnostima vezanim uz poljoprivrednu proizvodnju (skladištenje, pakiranje, poluprerada i prerada) čemu će pogodovati i dobra prometna povezanost Grada sa drugim područjima preko prometnica najviše državne razine (DC-8, DC-9). Osim toga, priobalno i riječno područje sa svim atraktivnostima prirode i povijesnih znamenitosti mogu kroz čitav niz drugih djelatnosti dodatno utjecati na kvalitetu gospodarskog razvitka, ali i životnog standarda lokalnog stanovništva.

Ograničenja razvoja na predmetnom području Grada Opuzena proizlaze danas iz postojeće demografske situacije, dosadašnje stagnacije gospodarstva, nedovoljne razvijenosti urbane strukture naselja sa pratećim sadržajima, odnosno objektima društvene i komunalne infrastrukture, uključivo ugroženost okoliša kroz preveliku primjenu umjetnih gnojiva i pesticida. Isto tako određena ograničenja razvoja proizaći će iz postavljenih uvjeta zaštite pojedinih vrijednih dijelova prirodnog prostora, vezano uz kvalitetno poljoprivredno zemljište, park prirode Neretva, te druga zaštićena područja i povijesne vrijednosti (kulturna dobra). Međutim, sva ograničenja koja proizlaze iz uvjeta realno sagledane potrebe zaštite prirodnih resursa i okoliša mogla bi se smatrati dobrodošlim, budući će i sagledani razvitak ovog područja biti temeljen dijelom na održivom korištenju resursa i ekoloških vrijednosti prostora te što višoj razini očuvanja i zaštite prirodnih vrijednosti. Radi toga će pristup budućem uređivanju i korištenju prostora biti u direktnoj relaciji prema zaštiti prirodnih vrijednosti koje će imati dominantan značaj, a uređivanje prostora treba se realizirati na način koji u potpunosti osigurava i unapređuje postojeće resurse i prirodne vrijednosti područja. Tako se uvjetuje usmjerenje nove izgradnje na i uz područja postojećih naselja, dok se samo pojedine gospodarske aktivnosti sa pratećim proizvodnim djelatnostima lociraju unutar ili uz prirodno-proizvodne resurse, odnosno u blizini glavnih prometnih pravaca kao proširenja već postojećeg građevinskog područja izvan prostora naselja. Pri tome se ta izgradnja treba usklađivati sa svim ograničenjima koja proizlaze iz uvjeta održivog korištenja resursa i okoliša, te potreba zaštite prostora.

Drugi tip ograničenja razvoja prisutan je na kvalitetnijim već djelomice uređenim poljoprivrednim prostorima, kako u odnosu na njihovu proizvodnu vrijednost i bonitet zemljišta, tako i radi njihovih prirodnih kvaliteta kao kultiviranog krajobraza. Obzirom na izneseno, daljnji razvoj u tom prostoru usmjeriti će se na korištenje poljoprivrednog zemljišta prvenstveno u svrhu poljoprivredne proizvodnje, dok će se građenje i formiranje novih zona izgradnje provoditi vrlo racionalno i vezati neposredno uz postojeća naselja, glavne prometne pravce i već izgrađena gospodarska područja.

Zaključno se može konstatirati da Grad Opuzen, kao jedinica lokalne samouprave manje veličine u okvirima Dubrovačko-neretvanske županije, i nadalje razvija svoje gospodarstvo u okvirima optimalnog korištenja poljoprivrednog zemljišta, ali pri tome treba istražiti i utvrditi nove razvojne mogućnosti koje proizlaze iz ranije opisanih prirodnih i povijesnih kvaliteta njegovog područja i prostorne lokacije. Posve je jasno da će se te kvalitete odraziti i na društveno-gospodarsku preobrazbu i proces urbanizacije u ovom zapadnom dijelu Dubrovačko-neretvanske županije, koji je do sada bio pod značajnim utjecajem susjednih gradova Metković i Ploče.

Temeljem ovako formiranih generalnih ciljeva prostornog razvoja vezano uz postojeće resurse, demografska i gospodarska kretanja, te evidentirana ograničenja razvitka, osigurati će se u okviru

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

prostorno-planskih rješenja optimalni prostori (po lokaciji, veličini, prometno-komunalnom opremanju), kako bi se i na taj način i preko prostorno-planskog dokumenta, iniciralo, potaknulo i omogućilo pokretanje novih razvojnih ciklusa koji će se pozitivno odraziti na budući demografski i gospodarski razvitak.

2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Grada Opuzena

Među budućim aktivnostima u prostornom planiranju Grada Opuzena primarno je važno istaknuti predviđene ciljne izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada. Te bi izmjene sadržavale nekoliko osnovnih elemenata:

- umjesto urbanističkog plana uređenja (UPU) „Burčina“ potrebno je izraditi detaljni plan uređenja (DPU) „Burčina“
- revizija građevinskih područja s naglaskom na lokalitete „Palinića torovi“, „Tisno“, „Grguruša“ i „Jesenska“
- Izmjene i dopune detaljnog plana uređenja (DPU) poslovne zone 2 (zona malog i srednjeg gospodarstva)
- ugostiteljsko-turistička namjena na području naselja „Pržinovac“ – zone u istraživanju

Potrebno je izraditi stručnu podlogu, kojom će se vrednovati prostor i shodno tome definirati buduća namjena po vrsti i lokaciji te ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

- reciklažna dvorišta i kompostana

Reciklažna dvorišta potrebno je odrediti sukladno Planu gospodarenja otpadom Grada Opuzena iz 2010. godine. Ovim je obuhvaćena gradnja mini reciklažnog dvorišta na lokaciji do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i lokacija Luke (odlagalište otpada lokacija za istraživanje), potom gradnja minireciklažnog dvorišta za metalni otpad na lokaciji Otkupne stanice te reciklažno dvorište za građevinski otpad u kamenolomu „Glavice“. Lokacija reciklažnog dvorišta za svoje područje Grad Opuzen će definirati sa Gradom Metković na odlagalištu „Dubravica“.

3. Prijedlog aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru

Aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru potrebno je naknadno uskladiti u konzultaciji sa Gradom Opuzenom. Uključuju prijedloge i razoge izrade, odnosno izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenja na lokalnoj razini, prijedlog izrade drugih razvojnih dokumenata i programa (studije istraživanja, razvojne koncepcije) s osnovnim polazištima, prioritetne aktivnosti u provođenju dokumenata prostornog uređenja (sanacija degradiranih područja, sprečavanje negativnih procesa i ostvarivanje uvjeta za daljnji prostorni razvoj) te aktivnosti za unapređenje sustava prostornog uređenja.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

V. LITERATURA I IZVORI**LITERATURA**

Detaljni plan uređenja uređenja (DPU) jugozapadnog dijela zone urbanih funkcija Grada Opuzena, „Neretvanski glasnik“, br.02/04.

Detaljni plan uređenja (DPU) II. faze radne zone „Opuzen“

Detaljni plan uređenja (DPU) poslovne zone 2 (zona malog i srednjeg gospodarstva), „Neretvanski glasnik“, br. 08/07.

Sustav javne odvodnje Grada Opuzena – 2.faza, gravitacijski kolektori 22 i 23 - Elaborat zaštite okoliša za dodjelu sredstava iz programa IPARD za mjeru 301, IPZ Uniprojekt MCF i IPZ Uniprojekt TERRA, 2011.

Odluka o razvrstavanju javnih cesta, „Narodne novine“ br. 44/12.

Plan gospodarenja otpadom Grada Opuzena, EKOS d.o.o. – Mlini, 2010.

Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, „Narodne novine“, br. 117/12.

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, „Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 06/02., 06/03., 03/05., 03/06., 02/08., 05/10.

Prostorni plan uređenja Grada Opuzena, „Neretvanski glasnik“, br. 02/04., 03/08.

IZVORI

Corine Land Cover Croatia, Agencija za zaštitu okoliša (AZO), www.azo.hr

Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.- 2001., Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Nezaposlene osobe po općinama i gradovima stanovanja, dobi i spolu na dan 30. rujna 2012. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje, www.hzz.hr

Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, www.mrrsv.gov.hr

Popis poljoprivrede 2003., Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Dnevni i tjedni migranti po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Kućanstva prema obiteljskom sastavu i obiteljska kućanstva prema broju članova po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Poljoprivredno stanovništvo prema aktivnosti i spolu po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA OPUZENA 2012.

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema migracijskim obilježjima po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema spolu i starosti po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo staro 15 godina i više prema spolu i završenoj školi po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Zaposleni prema pretežitoj aktivnosti po položaju u zaposlenju, djelatnosti i spolu po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2011. - prvi rezultati, Popisane osobe, kućanstva i stambene jedinice po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Prirodno kretanje stanovništva u 2010. po županijama i gradovima/općinama, Statistička izvješća 1439/2011, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Struktura prometa unutrašnjim plovnim putovima Republike Hrvatske, Pomorski fakultet – Sveučilište u Rijeci,
<http://www.pfri.uniri.hr/~poletan/RT/prezentacije%20%20studentata/unutarnji%20plovni%20putevi%20-%20RH.pdf>

Članak 2.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja i ima se objaviti zajedno sa Izvješćem o stanju u prostoru u „Službenom glasniku Grada Opuzena”.

Klasa: 350-01/13-02/01

Urbroj: 2148-03-01-12-1

Opuzen, 07. prosinca 2012. godine

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
GRAD OPUZEN
GRADSKO VIJEĆE

Predsjednik
Mladen Šiljeg

“Službeni glasnik Grada Opuzena” je službeni list Grada Opuzena.

Izdavač: Grad Opuzen - www.opuzen.hr

Trg kralja Tomislava 1; tel. 020 671 139; fax. 020 672 059 e-mail: sluzbeni.glasnik@opuzen.hr

Glavni i odgovorni urednik: Zoran Popović

Grafička priprema i prijelom: Zoran Popović

List izlazi po potrebi - Tisak: Grad Opuzen

ISSN 1847 - 5159